

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ-MANAGEMENT ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
ΚΑΙ Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ»

ΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Πέκκα-Οικονόμου Βικτώρια

Διπλωματική εργασία υποβληθείσα στο τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Διοίκηση Επιχειρήσεων – Μάνατζμεντ Τουρισμού (MBA – Tourism Management)

Πειραιάς, 9 Ιουνίου 2021

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη «Διοίκηση Επιχειρήσεων- Μάνατζμεντ Τουρισμού» με τίτλο:

«ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου»

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή Ονοματεπώνυμο

Δημ.Μετ.Ραϊ.Κη....Αρ.Α.Β.Γ.Δ.

Στην αδερφή μου

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ την καθηγήτριά μου, κα Βικτώρια Πέκκα-Οικονόμου, για την υποστήριξη και την πολύτιμη βοήθειά της καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας. Ευχαριστώ επίσης την οικογένεια μου και ιδιαίτερα την αδερφή μου για την βοήθεια που μου προσέφερε τόσο στην έναρξη, όσο και σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης των μεταπτυχιακών μου σπουδών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	12
1.1 Εισαγωγή.....	12
1.2 Ορισμός.....	12
1.3 Ιστορική αναδρομή	14
1.4 Η συνεισφορά του τουρισμού στην παγκόσμια οικονομία.....	16
1.5 Η συμβολή του τουρισμού στην εθνική οικονομία	18
Βιβλιογραφία	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	27
2.1 Εισαγωγή.....	27
2.2 Ορισμός.....	27
2.3 Διεθνής εξέλιξη του αθλητικού τουρισμού	29
2.4 Οφέλη και επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού.....	31
2.5 Οι επιπτώσεις των μεγάλων αθλητικών γεγονότων στον τουρισμό	33
2.6 Ο αθλητικός τουρίστας	36
2.6.1 Ορισμός.....	36
2.6.2 Είδη Αθλητικού Τουρίστα.....	36
2.6.3 Προφίλ αθλητικού τουρίστα	38
2.7 Συμπεράσματα	42
Βιβλιογραφία	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ.....	46
3.1 Εισαγωγή.....	46
3.2 Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην αρχαιότητα.....	46
3.2.1. Η μυθολογία για την καταγωγή των Ολυμπιακών.....	47
3.2.2. Ιστορική αναδρομή	48
3.3 Οι προσπάθειες αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων πριν το 1896.....	50
3.4 Ο βαρόνος Pierre de Coubertin.....	52
3.5 Ο Ολυμπισμός.....	54
3.6 Ολυμπιακοί Αγώνες και τουρισμός.....	55
3.7 Τα οφέλη και οι επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων	58

3.8 Συμπεράσματα	62
Βιβλιογραφία	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 1992 ΣΤΗ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ.....	66
4.1 Εισαγωγή	66
4.2 Γενικά χαρακτηριστικά της Βαρκελώνης.....	66
4.3 Η Βαρκελώνη πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες.....	68
4.4 Η προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες	68
4.5 Η επιρροή των Ολυμπιακών Αγώνων στον τουρισμό της Βαρκελώνης	71
4.6 Συμπεράσματα	74
Βιβλιογραφία	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 2000 ΣΤΟ ΣΙΔΝΕΪ	78
5.1 Εισαγωγή	78
5.2 Γενικά χαρακτηριστικά του Σίδνεϊ.....	78
5.3 Η προετοιμασία του Σίδνεϊ για τους Ολυμπιακούς Αγώνες	79
5.4 Τα αποτελέσματα των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ.....	83
5.5 Η επιρροή των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ στον τουρισμό	86
5.6 Συμπεράσματα	88
Βιβλιογραφία	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο : ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 2004 ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ	92
6.1 Εισαγωγή	92
6.2 Γενικά χαρακτηριστικά της Αθήνας.....	92
6.3 Η Αθήνα πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες.....	93
6.4 Η προετοιμασία της Αθήνας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες	94
6.5 Τα αποτελέσματα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας.....	97
6.6 Η επιρροή των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας στον τουρισμό	99
6.7 Συμπεράσματα	102
Βιβλιογραφία	104
ΕΠΙΛΟΓΟΣ –ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ.....	106
Βιβλιογραφία	109

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.4.1. Συνεισφορά τουρισμού στην παγκόσμια οικονομία 2013-2019.....σελ. 15
Πίνακας 1.5.1. Αφίξεις & Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα 2010-2019.....σελ. 17
Πίνακας 1.5.2. Μέση Διάρκεια Παραμονής, Μέση Κατά Κεφαλήν Δαπάνη, Μέση Δαπάνη ανά Διαμονή 2010-2019.....σελ.18
Πίνακας 1.5.3. Εισπράξεις από τον τουρισμό στην Ελλάδα 2010-2019.....σελ.19
Πίνακας 1.5.4. Αφίξεις και Έσοδα από την Κρουαζιέρα 2018-2019.....σελ.20
Πίνακας 1.5.5. Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική απασχόληση.....σελ. 21
Πίνακας 2.6.3.1. Προφίλ αγορών για αθλητικό τουρισμό το 2013 στην Ελλάδα.....σελ. 38
Πίνακας 4.5.1. Αριθμός επισκεπτών στη Βαρκελώνη από το 1990 έως το 2017.....σελ. 70
Πίνακας 4.5.2. Αριθμός διανυκτερεύσεων στη Βαρκελώνη από το 1990 έως το 2017.....σελ. 70
Πίνακας 5.3.1. Έσοδα & Λειτουργικά Έξοδα Ιούνιος 1999 - Δεκέμβριος 2000.....σελ.79
Πίνακας 5.3.2. Κόστος για κάθε φορέα & Συνολικό Κόστος Ολυμπιακών Αγώνων Σίδνεϊ 2000.....σελ.80
Πίνακας 6.6.1. Διεθνείς τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα 2000-2010.....σελ. 98
Πίνακας 6.6.2. Ξενοδοχειακό δυναμικό στην Ελλάδα 2000-2010.....σελ. 99

Περίληψη

Ο αθλητισμός πολύ συχνά είναι ο λόγος για τον οποίο μια μεγάλη μερίδα ανθρώπων αποφασίζει να ταξιδέψει είτε σε άλλες πόλεις της ίδιας χώρας είτε σε άλλες του εξωτερικού. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες πέρα από τη σημασία τους στον τομέα του αθλητισμού έχουν ιδιαίτερη σημασία και ως παράδειγμα για τις μεγαλύτερες προκλήσεις και τα εμπόδια που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι άνθρωποι σε όλη τους τη ζωή. Η διοργάνωση λοιπόν μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες, επηρεάζουν τον τουρισμό ο οποίος αποτελεί τομέα της οικονομίας που συνεχώς εξελίσσεται και δημιουργεί οφέλη σε όλα τα επίπεδα. Η συγκεκριμένη εργασία αποσκοπεί στο να δείξει πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες επηρεάζουν τον τουρισμό και αναλύει τρεις περιπτώσεις φιλοξενίας των Αγώνων, τους Ολυμπιακούς στη Βαρκελώνη το 1992, στο Σίδνεϊ το 2000 και στην Αθήνα το 2004. Μέσα από τις τρεις αυτές περιπτώσεις φαίνεται ότι η πραγματοποίηση των Αγώνων δεν έχει πάντα τα ίδια αποτελέσματα και επηρεάζει διαφορετικά την εκάστοτε χώρα που τους φιλοξενεί με διαφορετική επιρροή στον τομέα του τουρισμού. Η επιτυχία τους δε, εξαρτάται από την ετοιμότητα της εκάστοτε χώρας να φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες, το επίπεδο οργάνωσης αλλά και από εξωγενείς παράγοντες. Η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων δεν παρουσιάζει πάντα τα αναμενόμενα θετικά οφέλη. Ολοκληρώνοντας κρίνεται σκόπιμη η ανάγκη συστηματικής μελέτης και σωστών στρατηγικών μάρκετινγκ.

Λέξεις Κλειδιά: Ολυμπιακοί Αγώνες, τουρισμός, οικονομία, αθλητισμός, ξενοδοχειακή βιομηχανία

Abstract

Sporting events are very often the reason why a large proportion of people decide to travel either to other cities of the country they live in or to others abroad. The Olympic Games in addition to their importance in the field of sports, are also of particular importance as an example of the greatest challenges people face throughout their lives. Organizing major sporting events such as Olympic Games, therefore, affects tourism which is an area of the economy that is constantly evolving and offers benefits at all levels. This paper aims to show the way Olympic Games affect tourism and analyses three cases of cities hosting the Games, the 1992 Barcelona Olympics, the 2000 Sydney Olympics and the 2004 Athens Olympics. Through these three cases it seems that hosting the Games does not present the same results and has a different influence on the tourism of each hosting country. The Olympic Games success depends on the readiness of each country, the level of organization but also on several external factors. The Olympic Games do not always present the expected positive benefits. In conclusion, there is a mandatory need for systematic study and effective marketing strategies.

Keywords: Olympic Games, tourism, economy, sport, hotel industry

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγκεκριμένη εργασία εξετάζει τη μεγαλύτερη των διοργανώσεων σε κλίμακα και συνθετότητα, προβολή και έκταση, τους Ολυμπιακούς Αγώνες, με στόχο την εκτίμηση των επιπτώσεων τους στον τουρισμό.

Η εργασία χωρίζεται σε έξι κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στον τουρισμό. Γίνεται μια γενική ανάλυση του όρου μέσα από ορισμούς, ιστορική αναδρομή και μέσα από μια οικονομική προσέγγιση τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται ο αθλητικός τουρισμός μέσα από την εξέλιξή του τα θετικά και αρνητικά σημεία που παρουσιάζει και από το προφίλ των επισκεπτών αθλητικού τουρισμού. Στο τρίτο κεφάλαιο προσεγγίζεται η έννοια των Ολυμπιακών Αγώνων μέσα από μια ιστορική αναδρομή ξεκινώντας από τη γέννηση τους στην αρχαιότητα, τους μύθους για τους λόγους δημιουργίας τους έως και την οριστική κατάργησή τους. Στη συνέχεια αναλύονται οι προσπάθειες επαναφοράς τους και η αναβίωση τους από το βαρόνο Pierre de Coubertin. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν είναι ένα απλό αθλητικό γεγονός αλλά έχουν τόσο μεγάλο εκτόπισμα και έχουν μεγάλη επιρροή και για άλλους τομείς όπως ο τουρισμός θέμα το οποίο αναλύεται και στη συνέχεια του κεφαλαίου με παρουσίαση των οφελών και μειονεκτημάτων. Στη συνέχεια της εργασίας παρουσιάζονται τρεις περιπτώσεις Ολυμπιακών Αγώνων. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περίπτωση της Βαρκελώνης. Αρχικά βλέπουμε πως είναι η πόλη σήμερα και πως ήταν πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στη συνέχεια θα δούμε τη διάρκεια της προετοιμασίας των Αγώνων και τι συνέβη εκείνη την περίοδο και σε τι αλλαγές προέβη η πόλη για την τέλεση των πιο επιτυχημένων Αγώνων. Στο τέλος του κεφαλαίου αναλύονται οι επιρροές που είχε το αθλητικό γεγονός στον τουρισμό της πόλης κατά τη διάρκεια των Αγώνων και μετά από αυτούς. Στο πέμπτο κεφάλαιο βλέπουμε την περίπτωση του Σίδνεϊ. Στην αρχή του κεφαλαίου βλέπουμε κάποια γενικά χαρακτηριστικά της πόλης. Στη συνέχεια θα δούμε πως διαχειρίστηκε το Σίδνεϊ τους Αγώνες από τη στιγμή της υποψηφιότητας του μέχρι την ανάληψη και την προετοιμασία για την τέλεση καθώς επίσης τα αποτελέσματα τους σε σημαντικούς τομείς, οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό. Στο τέλος του κεφαλαίου βλέπουμε και ποια είναι η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων στον τουρισμό του Σίδνεϊ. Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας και παρουσιάζεται η εικόνα της πόλης, η φάση της προετοιμασίας και

τέλεσης των Αγώνων καθώς επίσης τα αποτελέσματά τους στον τουρισμό. Στο τελευταίο τμήμα εντάσσονται τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας καθώς και κάποιες προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 Εισαγωγή

Ο τουρισμός είναι μια από τις αγαπημένες δραστηριότητες των ανθρώπων ενώ ταυτόχρονα είναι βιομηχανία η οποία αποφέρει μεγάλα κέρδη για τις χώρες. Με την πάροδο του χρόνου έχει επέλθει και η εξέλιξη του τουρισμού ο οποίος γιγαντώνεται και προσφέρει έσοδα και θέσεις εργασίας. Η μεγαλύτερη εξέλιξη στον τουρισμό έγινε τον 20^ο αιώνα καθώς αυτή είναι και η περίοδος των σημαντικότερων αλλαγών για την ανάπτυξη του φαινομένου. Σήμερα η πλειοψηφία των ανθρώπων έχει εντάξει το ταξίδι σε μια από τις δραστηριότητες που αποφασίζει να ακολουθεί πιστά.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μια γενική ανάλυση του τουριστικού φαινομένου. Το φαινόμενο του τουρισμού προσεγγίζεται τόσο εννοιολογικά μέσα από μια σειρά ορισμών αλλά προσεγγίζεται και ιστορικά μέσα από την εξέλιξη του με την πάροδο των χρόνων. Όπως είναι φυσικό παρουσιάζεται επίσης ο τρόπος με τον οποίο ο τουριστικός τομέας ασκεί επιρροή στην οικονομία, αρχικά σε παγκόσμιο επίπεδο και μετέπειτα στα πλαίσια της εθνικής οικονομίας

1.2 Ορισμός

Ετυμολογικά ο τουρισμός προέρχεται από την αγγλική λέξη touring, η οποία προέρχεται από τη γαλλική λέξη tour, η οποία στη μετάφραση της σημαίνει ταξίδι, γύρος, περιοδεία. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιού και Τουρισμού αναφέρεται στον τουρισμό και στην ανάγκη αναγνώρισης της συμβολής και της αξίας του για την οικονομία αλλά και για τις κοινωνίες και τους ανθρώπους που ταξιδεύουν αποκτώντας εμπειρίες (World Travel & Tourism Council, 2020). Έχει αναγνωριστεί επίσημα πλέον απ' όλες τις κυβερνήσεις ως τομέας που επηρεάζει την οικονομία της εκάστοτε χώρας.

Ο Κούτουλας αναφέρει ότι οι Ελβετοί Hunzigen και Krapf είναι αυτοί που έδωσαν τον πρώτο ευρέως αποδεκτό ορισμό του τουρισμού, λέγοντας ότι πρόκειται για τις σχέσεις και τα φαινόμενα τα οποία προκύπτουν από τη μετακίνηση των ανθρώπων

κάπου χωρίς η μετακίνηση αυτή να έχει μόνιμο χαρακτήρα και σκοπό την εξασφάλιση κάποιου εισοδήματος (Κούτουλας, 2001).

Η Βουμβουλάκη σημειώνει ότι το 1954 ο Joshke αναφέρεται στο φαινόμενο του τουρισμού ως ένα είδος επιπλέον κατανάλωσης και ότι είκοσι χρόνια αργότερα ο Walterspiel προσπαθεί να ορίσει τον τουρισμό με μια οικονομική προσέγγιση και παραθέτει επίσης την προσέγγιση του Leiper που μιλά για ηθελημένη και προσωρινή μετακίνηση ατόμων σε μέρη όπου δεν μένουν μόνιμα (Βουμβουλάκη, 2007). Ο Κούτουλας σημειώνει ότι ο Kaspar στηρίχθηκε στον ορισμό των Hunzigen και Krapf και όρισε τον τουρισμό ως σύνολο φαινομένων προερχόμενων από τη μετακίνηση ανθρώπων σε μέρη και τόπους εκτός εκείνων που μένουν ή εργάζονται (Κούτουλας, 2001). Η Βουμβουλάκη αναφέρεται στον ορισμό που έδωσαν οι Mathieson και Wall που ορίζουν τον τουρισμό ως το γεγονός μετακίνησης των ανθρώπων σε μέρη εκτός αυτού της διαμονής και δουλειάς τους και τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται και τις διευκολύνσεις για την ικανοποίηση των τουριστικών απαιτήσεων (Βουμβουλάκη, 2007).

Σύμφωνα με την Ευθυμιάτου-Πουλάκου ο ορισμός που υιοθετεί το Ευρωκοινοβούλιο αναφέρεται στον τουρισμό «ως το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων που συνδέονται με τα ταξίδια και τη διαμονή των προσώπων για τα οποία ο τόπος αυτός δεν είναι τόπος ούτε της κατοικίας τους αλλά ούτε και της μόνιμης εργασίας τους» (Ευθυμιάτου - Πουλάκου Α, 2009).

Εν τέλει ένας γενικά αποδεκτός ορισμός σε διεθνές επίπεδο είναι αυτός που δίνεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (UNWTO), και αναφέρει ότι τουρισμός είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων των ανθρώπων οι οποίοι μετακινούνται και μένουν σε μέρη διαφορετικά από εκείνα της καθημερινότητάς τους για χρονικό διάστημα λιγότερο από ένα χρόνο με σκοπό τη διασκέδαση ή το επιχειρείν ή και άλλους λόγους (World Tourism Organization, 2019). Συνεπώς και σαν λογική απόρροια όλων των παραπάνω τουρίστας είναι ένας ο προσωρινός επισκέπτης ο οποίος στον προορισμό που επιλέγει να ταξιδέψει θα μείνει το λιγότερο εικοσιτέσσερις ώρες και σκοπός επίσκεψης του είναι η ψυχαγωγία, η οικογένεια, οι επιχειρηματικές κινήσεις ή η συνάντηση με κάποιο άτομο.

1.3 Ιστορική αναδρομή

Το φαινόμενο του τουρισμού είχε απότομη ανάπτυξη σε οικουμενικό επίπεδο και σήμερα θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής (Βαρβαρέσος, 1998). Ο τουρισμός δεν αποτελεί πρόσφατο φαινόμενο, αλλά βρίσκει την αφετηρία του πολλούς αιώνες πριν. Πρόκειται για μια ενασχόληση τις απαρχές της οποίας τοποθετούμε στα αρχαία χρόνια.

Οι αρχαίοι Έλληνες με διάφορες δραστηριότητες έθεσαν τις βάσεις για διάφορα είδη του τουρισμού, όπως τον ξέρουμε εμείς σήμερα. Ένα τέτοιο είδος είναι ο αθλητικός τουρισμός καθώς άνδρες πολίτες συμμετείχαν σε αγώνες όπως τα Ολύμπια, τα Πύθια, τα Νέμεα και τα Ίσθμια. Ένα άλλο είδος τουρισμού που ξεκίνησε στην αρχαία Ελλάδα είναι ο προσκυνηματικός ή θρησκευτικός τουρισμός με τα Ελευσίνια, τα Καβείρια και τα Θεσμοφόρια καθώς επίσης και ο ιαματικός τουρισμός με τις επισκέψεις στα Ασκληπεία.

Στη ρωμαϊκή εποχή υπήρξε βελτίωση των τουριστικών υποδομών και οδικών δικτύων. Οι μεταφορές γίνονται ασφαλέστερες, ενώ οι ταξιδιώτες ανήκουν κυρίως στην άρχουσα τάξη. Πολλές περιοχές όπως η Ελλάδα και η Αίγυπτος αποτελούσαν πόλο έλξης και σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς (Τσάρτας, 1996).

Το Μεσαίωνα ο βασικότερος λόγος ταξιδιών ήταν οι θρησκευτικές εκδηλώσεις, οι γιορτές και οι ιαματικές θεραπείες (Καμαριώτη, 2013). Τα περισσότερα ταξίδια πραγματοποιούνταν στην Ιερουσαλήμ και στους Αγίους Τόπους.

Κατά την Αναγέννηση οι απαιτήσεις των ανθρώπων που ταξιδεύουν διαφοροποιούνται. Τα παιδιά των εύπορων και αριστοκρατών ταξιδεύουν για τη διεύρυνση των γνώσεων τους και την απόκτηση νέων πνευματικών προσλαμβανουσών. Τα συγκεκριμένα ταξίδια είναι γνωστά ως Grand Tour και βοήθησαν στο να γίνει ο τουρισμός μαζικότερος, στο να δημιουργηθούν ιδιαίτερες παροχές (όπως αυτή του ξεναγού) και στο να βελτιωθούν οι σχετικές με τον τουρισμό υποδομές. Την περίοδο αυτή αρχίζουν και τα ταξίδια για να εξερευνηθούν η Ασία, η Αυστραλία, η Αμερική και η Αφρική. Στα ταξίδια αυτά τους ναυτικούς ακολουθούν επιστήμονες, άνθρωποι του εμπορίου και της θρησκείας και έτσι οι επιστημονικές γνώσεις, οι ιδέες και ο πολιτισμός της κάθε χώρας ταξιδεύουν μαζί με τους ανθρώπους (Τσάρτας, 1996).

Τον 19ο αιώνα υπάρχει ραγδαία ανάπτυξη του τουρισμού. Στις μεταφορές η εμφάνιση των τρένων και των ατμόπλοιων διευκόλυναν τόσο πολύ τη μετακίνηση και βοήθησαν στην εξέλιξη του ταξιδιού. Με αυτές τις αλλαγές υπάρχει μείωση στο κόστος μεταφοράς και περισσότερη ασφάλεια στη μετακίνηση και αυτό συνεπάγεται την εμφάνιση εταιρειών που ασχολούνται με την οργάνωση των ομαδικών ταξιδιών και θέτουν τις αρχές των ταξιδιωτικών γραφείων και των ταξιδιωτικών πρακτόρων. Σταδιακά η μαζική παραγωγή του αυτοκινήτου και οι εναέριες εμπορικές μεταφορές φέρνουν μια φθίνουσα τάση στη σιδηροδρομική και ατμοπλοϊκή μετακίνηση ενώ ταυτόχρονα αποτελούν τρόπο κάλυψης των απαιτήσεων των μεγαλοαστών (Σφακιανάκης, 2000). Οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες παράγουν λίγα αμάξια τα οποία χαρακτηρίζονται από πολυτέλεια αλλά και υψηλές τιμές που καλύπτουν μέρος μόνο των απαιτήσεων των μεγαλοαστών (Σφακιανάκης, 2000). Από το 1920 έως το 1930 αρχίζουν οι τιμές των αυτοκινήτων να είναι πιο προσιτές για την αγοραστική δύναμη των ανθρώπων. Από το 1945 και μέχρι τη δεκαετία του 70 ο τουρισμός πλέον αναπτύσσεται τόσο ραγδαία που φτάνει σε σημείο να γιγαντωθεί. Βασικά χαρακτηριστικά της περιόδου είναι η μεγάλη μαζικότητα στη μετακίνηση και η σημαντική αλλαγή και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Σημαντικές είναι οι αλλαγές πλέον στον τρόπο ζωής που με τη σειρά τους ασκούν επιρροή και στον τρόπο που γίνεται ο τουρισμός. Το φαινόμενο της αστυφιλίας έχει πλέον ακμάσει τόσο που οι κάτοικοι των πόλεων έχουν την ανάγκη από χιόνι, θάλασσα και ήλιο γιατί το πλήθος των ερεθισμάτων που λαμβάνουν καθημερινά τους δημιουργεί έντονες τάσεις φυγής. Όσον αφορά τα μεταφορικά μέσα υπάρχει σημαντική εξέλιξη και ιδιαίτερα στα αεροπλάνα τα οποία αναπτύσσουν υψηλότερες ταχύτητες, έχουν μεγαλύτερη αυτονομία καυσίμων, μεταφέρουν περισσότερους επιβάτες και τα εισιτήρια έχουν πιο προσιτές τιμές. Οι χρονοαποστάσεις συνεχώς μειώνονται και οι υποδομές βελτιώνονται. Η χρήση τρένων και πλοίων αρχίζει να παρακμάζει αφού εύκολα αντικαθίστανται από αυτοκίνητα και λεωφορεία, ενώ για μεγάλες αποστάσεις προτιμάται το αεροπλάνο το οποίο δημιουργεί και την παρακμή του πλοίου. Την περίοδο αυτή εμφανίζονται και τα κρουαζιερόπλοια και η Ελλάδα μάλιστα αποτελεί δημοφιλή προορισμό.

Από το 1970 έως και σήμερα το τουριστικό φαινόμενο συναντά μια τρομερή έκρηξη. Τώρα η πρόσβαση στη γνώση και η ενημέρωση για τόπους μακρινούς ωθεί τους ανθρώπους να κάνουν μεγάλα ταξίδια. Το διαδίκτυο δίνει την ευκαιρία για πρόσβαση και στην παραμικρή λεπτομέρεια. Η πληθώρα των πληροφοριών για τα διάφορα μέρη

που υπάρχουν στον κόσμο ερεθίζει την έμφυτη περιέργεια του ανθρώπου να γνωρίσει αυτά και όλη την πολιτιστική τους κληρονομιά και τον τρόπο που ζουν οι άνθρωποι εκεί. Η τιμή του ταξιδιού γίνεται πιο ενδιαφέρουσα γιατί οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων είναι φανερά μειωμένες (Βαρβαρέσος, 2000). Την περίοδο αυτή υπάρχει επίσης ποικιλία τουριστικών καταλυμάτων εκτός από τα ξενοδοχεία. Υπάρχουν επίσης μοτέλ, επιπλωμένα διαμερίσματα, επιπλωμένες κατοικίες, επιπλωμένες επαύλεις, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες νεότητας και πολλά άλλα.

1.4 Η συνεισφορά του τουρισμού στην παγκόσμια οικονομία

Το τουριστικό φαινόμενο εν γένει βοηθά στην αύξηση του ΑΕΠ στην εκάστοτε εθνική οικονομία, ενισχύει τη μείωση του φαινομένου της ανεργίας δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας είτε άμεσα είτε έμμεσα. Βοηθά επίσης στη δημιουργία νέων εισοδημάτων μέσω της διενέργειας επενδύσεων σχετιζόμενων με τον τουρισμό (π.χ δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων, κατασκευή αερολιμένων ή λιμανιών) ή της λειτουργίας γενικά των ξενοδοχειακών μονάδων είτε είναι μικρές είτε είναι μεγαλύτερες.

Στο χρονικό διάστημα 1970 με 1992 σε παγκόσμιο επίπεδο ο τουρισμός τριπλασιάστηκε και ο τζίρος αυξήθηκε δεκαέξι φορές. Σύμφωνα με τους Pernice και Debyser το 2019 οι διεθνείς αφίξεις τουριστών σε παγκόσμιο επίπεδο υπολογίζονται σε 1,5 δισεκατομμύρια. Από τον αριθμό αυτό τα 745 εκατομμύρια είχαν ως προορισμό την Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ότι το ½ των ανθρώπων που ταξίδεψαν επέλεξαν κάποια χώρα της γηραιάς ηπείρου (Pernice, Debyser,2020). Από τουριστική σκοπιά το σημαντικότερο εκ των πλεονεκτημάτων της είναι ότι φέρει σημαντικό πολιτιστικό φορτίο και φυσική ομορφιά που μπορεί να μαγέψει τους επισκέπτες της. Σημειώνεται επίσης από τους Pernice και Debyser ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο κλάδος του τουρισμού αποτελείται από 2,3 εκατομμύρια επιχειρήσεις οι οποίες προσφέρουν ταξιδιωτικές και τουριστικές υπηρεσίες και απασχολούν 12,3 εκατομμύρια ανθρώπους (Pernice, Debyser,2020). Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Τουρισμού και Ταξιδιών φαίνεται ότι ο τομέας του τουρισμού το 2019 είχε ανάπτυξη 3,5% ξεπερνώντας το αντίστοιχο ποσοστό της παγκόσμιας οικονομίας (2,5%) για ένατη συνεχόμενη χρονιά (World Travel & Tourism Council,2020).Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία για το 2019, η συνολική συνεισφορά του

τουρισμού στο Παγκόσμιο ΑΕΠ ήταν 10,3% ενώ ο τουριστικός κλάδος έχει την μεγαλύτερη ανάπτυξη μετά τον κλάδο της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών και μετά τον κλάδο των οικονομικών υπηρεσιών. Τέλος, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Τουρισμού και Ταξιδίων αναφέρει ότι η 1 στις 4 δουλειές την τελευταία πενταετία προέρχεται από τον κλάδο του τουρισμού (World Travel & Tourism Council,2020).

Πίνακας 1.4.1. Συνεισφορά τουρισμού στην παγκόσμια οικονομία 2013-2019

Συνεισφορά Ταξιδιού και Τουρισμού	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Εξαγωγές επισκεπτών (δισ δολάρια)	1.363,1	1.438,9	1.386,7	1.404,2	1.519,2	1.643,2	1.700
Άμεση συνεισφορά στο Παγκόσμιο ΑΕΠ (δισ δολάρια)	2.304,8	2.388,3	2.320,9	2.381,1	2.567,9	2.750,7	2.892,9
Συνολική συνεισφορά στο Παγκόσμιο ΑΕΠ (δισ δολάρια)	7.432,2	7.674,8	7.444,0	7.650,2	8.240,7	8.811,0	8.900
Συνολική συνεισφορά στην Απασχόληση (δισ θέσεις)	0,281.112	0,287.040	0,296.101	0,303.431	0,311.703	0,318.811	0,330.00

Πηγή: Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδίων και Τουρισμού (WTTC), 2019 & 2020

Στον **πίνακα 1.4.1.** φαίνεται ο τρόπος με τον οποίο ο τουρισμός επηρέασε την οικονομία την περίοδο 2013 – 2019. Όσον αφορά τις εξαγωγές επισκεπτών βλέπουμε ότι υπάρχει σημαντική άνοδος καθώς από το 2013 και τα 1,363 τρισεκατομμύρια δολάρια στις εξαγωγές των επισκεπτών, τα χρόνια που ακολουθούν ο αριθμός αυτός αυξάνεται με κορύφωση το 2019 που ξεπερνά τα 1,7 τρισεκατομμύρια. Όσον αφορά το παγκόσμιο Ακαθόριστο Εγχώριο Προϊόν, φαίνεται ότι η συνεισφορά του τουριστικού φαινομένου χρόνο με το χρόνο αυξάνεται, υποδηλώνοντας ότι ο τουρισμός αποτελεί μια σημαντική βιομηχανία. Αναλυτικότερα, το 2013 η άμεση

συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ είναι 2,304 τρισεκατομμύρια δολάρια, το 2014 2,388 τρισεκατομμύρια, το 2015 2,320,9 το 2016 2,381,1 τρισεκατομμύρια, το 2017 2,567,9 τρισεκατομμύρια, το 2018 2,750,7 τρισεκατομμύρια δολάρια και το 2019 2,892,9 τρισεκατομμύρια. Σύμφωνα με τον πίνακα η συνολική συνεισφορά του τουρισμού στο παγκόσμιο ΑΕΠ είναι εξίσου σημαντική και αυξανόμενη, καθώς το 2013 ο τουριστικός τομέας συμβάλλει με 7,432,2 τρισεκατομμύρια δολάρια και το 2019 αγγίζει τα 8,9 τρισεκατομμύρια δολάρια. Η σημασία του τουρισμού έγκειται στο γεγονός ότι επηρεάζει άμεσα την απασχόληση δημιουργώντας θέσεις εργασίας και μειώνοντας τα επίπεδα ανεργίας. Όσο γιγαντώνεται η τουριστική βιομηχανία, τόσο καταπολεμάται η ανεργία. Στον πίνακα **1.4.1** φαίνεται ότι σημαντικοί είναι και οι αριθμοί στη συνολική προσφορά του τουρισμού στην απασχόληση καθώς το 2013 συνέβαλε με 281 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και συνεχώς αυξανόμενη το 2019 φτάνει στα 330 εκατομμύρια θέσεις.

Συμπερασματικά οι αριθμοί δείχνουν ότι ο τουρισμός είναι ένας τομέας που παρουσιάζει εξέλιξη και αλλαγή και διογκώνεται φέροντας θετικά αποτελέσματα για την παγκόσμια οικονομία.

1.5 Η συμβολή του τουρισμού στην εθνική οικονομία

Πέρα από τη θέση του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι το πώς επηρεάζει και την εθνική οικονομία της Ελλάδας. Η Ελλάδα αποτελεί μια χώρα για την οποία ο τουρισμός αποτελεί κύρια πηγή εσόδων. Αμιγώς τουριστική, η χώρα μας αντλεί σημαντικά οφέλη από τον τουρισμό. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πιο γνωστούς προορισμούς όσον αφορά τις καλοκαιρινές διακοπές αν και διαθέτει επιλογές που αφορούν όλη τη διάρκεια του έτους. Ένας συγκερασμός φυσικής ομορφιάς και ποικιλομορφίας έχει βοηθήσει στην αύξηση των επενδύσεων για τον τουρισμό στην Ελλάδα με τη χώρα να θεωρείται δημοφιλής προορισμός και ενδιαφέρουσα τουριστική αγορά. Η συνεχής βελτίωση της χώρας στον τουριστικό κλάδο σημειώνεται σε όρους αφίξεων των επισκεπτών και εσόδων.

Πίνακας 1.5.1. Αφίξεις & Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα 2010 - 2019

Έτος	Αφίξεις (σε χιλ.)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)
2010	15.007	140.176
2011	16.427	150.978
2012	15.518	140.919
2013	17.920	160.251
2014	22.033	184.789
2015	23.599	185.027
2016	24.799	190.402
2017	27.194	209.855
2018	30.123	227.012
2019	31.348	232.464

Πηγή: INSETE Intelligence, 2020

Στον **πίνακα 1.5.1.** αναλύονται οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις τουριστών στην Ελλάδα από το 2010 έως το 2019. Φαίνεται ότι τα παραπάνω νούμερα δείχνουν ότι ο τουρισμός στην Ελλάδα είχε ανοδική τάση την τελευταία δεκαετία με εξαίρεση το έτος 2012 όπου σημειώνεται μικρή πτώση (15,5 εκατομμύρια) σε σχέση με το 2011 (16,4 εκατομμύρια). Αναλυτικότερα οι 15 εκατομμύρια αφίξεις του 2010 διπλασιάζονται και φτάνουν τα 31,3 εκατομμύρια το 2019 (αύξηση κατά 4,1% σε σχέση με το 2018). Όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις με εξαίρεση πάλι το έτος 2012 (140,9 εκατομμύρια) σε σχέση με το έτος 2011 (150,9 εκατομμύρια) οι αντίστοιχοι αριθμοί ακολουθούν την αυξητική πορεία των αφίξεων με κορωνίδα το 2019 (αύξηση κατά 2,4% σε σχέση με το 2018) όπου βλέπουμε 232,4 εκατομμύρια διανυκτερεύσεων αριθμός σημαντικά μεγαλύτερος από τις 140 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις το 2010.

Πίνακας 1.5.2. Μέση Διάρκεια Παραμονής, Μέση Κατά Κεφαλήν Δαπάνη, Μέση Δαπάνη ανά Διαμονή 2010-2019

Έτος	Μέση Διάρκεια Παραμονής (σε ημέρες)	Μέση Κατά Κεφαλήν Δαπάνη (σε €)	Μέση Δαπάνη ανά Διανοκτέρευση (σε €)
2010	9,3	640,4	68,6
2011	9,2	639,5	69,6
2012	9,1	646,0	71,1
2013	8,9	653,0	73,1
2014	8,4	590,2	70,4
2015	7,8	579,6	73,9
2016	7,7	514,1	67,0
2017	7,7	522,3	67,7
2018	7,5	519,6	69,0
2019	7,4	564,0	76,1

Πηγή: INSETE Intelligence, 2020

Εξετάζοντας τον **πίνακα 1.5.2.** βλέπουμε ότι το 2010 η μέση διάρκεια παραμονής ξεκινά με τις 9 περίπου μέρες και το ποσό αυτό παραμένει σταθερό και περίπου ίδιο μέχρι και το 2012. Από το 2013 μέχρι και το 2019 βλέπουμε μια σταθερή πτώση. Το 2013 η μέση διάρκεια παραμονής είναι 8,9 μέρες καταλήγοντας με καθοδική πορεία στο 2019 στις 7,4 μέρες διαμονής. Όσον αφορά τη Μέση Κατά Κεφαλήν Δαπάνη φαίνεται ότι τις χρονιές 2010, 2011, 2012 και 2013 η Μέση Κατά Κεφαλήν Δαπάνη είναι κοντά στα 650 €. Σε σύγκριση με το 2010 η Μέση Κατά Κεφαλήν Δαπάνη μειώθηκε κατά 11,9% το 2019 (564 €). Σύμφωνα με τη μελέτη του INSETE η μείωση αυτή οφείλεται πιθανώς στην αλλαγή του μίγματος αγορών (INSETE,2020). Το ποσό αυτό αρχίζει να μειώνεται από το 2014 (590,2) καταλήγοντας στο 2018 (519,6), ποσό το οποίο ανεβαίνει στα 564 € το 2019. Στον **πίνακα 1.5.2.** βλέπουμε ότι η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση ξεκινά το 2010 με 68,6€ και αυξανόμενη φτάνει στα 73,1€ το 2013. Από το 2016 μέχρι και το 2018 το ποσό της μέσης δαπάνης ανά διανυκτέρευση κυμαίνεται από 67 έως 69 €. Το 2019 το ποσό αυτό αυξάνεται σημαντικά και αγγίζει τα 76,1 €.

Πίνακας 1.5.3. Εισπράξεις από τον τουρισμό στην Ελλάδα 2010-2019

Έτος	Εισπράξεις (σε εκατ.€)
2010	9.611
2011	10.505
2012	10.025
2013	11.707
2014	13.005
2015	13.679
2016	12.749
2017	14.202
2018	15.653
2019	17.680

Πηγή: INSETE Intelligence, 2020

Στον πίνακα **1.5.3.** σημειώνονται οι εισπράξεις του τουρισμού για την Ελλάδα τη δεκαετία 2010-2019. Οι παραπάνω τιμές αποτελούν δείγμα της εξέλιξης και της συμβολής του τουρισμού στη χώρα μας και την οικονομική κλιμάκωση του τουριστικού φαινομένου. Αναλυτικότερα το 2010 οι εισπράξεις είναι 9,6 δις. €, το 2011 10,5 δις. €, το 2012 10 δις. €, το 2013 11,7 δις. €, το 2014 13 δις. €, το 2015 13,6 δις. €, το 2016, όπου και σημειώνεται μια μικρή μείωση, 12,7 δις. €, το 2017 14,2 δις. €, το 2018 15,6 δις. € και το 2019 17,6 δις. €. Σε σχέση λοιπόν με το 2018 παρουσιάζεται αύξηση των εσόδων κατά 13,6% .

Πίνακας 1.5.4. Αφίξεις και Έσοδα από την Κρουαζιέρα 2018-2019

	Αφίξεις		Έσοδα	
	2018	2019	2018	2019
Α' Τρίμηνο	44.233	32.977	6.555.092	6.391.295
Β' Τρίμηνο	1.035.584	720.814	144.593.000	162.685.160
Γ' Τρίμηνο	1.285.100	1.086.691	192.704.404	195.611.458
Δ' Τρίμηνο	584.459	815.700	88.785.158	92.730.587
Σύνολο	2.949.376	2.656.182	432.637.654	457.418.500

Πηγή: INSETE Intelligence, 2020

Σύμφωνα με μελέτη του ΣΕΤΕ το 2019 υπήρχε μείωση των αφίξεων του τουρισμού κρουαζιέρας. Στον **πίνακα 1.5.4.** φαίνεται ότι στο πρώτο τρίμηνο του 2018 οι αφίξεις είναι 44.233 ενώ το 2019 32.977, πράγμα το οποίο συνεχίζεται και στο δεύτερο τρίμηνο, όπου οι αφίξεις το 2018 είναι 1.035.584, ενώ το 2019 μειώνονται σε 720.814. Στο τρίτο τρίμηνο το 2018 έχουμε 1.285.100 επιβάτες κρουαζιέρας έναντι 1.086.691 το 2019. Το τέταρτο τρίμηνο του 2018 ο αριθμός των επιβατών μειώνεται (584.459) σε σχέση με το 2019 (815.700). Συνολικά λοιπόν, το 2019 (2.656.182) υπήρχε μείωση της τάξεως του 9,9%% σε σχέση με τους επιβάτες κρουαζιέρας το 2019 (2.949.376).

Τα έσοδα από τον τουρισμό κρουαζιέρας το 2019 εμφανίζουν κατά τι θετικότερα αποτελέσματα σε σχέση με το 2018. Το πρώτο τρίμηνο του 2018 τα έσοδα είναι 6.555.092 € ενώ αντίστοιχα το 2019 εμφανίζουν μια μικρή μείωση (6.391.295 €). Το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2019, ακολουθώντας ανοδική πορεία, τα έσοδα διαμορφώθηκαν σε 162.685.160 € και 195.611.458 € ξεπερνώντας το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2018, όπου οι αντίστοιχοι αριθμοί ήταν 144.593.000 € και 192.704.404 €. Συνολικά, ο τουρισμός κρουαζιέρας είχε αύξηση στα έσοδα το 2019 (457.418.500 €) σε σχέση με το 2018 (432.637.654 €) που μεταφράζεται σε ποσοστό 5,7%.

Πίνακας 1.5.5. Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική απασχόληση

	2018				2019			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Σύνολο (σε χιλ.)	3.724	3.860	3.894	3.834	3.814	3.956	3.972	3.902
% μεταβολή					2,4%	2,5%	2,0%	1,8%
Καταλύματα-Εστίαση	302	383	411	351	322	403	429	373
% μεταβολή					6,7%	5,3%	4,4%	6,2%

Πηγή: INSETE Intelligence, 2020

Αύξηση υπάρχει και στην απασχόληση εργατικού δυναμικού από τον τομέα του τουρισμού. Ο τουρισμός έχει συμβάλει στη μείωση της ανεργίας, στην απασχόληση των νέων και στην στήριξη των οικογενειακών και τοπικών εισοδημάτων. Μέσα από το τουριστικό φαινόμενο οι τοπικές κοινωνίες και το εργατικό δυναμικό παίρνουν ανάσα ζωής. Συγκεκριμένα, στον **πίνακα 1.5.5.** παρατηρούμε, όσον αφορά το σύνολο του εργατικού δυναμικού, ότι, στο πρώτο τρίμηνο του 2019 υπάρχει άνοδος 2,4% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2018 ποσοστό που αυξάνεται σε 2,5 % στο δεύτερο τρίμηνο του 2019 σε σχέση με τα αντίστοιχο τρίμηνο του 2018, ενώ το τρίτο τρίμηνο του 2019 παρουσιάζει βελτίωση της τάξεως του 2% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2018. Με μικρή αύξηση (1,8%) το τέταρτο τρίμηνο του 2019 ξεπέρασε το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2018. Την ίδια αυξητική τάση παρουσιάζει και ο αριθμός απασχολούμενων στην εστίαση και στα καταλύματα.

Πέρα από τα έσοδα που προκύπτουν από την παραμονή τουριστών στην Ελλάδα, υπάρχουν και τα έσοδα από τις αερομεταφορές και τις θαλάσσιες μεταφορές, τα οποία εισπράττουν είτε ελληνικές εταιρείες, είτε εταιρείες του εξωτερικού οι οποίες με τη σειρά τους αποδίδουν μέρος των εσόδων τους για να εξυπηρετηθούν οι πελάτες τους. Σύμφωνα με το ΣΕΤΕ προκύπτει ότι τα έσοδα για τις επιχειρήσεις της Ελλάδας είναι 1,9 δις € και 96 εκατ.€ για τις μεταφορές από θάλασσα (ΣΕΤΕ, 2020).

Στην ίδια μελέτη σημειώνεται η σημασία των επενδύσεων. Το 2019 οι επενδύσεις του ξενοδοχειακού κλάδου ήταν 784 εκατ. € και των άλλων κλάδων 394 εκατ. €. Συνεπώς το συνολικό ύψος των επενδύσεων ήταν 1,178 δις. € (ΣΕΤΕ,2020).

Συνοψίζοντας η άμεση συνεισφορά του τουριστικού κλάδου στην οικονομία της Ελλάδας ήταν 23,4 δις. €, ποσό το οποίο μεταφράζεται σε 12,5 % του ΑΕΠ. Η συνολική συνεισφορά στο ΑΕΠ ήταν 20,8% και η συνολική συμμετοχή στην απασχόληση 21,7%. Το 56% των αφίξεων αλλοδαπών γίνεται τους καλοκαιρινούς μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο.

Οι πρώτες ενδείξεις του 2020 έδειχναν ότι ο τουρισμός θα είχε τον ίδιο αν όχι και θετικότερο αποτέλεσμα για την οικονομία της χώρας το 2020. Δυστυχώς η πανδημία όμως αποτέλεσε ανασταλτικό παράγοντα και ανάχωμα για την εγχώρια και παγκόσμια οικονομία.

1.6 Συμπεράσματα

Ξεκινώντας από την αρχαιότητα φαίνεται ότι η εξέλιξη του τουρισμού αποτελεί μια αέναη διαδικασία ενώ ταυτόχρονα αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο υπόκειται σε αλλαγές και απαιτήσεις από την πλευρά της ζήτησης. Τις απαιτήσεις αυτές καλείται να ικανοποιήσει η τουριστική αγορά.

Ο τουρισμός πέρα από την ψυχαγωγία αποτελεί μια τεράστιου μεγέθους οικονομική δραστηριότητα με σημαντικό εκτόπισμα στα οικονομικά μεγέθη. Για την οικονομία τείνει να αποτελέσει ακρογωνιαίο λίθο καθώς αυξάνει τη δυναμική της και ενδυναμώνει επίσης άλλους κλάδους που σχετίζονται με την τουριστική δραστηριότητα. Εάν αναλογιστεί κανείς τις θέσεις εργασίας που προσφέρει, τότε αυτομάτως θα καταλάβει τη σημασία του. Όπως φαίνεται στο παρόν κεφάλαιο το τουριστικό φαινόμενο γιγαντώνεται χρόνο με το χρόνο σε παγκόσμιο επίπεδο και ανταγωνίζεται μεγάλες βιομηχανίες όπως αυτή των πετρελαίων.

Για την εθνική οικονομία της Ελλάδας ο τουρισμός αποτελεί ίσως τη σημαντικότερη οικονομική δραστηριότητα. Η συμβολή του στο ΑΕΠ της χώρας είναι ζωτικής σημασίας και παράλληλα ενισχύει την απασχόληση δημιουργώντας θέσεις εργασίας. Ο τουρισμός και η Ελλάδα είναι έννοιες αλληλένδετες. Κατά συνέπεια κρίνεται απαραίτητο να εδραιωθούν στρατηγικές και πολιτικές για τη βασικότερη αδυναμία του που είναι η εποχικότητα.

Βιβλιογραφία

- Βαρβαρέσος, Σ. (1998). *Τουρισμός: Έννοιες, Μεγέθη, Δομές*. Αθήνα: Προπομπός.
- Βαρβαρέσος, Σ.(2000), *Τουρισμός έννοιες μεγέθη δομές: Η ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Προπομπός, β έκδοση.
- Βουμβουλάκη, Α. (2007). *Οργανισμοί Διαχείρισης Προορισμών και Νέες Τεχνολογίες: Στρατηγικές και Εφαρμογές Προώθησης Προορισμών*. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/18/025/1213.pdf
- Ευθυμιάτου – Πουλάκου, Α. (2009). *Τουριστικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Καμαριώτη, Α. (2013). *Η τουριστική ανάπτυξη του Δήμου Ξυλόκαστρου Ευρωστίνης*. ΤΕΙ, Κρήτη. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://apothesis.lib.teicrete.gr/handle/11713/7409>
- Κούτουλας, Δ. (2001). *Ο Θεωρητικός προσδιορισμός του τουριστικού προϊόντος ως βασική προϋπόθεση του τουριστικού μάρκετινγκ*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος. Ανακτήθηκε 21 Σεπτεμβρίου από <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/13189#page/1/mode/2up>
- Σφακιανάκης, Μ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Προπομπός.
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2020). *Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία 2019*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 6 Φεβρουαρίου 2020 από https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/09/20_09_Tourism_and_Greek_Economy_2018-2019.pdf
- Τσάρτας, Π. (1996). *Τουρισμός, Ταξίδια Τόποι: Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό*. Αθήνα: Εξάντας.
- Pernice, D. & Debyser, A. (2020). *Transport and tourism policy: Tourism. European Parliament*. Ανακτήθηκε 6 Φεβρουαρίου 2021 από <https://www.europarl.europa.eu/>
- World Tourism Organization (UNWTO). *Glossary of Tourism Terms*. Ανακτήθηκε 1 Οκτωβρίου 2019 από <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

- World Travel & Tourism Council (2020). *Travel & Tourism Economic Impact 2020 World*. Ανακτήθηκε 6 Φεβρουαρίου 2021 από <https://wttc.org/>
- World Travel & Tourism Council (2019). *Travel & Tourism Economic Impact 2019 World*. Ανακτήθηκε 1 Οκτωβρίου 2019 από <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2019/world2019.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 Εισαγωγή

Το ταξίδι τα τελευταία χρόνια αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητες όλων των ανθρώπων ανά τον κόσμο. Πέρα από το μαζικό τουρισμό έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες πηγάζουν από τα ενδιαφέροντα των επισκεπτών. Ο αθλητικός τουρισμός ως εναλλακτική μορφή τουρισμού, ενώ οι ρίζες του εντοπίζονται πολλούς αιώνες πριν, άρχισε σχετικά πρόσφατα να εξελίσσεται και θεωρείται ότι μπορεί να βοηθήσει στην αγροτική και αστική αναδιάρθρωση με πολλαπλά οφέλη.

Στο παρόν κεφάλαιο αφού γίνει μια προσπάθεια ορισμού του αθλητικού ορισμού, θα αναλυθεί η διαδικασία εξέλιξης του και οι παράγοντες που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη αυτή. Στη συνέχεια θα αναλυθούν οι επιπτώσεις και τα αποτελέσματα που έχει ο αθλητικός τουρισμός σε σημαντικούς τομείς δραστηριότητας όπως η οικονομία και η κοινωνία. Σημαντική είναι επίσης η αναφορά της επιρροής του στον ξενοδοχειακό κλάδο. Το κεφάλαιο συνεχίζεται με τη διάκριση των ειδών του αθλητικού τουρίστα και αναλύονται οι αγορές αθλητικών τουριστών για την Ελλάδα για να καταλήξουμε σε συμπεράσματα για τον αθλητικό τουρισμό

2.2 Ορισμός

Παρά τη σύγχρονη φύση του οι απαρχές του αθλητικού τουρισμού, όπως αναφέραμε παραπάνω, εντοπίζονται στην αρχαία Ελλάδα με τη συμμετοχή ή το ταξίδια των κατοίκων από τα διάφορα μέρη της Ελλάδας για παρακολούθηση αθλητικών εκδηλώσεων. Κορωνίδα των συγκεκριμένων αθλητικών εκδηλώσεων ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Ο σημερινός αθλητικός τουρισμός στην πρώτη μορφή του αναφέρεται από το μεγάλο ιστορικό Ηρόδοτο ως αθλητικός περιηγητισμός και αποτελεί την πρώτη μορφή τουρισμού (Λύτρας, 2002).

Ο αθλητικός τουρισμός συνιστά ένα κράμα οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Η σύνδεση των εννοιών τουρισμός και αθλητισμός οδηγεί στην

κατανόηση της διαφορετικής κουλτούρας των λαών και του τρόπου που ζουν και συντελεί στη δημιουργία σχέσεων μεταξύ τους (Huescar ,2001). Συνεπάγεται λοιπόν ότι ο τουρισμός και ο αθλητισμός συνδέονται και θεωρητικά και πρακτικά, ενώ ο αθλητισμός έχει συντελέσει στην οικονομική ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες.

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί λοιπόν εμπειρία για τους ανθρώπους η οποία εστιάζει στις υπηρεσίες οι οποίες είναι επιτακτικές για να πραγματοποιηθεί κάποιο ταξίδι επαγγελματικής ή όχι φύσης σε έναν προορισμό για να ζήσει κάποιος τον αθλητικό τρόπο και την αθλητική εμπειρία (Pigeassou, 2007).

Σύμφωνα με το Υπουργείο Τουρισμού ο Αθλητικός Τουρισμός είναι είτε ή ενεργητικής είτε η παθητικής φύσεως ενασχόληση με τις αθλητικές δραστηριότητες στα πλαίσια του ταξιδιού με απώτερο στόχο την ευχαρίστηση ή την χαμηλών τόνων άθληση χωρίς όμως να εμπεριέχει τη συμμετοχή σε αθλητικές εκδηλώσεις ή την αντίστοιχη προετοιμασία για αυτές (Υπουργείο Τουρισμού,2018).

Οι αθλητικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό είναι:

α. η βελτίωση της γνώσης και η ατομική εξέλιξη σε ένα άθλημα

β. η επίσκεψη σε μέρη και περιοχές που έχουν σχέση με το ιστορικό παρελθόν, τη φύση του αθλήματος ή κάποιου μύθου σχετικού με το άθλημα

γ. η παρακολούθηση κάποιου αθλήματος ως οπαδός ή απλός θεατής του ίδιου του αθλήματος, μιας αθλητικής διοργάνωσης ή της ομάδας

δ. η συμμετοχή του εκάστοτε επισκέπτη σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο σε κάποιο άθλημα ή αθλητική εκδήλωση

ε. η εξέλιξη ως προς το καλύτερο δυνατό της φυσικής κατάστασης ή της υγείας, όπως προκύπτει από την ενασχόληση με την όποια αθλητική δραστηριότητα (Υπουργείο Τουρισμού,2018).

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού σημαντικές εκδηλώσεις αθλητικού περιεχομένου όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες ή ποδοσφαιρικά πρωταθλήματα και πρωταθλήματα ράγκμπι αποτελούν πόλους έλξης τουριστών συμβάλλοντας αποφασιστικά στην τουριστική εικόνα της χώρας όπου

πραγματοποιούνται. Τηρουμένων δε των σωστών συνθηκών τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση των υποδομών μιας χώρας έχοντας παράλληλα πολλαπλά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.

2.3 Διεθνής εξέλιξη του αθλητικού τουρισμού

Η άθληση και κυρίως τα αθλητικά γεγονότα ευρείας κλίμακας, από τους Ολυμπιακούς Αγώνες της αρχαιότητας έως σήμερα, επηρεάζουν το ταξίδι και τον τουρισμό και ιστορικά ελκύουν πλήθος αθλητών, θεατών, πολιτικών, βασιλιάδων και επιχειρηματιών.

Ο εκδημοκρατισμός, η διαδικασία, δηλαδή, να προσφέρεται ανοιχτή πρόσβαση σε πρωτύτερα περιορισμένες επιλογές, αποτελεί λόγο εξέλιξης της άθλησης και του τουρισμού το 2^ο μισό του 20^{ου} αιώνα. Ωστόσο, η συμμετοχή σε κάποια αθλήματα ορίζεται ακόμα από παράγοντες όπως η κοινωνική τάξη και το φύλο. Η παγκοσμιοποίηση άσκησε επίσης σημαντική επίδραση στην εξέλιξη του αθλητικού τουρισμού.

Παράγοντες που συντέλεσαν στην σύγχρονη εξέλιξη του αθλητικού τουρισμού είναι:

- το διευρυνόμενο δημογραφικό προφίλ των συμμετεχόντων στα αθλήματα
- το αυξανόμενο ενδιαφέρον της Δυτικής Κοινωνίας για την υγεία και την ευεξία από το 1970
- η αυξανόμενη ζήτηση για ενεργό συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής κατά την διάρκεια των διακοπών από το 1980
- το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον εξέχοντα ρόλο που έχει ο αθλητισμός και οι μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις στην ανάπτυξη και την εικόνα μιας πόλης και τις τουριστικές ευκαιρίες που σχετίζονται με αθλητικές εκδηλώσεις (Hinch & Highman, 2011).

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον των ανθρώπων για τον αθλητισμό και τις αντίστοιχες εκδηλώσεις μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι τέτοιου είδους γεγονότα προσφέρουν στα άτομα τη δυνατότητα ένταξης σε ένα περιβάλλον το οποίο είναι αποδεκτό από την κοινωνία. Επιπλέον, σε όλο τον κόσμο, χώρες και πόλεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να φιλοξενήσουν αθλητικές διοργανώσεις. Έτσι, αφενός, από τη σκοπιά του τουρίστα, η αυξανόμενη ενασχόληση με δραστηριότητες

αθλητικής φύσεως και τον αθλητισμό εν γένει, αποτελεί έναν λόγο για την αύξηση των αθλητικών εκδηλώσεων και την ποικιλία που υπάρχει σε αυτές σήμερα. Ωστόσο, από την άλλη μεριά, όπως συμβαίνει με πολλές μορφές τουρισμού, οι πόλεις, τα κράτη και οι χώρες βλέπουν όλο και περισσότερο τα αθλητικά γεγονότα ως μέσο οικονομικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες φιλοξένησαν το Παγκόσμιο Κύπελλο του '94, η προφανής στρατηγική ήταν να προωθηθεί η χώρα ως τουριστικό αξιοθέατο. Στην πραγματικότητα, ο υπουργός Εμπορίου Ταξιδιών και Τουρισμού πρόβλεψε ότι «το Παγκόσμιο Κύπελλο του 94 θα αποφέρει δισεκατομμύρια δολάρια σε τουριστικά έσοδα και εμπορική δραστηριότητα και είναι μια ευκαιρία για να δουν οι άνθρωποι την ομορφιά και τα ετερόκλητα στοιχεία της Αμερικής (Gibson, 1998). Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι πόλεις, τα κράτη και τα έθνη έχουν δημιουργήσει εκδηλώσεις με στόχο να προσελκύσουν και να συντονίσουν την προσπάθεια να φέρουν αθλητικές εκδηλώσεις στις κοινότητές τους. Για χρόνια, ο ανταγωνισμός για τη διοργάνωση μεγάλων γεγονότων, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες, ήταν έντονος και υπήρχε δαπάνη μεγάλων χρηματικών ποσών για αυτά τα γεγονότα (Jennings, 1996). Στα πιο πρόσφατα χρόνια, η διοργάνωση ερασιτεχνικών αθλητικών τουρνουά αποδείχτηκε προσοδοφόρα για πολλές πόλεις. Στην πραγματικότητα, ορισμένες κοινότητες δημιουργούν τα γεγονότα ως διόδους για να προσελκύσουν τουρίστες (Gibson, 1998).

Σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα της NASC (National Association of Sports Commission) σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Οχάιο η οποία διεξήχθη τον Μάιο του 2017 στις ΗΠΑ, διαπιστώθηκε ότι οι δαπάνες τουριστών σχετιζόμενες με αθλητικές εκδηλώσεις ήταν 11,40 δις δολάρια. Πρόκειται για μία αύξηση 9% σε σχέση με το 2016, που το αντίστοιχο ποσό ήταν 10,47 δις δολάρια. Από το 2012 μέχρι το 2017 φαίνεται ότι υπήρξε αύξηση στα έσοδα από τις δαπάνες των τουριστών, ποσοστό που προδιαθέτει θετικά την πορεία του αθλητικού τουρισμού.

Στην ίδια έρευνα επισημαίνεται ότι ο Αθλητικός Τουρισμός συνεχίζει να επεκτείνεται μέσα από τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης καθώς το 97%, των συμμετεχόντων στην έρευνα αθλητικών οργανισμών, είναι στο facebook και μάλιστα το 52% έχει εγγραφεί στην πλατφόρμα από το 2010 και νωρίτερα. Δεύτερο προσφιλέστερο μέσο δικτύωσης για τους αθλητικούς οργανισμούς είναι το twitter με ποσοστό 92%. Το instagram γίνεται δημοφιλέστερο από το 2017. Το 83% των αθλητικών οργανισμών είναι στο Instagram, ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από το 68% το 2015. Το 65% των χρηστών του Instagram είναι στη συγκεκριμένη πλατφόρμα από το 2014. Το 65% των

αθλητικών οργανισμών είναι εγγεγραμμένο στο you tube, το 59% στο LinkedIn, ενώ το 29% έχει επίσης snapchat. Το 79% των οργανισμών απάντησε ότι απασχολούν άτομα τα οποία ασχολούνται αποκλειστικά με τους λογαρισμούς στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης.

Συμπερασματικά βλέπουμε ότι ο αθλητικός τουρισμός ενώ υπήρχε από την αρχαιότητα, τις τελευταίες δεκαετίες έχει γνωρίσει μεγάλη άνθιση καθώς η άθληση αποτελεί σημείο ενδιαφέροντος για όλο και περισσότερο κόσμο. Όλες οι επιχειρήσεις δε που ασχολούνται με τον αθλητικό τουρισμό δίνουν μεγάλη σημασία στην προώθησή τους μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

2.4 Οφέλη και επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού

Ο αθλητικός τουρισμός ως ένα ταχέως αναπτυσσόμενο τμήμα της τουριστικής βιομηχανίας ασκεί κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική επιρροή στον εκάστοτε τουριστικό προορισμό. Μέσω των, μεγάλης ή μικρής κλίμακας αθλητικών γεγονότων, ο αθλητικός τουρισμός έχει τη δυνατότητα να συνεισφέρει στην κοινωνική, οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας ή πόλης, καθώς επίσης στις υποδομές της. Οι αθλητικοί τουρίστες πραγματοποιούν σημαντικές δαπάνες για αθλητικές και άλλες δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των διακοπών.

Οι πόλεις και οι χώρες που επιθυμούν να φιλοξενήσουν ένα μεγάλο αθλητικό γεγονός, θεωρούν δεδομένο ότι θα έχουν μεγάλα μακροπρόθεσμα ή βραχυπρόθεσμα έσοδα, αν και η έρευνα έχει δείξει ότι τα πράγματα είναι πολυπλοκότερα απ' ό,τι ίσως φαίνονται. Αν και οι μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις δημιουργούν χρηματικές εισροές, η κατανομή των συγκεκριμένων εισροών δεν είναι πάντα ευνοϊκή για την πόλη και τη χώρα που τις φιλοξενεί επειδή μια σημαντική αναλογία των χρημάτων πηγαίνει συχνά στους διεθνείς οργανισμούς διαχείρισης του αθλητισμού. Πολλοί είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος και τα έσοδα μεγάλων αθλητικών γεγονότων. Οι συνθήκες ποικίλλουν και, κατά συνέπεια, το ίδιο ισχύει και για την οικονομικά οφέλη. Συνεπώς δεν είναι πάντα σίγουρο ότι τα φιλοξενούμενα επιτυχώς γεγονότα σε μια πόλη θα έχουν το ίδιο θετικό πρόσημο και θα ωφελήσουν κάποια άλλη δυνητική πόλη και χώρα φιλοξενίας (Solberg & Preuss, 2007).

Οικονομικά οφέλη και επιπτώσεις

Οι μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις έχουν άμεσα οικονομικά οφέλη όπως είναι οι εισπράξεις εισιτηρίων, οι πωλήσεις αντικειμένων, τα έσοδα από τα τηλεοπτικά δικαιώματα, οι χορηγίες κ.ά. Σημαντικά είναι και τα έμμεσα οφέλη όπως είναι τα έσοδα από τον εσωτερικό και εισερχόμενο τουρισμό, η βελτίωση της επιχειρηματικότητας μιας πόλης ή μιας χώρας και η ενίσχυση της απασχόλησης, η αύξηση των θέσεων εργασίας και νέων επαγγελμάτων, η αύξηση των εσόδων από τις νέες ή ανακατασκευασμένες υποδομές, η προώθηση του τουριστικού προορισμού πέρα από το ίδιο το γεγονός και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι που παρευρίσκονται στην εκδήλωση μπορούν να γυρίσουν για διακοπές ή αυτοί που παρακολουθούν την εκδήλωση στην τηλεόραση ενδέχεται να αποφασίσουν να επισκεφτούν τον προορισμό αργότερα (Gibson, 1998). Όσον αφορά το τουριστικό ΑΕΠ, η συνεισφορά του αθλητικού τουρισμού είναι αξιοσημείωτη. Ο τουρισμός αθλητισμού καθώς έχει ένα ποσοστό της κλίμακας 10-20% από το ολικό τουριστικό προϊόν μιας χώρας (Χουρδάκης, 2013). Το Super Bowl 2008, που φιλοξενήθηκε από το Phoenix, δημιούργησε 500,6 εκατομμύρια δολάρια σε άμεσες και έμμεσες δαπάνες από επισκεπτόμενους οπαδούς και οργανισμούς (Qi Gong, 2012).

Εκτός από τα οικονομικά οφέλη υπάρχουν και τα μεγάλα έξοδα που προκύπτουν από τη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων αλλά και μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις. Πιο συγκεκριμένα, οι άμεσες δαπάνες αφορούν τον πρόσθετο εξοπλισμό ή προμήθειες, τις ώρες εργασίας και τον χρόνο που συνδέεται με τη φιλοξενία των μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων. Οι Humphrey και Prokorporowicz επεσήμαναν στην εκτίμησή τους, όσον αφορά το EURO 2012 στην Ουκρανία και την Πολωνία, ότι τα έξοδα γηπέδου, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής και τα έξοδα ανακαίνισης ήταν σημαντικά (Humphreys & Prokorporowicz, 2007). Παράλληλα, κατά την περίοδο των αθλητικών εκδηλώσεων, σημειώνεται σημαντική αύξηση τιμών στο εμπόριο, τις μεταφορές και τις υπηρεσίες (Qi Gong, 2012). Οι μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις αναφέρονται στην υπερπροσφορά με μειωμένη ζήτηση η οποία καταλήγει σε κρίση.

Κοινωνικά οφέλη και επιπτώσεις

Όσον αφορά τα κοινωνικά οφέλη του αθλητικού τουρισμού, θα μπορούσαμε να πούμε ότι από τα σημαντικότερα είναι η ενίσχυση της παράδοσης και της εντοπιότητας των γηγενών μιας περιοχής, η συνεισφορά στην πολιτιστικό υπόβαθρο των ανθρώπων, η βελτίωση των σχέσεων των ντόπιων με τους επισκέπτες από τον υπόλοιπο κόσμο και η άμβλυνση των διαφορών σε θρησκεία και πολιτική. Επίσης οι άνθρωποι παρακινούνται να συμμετέχουν στα αθλητικά τεκταινόμενα που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή τους και παράλληλα προωθείται ο ενεργητικός τρόπος ζωής. (Χουρδάκης, 2013).

Εκτός όμως από τα οφέλη υπάρχουν και τα αρνητικά σημεία που φέρει ο αθλητικός τουρισμός για την κοινωνία. Με την άφιξη αυξανόμενου αριθμού τουριστών ο τομέας των υπηρεσιών και η τουριστική βιομηχανία έρχονται αντιμέτωποι με υψηλές απαιτήσεις θυσιάζοντας πολλές φορές την κοινωνική ζωή των κατοίκων, μολύνοντας το περιβάλλον και δημιουργώντας κυκλοφοριακά προβλήματα. Καθόλου σπάνια υπάρχουν πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές διαφορές ανάμεσα σε ντόπιους και τουρίστες, οι οποίες οδηγούν σε συγκρούσεις και βία. Πολλές φορές η διοργάνωση αθλητικών γεγονότων οδηγεί στην παρείσφρηση κύματος μεταναστών στην χώρα διοργάνωσης δημιουργώντας ακραίο εργασιακό ανταγωνισμό. Αρκετά συχνά ένας μεγάλος αριθμός τουριστών δεν επισκέπτεται ένα τουριστικό προορισμό λόγω της περιόδου αιχμής που δημιουργείται από ένα σημαντικό αθλητικό γεγονός. Για παράδειγμα κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων στο Πεκίνο οι υπερπόντιοι τουρίστες μειώθηκαν κατά 25% σε σχέση με τον ίδιο μήνα το προηγούμενο έτος. Το 2008, έτος που το Πεκίνο φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες, υπήρχε μείωση 30% των υπερπόντιων τουριστών (Qi Gong, 2012).

2.5 Οι επιπτώσεις των μεγάλων αθλητικών γεγονότων στον τουρισμό

Ο αθλητικός τουρισμός είναι αδιαμφισβήτητα μια οικονομική δραστηριότητα, η οποία υπό σωστές συνθήκες ανάπτυξης έχει θετικό αντίκτυπο στις οικονομίες χωρών που είναι αναπτυγμένες ή βρίσκονται σε διαδικασία ανάπτυξης.

Τόσο τα μεγάλα όσο και τα μικρότερα αθλητικά γεγονότα επηρεάζουν άμεσα τις πληρότητες των ξενοδοχειακών μονάδων στην πόλη, και όχι μόνο, που τελούνται. Τα τελευταία είκοσι χρόνια η διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων έχει ενισχυθεί σημαντικά. Η επαγγελματική εικόνα των αθλητικών γεγονότων, η τεχνολογική

εξέλιξη και το υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα τα έχουν κάνει πραγματικά εμπειρίες και έτσι οι χώρες τα κυνηγούν διότι πιστεύουν ότι θα αντλήσουν οφέλη από τη φιλοξενία τους.

Σε έρευνα των Fourie και Gallego (2010) υποστηρίζεται ότι οι αθλητικές εκδηλώσεις ενισχύουν τον αριθμό των επισκεπτών μιας χώρας τη χρονιά που πραγματοποιούνται κατά περίπου 8%. Ωστόσο όλες οι αθλητικές εκδηλώσεις δεν έχουν το ίδιο εκτόπισμα και την ίδια δυναμική. Για παράδειγμα οι θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες, το κύπελλο FIFA και το παγκόσμιο Κύπελλο Κρίκετ επηρεάζουν περισσότερο τον τουρισμό. Αντίθετα οι χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες και το παγκόσμιο Κύπελλο Ράγκμπι δεν έχουν την ίδια επιρροή. Ο τουρισμός από τις συμμετέχουσες χώρες φαίνεται να είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό τουριστών από χώρες που δεν έχουν συμμετοχή στο μεγάλο γεγονός. Για τον αριθμό των τουριστικών αφίξεων σημαντικό ρόλο παίζει η εποχή που κάποιο αθλητικό γεγονός πραγματοποιείται σε μια χώρα. Αναλυτικότερα η συνεισφορά είναι μικρότερη όταν γίνεται στη λεγόμενη υψηλή περίοδο, ενώ όταν πραγματοποιείται στη χαμηλή περίοδο οι αφίξεις επηρεάζονται σημαντικά. Αυτό το οποίο είναι σίγουρο για τη διασφάλιση των μακροπρόθεσμων ωφελειών από την οργάνωση και φιλοξενία μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων είναι ότι είναι απαραίτητος ο προσεκτικός στρατηγικός σχεδιασμός. Παρακάτω ακολουθούν περιπτώσεις μεγάλων αθλητικών γεγονότων και η επιρροή που άσκησαν στον τουρισμό.

Ο αθλητικός τουρισμός έχει ηγετικό ρόλο στην Ισπανία και ιδιαίτερα στην Ανδαλουσία, μια περιοχή που έχει γίνει παγκόσμιος ηγέτης στην φιλοξενία αθλητικών γεγονότων, συμπεριλαμβανομένου του SICAB, του Volvo Masters Andalusia Golf ή του τελικό του Davis Cup, μεταξύ των οποίων ιδιαίτερη θέση έχει το Ισπανικό Grand Prix MotoGP. Το συγκεκριμένο πρωτάθλημα μοτοσικλέτας, το οποίο διοργανώνεται κάθε χρόνο στην πόλη Jerez de la Frontera (Cádiz) τον Απρίλιο ή τον Μάιο, είναι μέρος του κόσμου του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος MotoGP, το οποίο αποτελείται από 18 βραβεία σε 13 χώρες σε 5 ηπείρους. Το συγκεκριμένο πρωτάθλημα αυξάνει τις πληρότητες όχι μόνο στην Jerez de la Frontera αλλά και σε άλλες πόλεις της Ανδαλουσίας, όπως η Σεβίλλη, και όχι μόνο τις τρεις ημέρες του πρωταθλήματος, αλλά όλη την εβδομάδα. Συγκεκριμένα, η ξενοδοχειακή βιομηχανία είναι ένας από τους μεγαλύτερους νικητές, έχοντας καταγράψει το 2013, λόγω του πρωταθλήματος, ποσοστό πληρότητας σε ξενοδοχεία στην πόλη Jerez de la Frontera περίπου 98,8% (Alles, 2014).

Το 1999 το παγκόσμιο Κύπελλο Ράγκμπι φιλοξενήθηκε από την Ουαλία. Τη χώρα επισκέφθηκαν 330 χιλιάδες οπαδοί, και από αυτούς το 1/5 ήταν από άλλες χώρες και έτσι δημιουργήθηκε επιπλέον οικονομική κίνηση του ύψους 83.000.000 λιρών (Παπανίκος, 2003).

Το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου του 2012 στην Πομερανία ήταν ένα γεγονός χωρίς προηγούμενο. Ποτέ πριν δεν είχε διεξαχθεί ένα τόσο μεγάλο γεγονός στην Πολωνία. Εξαιτίας του αθλητικού γεγονότος η ξενοδοχειακή βιομηχανία είχε πολλαπλά οφέλη. Η περιοχή της Πομερανίας φάνηκε ότι ήταν πολύ καλά προετοιμασμένη να υποδεχτεί εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες. Σε ποιοτικούς όρους μιλάμε για ένα ευρώς 200 χιλιάδων δωματίων. Ο αριθμός ξενοδοχείων αυξήθηκε, συμπεριλαμβανομένων και των πολυτελών εγκαταστάσεων. Κατά τη διάρκεια του τουρνουά η πληρότητα δωματίων ήταν στο 75% (Ρανλιον, 2016).

Το 2015, το Ηνωμένο Βασίλειο φιλοξένησε το Παγκόσμιο Κύπελλο Ράγκμπι. Τα ξενοδοχεία στο Λονδίνο σημείωσαν αύξηση 27% σε ετήσια βάση στα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο (RevPAR) κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου έναρξης του Παγκοσμίου Κυπέλλου Ράγκμπι το 2015. Ωστόσο, θα δούμε ότι τα ξενοδοχεία σε ακτίνα 5 χλμ. είδαν τα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο (RevPAR) να αυξάνονται κατά 121,7% για το βράδυ της εκδήλωσης. Το 2012, το Λονδίνο διοργάνωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στο τέλος του 2012, η STR Global ανέφερε ότι τα ξενοδοχεία στην πόλη είχαν αναφέρει μέση πληρότητα 88,5%, αύξηση 4,8% σε σχέση με τον Αύγουστο του 2011 (McCartan, 2016).

Το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου του 96 είχε σημαντικό αντίκτυπο στην ξενοδοχειακή βιομηχανία της Αγγλίας. Εκτός του Λονδίνου, η μέση πληρότητα και η μέση τιμή δωματίων αυξήθηκαν κατά 14% και 22% αντίστοιχα τον Ιούνιο του 1996 σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές του ίδιου μήνα την προηγούμενη χρονιά. Στην πόλη του Μάντσεστερ, υπήρξε 57% αύξηση της ζήτησης και της πληρότητας δωματίων που οφείλεται άμεσα στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου του 96. Ωστόσο, ο εκτοπισμός των εμπορικών συναλλαγών και των συνεδριάσεων είχε κάποιες επιπτώσεις σε ορισμένες περιοχές της χώρας. (Gratton, Dobson & Shibli, 2000)

2.6 Ο αθλητικός τουρίστας

2.6.1 Ορισμός

Αθλητικός τουρίστας είναι αυτός που ταξιδεύει και ασχολείται με δημοφιλή αθλήματα μέσα στο ταξίδι του, είναι θεατής αθλητικών γεγονότων ή συμμετέχει σε αυτά (Nogawa, Yamagushi, & Hagi, 1996).

Πρόκειται για τους ανθρώπους οι οποίοι είτε σε επαγγελματικό επίπεδο είτε σε ερασιτεχνικό επίπεδο ασχολούνται με τον αθλητισμό και παρακολουθούν αθλητικά γεγονότα ενώ τους αρέσει η διαδικασία του να ταξιδιού. Για αυτούς ιδιαίτερη σημασία έχουν οι παρεχόμενες υπηρεσίες και πρωτεύοντα ρόλο έχει η σωματική ευεξία και η υγεία (Χουρδάκης, 2013).

Αθλητικός τουρίστας είναι αυτός που συμμετέχει σε μια αθλητική δραστηριότητα είτε παθητικά είτε ενεργητικά για διάφορους λόγους. Όσον αφορά την παθητική συμμετοχή αναφερόμαστε στον τυχαίο παρατηρητή δηλαδή τον θεατή που παρακολουθεί ένα αθλητικό γεγονός χωρίς να το έχει κανονίσει πρωτύτερα αλλά και στον συνειδητοποιημένο θεατή ο οποίος πραγματοποιεί το ταξίδι με βασική προτεραιότητα την παρακολούθηση του γεγονότος. Στην ενεργητική συμμετοχή αναφερόμαστε στους επισκέπτες οι οποίοι επιλέγουν διακοπές με αθλητικό περιεχόμενο και πλαίσιο (Standeven & De Knop, 1999).

2.6.2 Είδη Αθλητικού Τουρίστα

Σύμφωνα με μια κατηγοριοποίηση του Γκουτζιούπα (2006) οι τουρίστες αθλητικού τουρισμού διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

Προπονητικός Τουρίστας

Πρόκειται για την ομάδα ή τον αθλητή που μένει σε καταλύματα που συνοδεύονται με όλες τις παροχές που χρειάζεται κάποιος που ασχολείται ενεργά με τον αθλητισμό. Τα καταλύματα αυτά προσφέρουν στον επισκέπτη ό, τι χρειάζεται για να βρίσκεται το σώμα του σε καλή φυσική κατάσταση και παράλληλα χώρους για να μπορεί να ασκηθεί. Ο λόγος του ταξιδιού είναι η συμμετοχή σε προγράμματα για να προετοιμαστεί ο αθλητής ή να αποθεραπευτεί και την επίσκεψη του σε κέντρα προπονήσεων.

Τουρίστας Αθλητικών Διοργανώσεων

Αναφερόμαστε στο άτομο που ταξιδεύει και του οποίου στόχος και κεντρικός άξονας του ταξιδιού είναι ο συνδυασμός της παρακολούθησης ενός αθλήματος με τις διακοπές και μένει τουλάχιστον μια ολόκληρη μέρα στο μέρος που επισκέπτεται. Μπορεί όμως να είναι ο αθλητής ή η ομάδα που εκτός από τη συμμετοχή του στο άθλημα μένει τουλάχιστον άλλη μια μέρα στον προορισμό που διεξάγεται το άθλημα στο οποίο συμμετέχει ως τουρίστας.

Τουρίστας Αθλητικών Δραστηριοτήτων

Σε αυτό το είδος αναφερόμαστε στον επισκέπτη ο οποίος ταξιδεύει για να ζήσει αθλητικές δραστηριότητες που παρέχονται με επαγγελματικό τρόπο σε αστικά τοπία όπως είναι οι γύροι των πόλεων με ποδήλατα είτε σε φυσικά τοπία όπως οι πορείες σε όμορφα και πράσινα μονοπάτια, οι βουνοκορφές και τα ποτάμια. Αυτά βέβαια σε συνδυασμό με εγκαταστάσεις οι οποίες έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν με ήπιο και βοηθητικό τρόπο.

Τουρίστας Αθλητικής Αναψυχής

Περιλαμβάνει τον τουρίστα ο οποίος τη σωματική άσκηση την εντάσσει στην καθημερινότητα των διακοπών του. Γι' αυτό το λόγο επιλέγει για τη διαμονή του καταλύματα με παροχές και εγκαταστάσεις που ευνοούν το να ασχολείται ο επισκέπτης με τη σωματική άσκηση και γυμναστική και είναι προσανατολισμένα προς αυτή την κατεύθυνση. Τα καταλύματα αυτά είναι συνήθως κοντά σε θεματικά πάρκα ή παραλίες και γενικά σε σημεία όπου μπορεί κάποιος να κάνει αθλητικές δραστηριότητες. Η διαφορά του τουρίστα αθλητικής αναψυχής από τους υπόλοιπους διαμένοντες σε ένα τέτοιο κατάλυμα είναι ότι αυτός σε καθημερινή βάση ασχολείται

με τις δραστηριότητες άθλησης και πάντα χρησιμοποιεί τον παρεχόμενο εξοπλισμό και τις αντίστοιχες υπηρεσίες.

2.6.3 Προφίλ αθλητικού τουρίστα

Σύμφωνα με τον Gibson και συν (1997) τα χαρακτηριστικά του ενεργητικού αθλητικού τουρίστα είναι τα εξής:

- ✓ Πρόκειται κατά βάση για άντρα
- ✓ Έχει οικονομική ευχέρεια
- ✓ Έχει ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης
- ✓ Η απόσταση δεν αποτελεί εμπόδιο για να ταξιδέψει ώστε να παρακολουθήσει το αγαπημένο του άθλημα
- ✓ Η ενασχόληση με τον αθλητικό τουρισμό συνεχίζει να υφίσταται και κατά τα χρόνια συνταξιοδότησής του
- ✓ Έχει την τάση να επισκέπτεται τον ίδιο προορισμό και να ασχολείται με τις ίδιες δραστηριότητες

Σύμφωνα με μελέτη που ήθελε να ερευνήσει τα κίνητρα των παθητικών και ενεργητικών αθλητικών τουριστών για την παρακολούθηση αγώνων μοτοσυκλέτας και ποδηλασίας στις ζούγκλες της λίμνης Kenyir της Μαλαισίας, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι διαφορετικά κίνητρα επηρεάζουν τους ενεργούς και παθητικούς αθλητικούς τουρίστες. Παράγοντες όπως η γνώση και οι πνευματικές ικανότητες θεωρήθηκαν σημαντικές μεταβλητές που παροτρύνουν τους ανθρώπους να αναζητούν ενεργές αθλητικές διακοπές και τη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες. Από την άλλη, φάνηκε ότι οι παθητικοί αθλητικοί τουρίστες δηλαδή εκείνοι οι όποιοι ταξιδεύουν για να παρακολουθήσουν μια αθλητική εκδήλωση παρακινούνται από την ανάγκη να νιώθουν άξιοι και ικανοί. Παρόλα αυτά, οι παθητικοί τουρίστες είναι επίσης παρακινημένοι από κοινωνικούς παράγοντες και την ανάγκη να ξεφύγουν από τις αγχωτικές καταστάσεις. Αυτό υποδηλώνει ότι οι παθητικοί τουρίστες επιδιώκουν διακοπές αθλητικού προσανατολισμού που τους επιτρέπει να ξεφύγουν από την πίεση που επιφέρει η καθημερινότητα. Από την ίδια έρευνα προκύπτει ότι διακοπές όπως κατασκηνώσεις ποδοσφαίρου, καλοκαιρινές κατασκηνώσεις, εκδρομές με ποδήλατο, η ορεινή ποδηλασία αφορούν σε ενεργούς αθλητικούς τουρίστες. Από την άλλη

εγκαταστάσεις όπως γήπεδα γκολφ, γήπεδα τένις και θαλάσσια πάρκα ή τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα, όπως το Παγκόσμιο Κύπελλο, το Grand Prix της Φόρμουλα 1, το Thomas Cup, διοργανώνονται για να προσελκύσουν τους παθητικούς τουρίστες.

Οι Gibson & Yiannakis έκαναν μια έρευνα στην οποία συμμετείχαν 1.277 άτομα από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Στην έρευνα αυτή ένα από τα αποτελέσματα ήταν ότι το 57,8% των αντρών και το 44,8% των γυναικών θέλουν να ασχολούνται με τη σωματική άσκηση και τα αθλήματα που τους αρέσουν ακόμα και όταν ταξιδεύουν. Επίσης το 1/3 των αθλητικών τουριστών είχαν οικονομική ευχέρεια με ετήσιο εισόδημα που ξεπερνούσε τα 70.000 δολάρια. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο τα 2/3 είχαν πτυχίο πανεπιστημίου ενώ το 23,5% είχε και διδακτορικό. Δύο χρόνια μετά πραγματοποίησε έρευνα ο Attle όπου συμμετείχαν 800 κάτοικοι του Κοννέκτικατ, στην οποία πάνω από το ¼ ήταν αθλητικοί τουρίστες και από αυτούς το 61% ήταν άντρες και το 39% ήταν γυναίκες. Και σε αυτή την έρευνα το ετήσιο εισόδημα των συμμετεχόντων ήταν υψηλό, ήτοι 66.000 δολάρια και πάνω από τους μισούς είχαν αποφοιτήσει από κολέγια ενώ το 29,6% είχαν μεταπτυχιακό τίτλο.

Η διαφοροποίηση των προϊόντων πρέπει επίσης να ανταποκρίνεται στις ανάγκες διαφορετικών ηλικιακών ομάδων ή ομάδων ηλικιών. Για παράδειγμα, τα προϊόντα που ενθαρρύνουν τις περιπετειώδεις αθλητικές διακοπές, όπως οι ορεινές βόλτες, πρέπει να αναπτύσσονται ειδικά για τα άτομα που ανήκουν σε ηλικιακές ομάδες 17-22. Από την άλλη πλευρά, τα λιγότερο περιπετειώδη πακέτα αθλητικών διακοπών (όπως το γιοτ ή το γκολφ) προορίζονται για όσους βρίσκονται στην ηλικιακή κλίμακα 40-45 (Yusof, Shah, Omar-Fauzee, Abdullah, 2008).

Οι αθλητικοί τουρίστες που επιλέγουν ως προορισμό τη χώρα μας, συνήθως επιλέγουν να διαμείνουν σε ξενοδοχεία που ασκούν πρακτικές οι οποίες είναι φιλικές προς το περιβάλλον. Αναλυτικότερα φροντίζουν να εξοικονομούν νερό και ενέργεια με διάφορους τρόπους όπως τα φίλτρα ή οι ηλιακοί συλλέκτες. Φροντίζουν να μειώσουν τον αντίκτυπο της ρύπανσης με ανακύκλωση, χρήση σακουλών που διασπώνται βιολογικά. Συνήθως το ετήσιο εισόδημα τους είναι κάτω από 30.000 ευρώ και επιλέγουν να ταξιδεύουν είτε με την ομάδα είτε με τους φίλους τους. Η μέση διάρκεια παραμονής τους κυμαίνεται από μία έως δύο εβδομάδες.

Πίνακας 2.6.3.1. Προφίλ αγορών για αθλητικό τουρισμό 2013 στην Ελλάδα

Προφίλ αγορών για Αθλητικό τουρισμό 2013								
	Γερμανία	Ελβετία	Ηνωμένο Βασίλειο	Βέλγιο	Σκανδιναβία	Γαλλία	Ολλανδία	Ρωσία
Επισκέπτες σε χιλιάδες	1.204	729	562	463	424	412	214	171
Διανυκτερεύσεις σε χιλιάδες	11.197	5.103	4.665	2.778	3.138	1.813	2.440	2.787
Δαπάνη σε χιλιάδες €	1.289.484	804.816	522.098	323.174	416.792	230.720	206.938	246.753
Δαπάνη ανά ταξίδι / ημέρα	€ 1.071 / € 115	€ 1.104 / € 158	€ 929 / € 112	€ 698 / € 116	€ 983 / € 133	€ 560 / € 127	€ 967 / € 85	€ 1.443 / € 89
2 κυριότερες ηλικίες	55-64, 45-54	35-44, 55-64	35-44, 45-54	25-34, 45-54	25-34, 35-44	25-34, 45-54	45-54, 35-44	15-24, 25-34
Φύλο επισκεπτών	περισσότερες γυναίκες	περισσότεροι άνδρες	περισσότεροι άνδρες	περισσότεροι άνδρες	περισσότεροι άνδρες	περισσότεροι άνδρες	περισσότεροι άνδρες	περισσότεροι άνδρες
Οικογενειακό εισόδημα	89% ανώτερο και μέσο ανώτερο	84% ανώτερο και μέσο ανώτερο	86% ανώτερο και μέσο ανώτερο	77% ανώτερο και μέσο ανώτερο	79% ανώτερο και μέσο ανώτερο	72% ανώτερο και μέσο ανώτερο	83% ανώτερο και μέσο ανώτερο	65% ανώτερο και μέσο ανώτερο
Επίπεδο εκπαίδευσης	57% ανώτερο	88% ανώτερο	52% ανώτερο	62% μεσαίο	61% ανώτερο	64% ανώτερο	53% ανώτερο	78% ανώτερο
Διάρκεια	48% 4-7 νύχτες	72% έως 7 νύχτες	63% έως 7 νύχτες	70% 4-11 νύχτες	70% έως 7 νύχτες	87% έως 7 νύχτες	37% 8-11 νύχτες	28% 4-7 και 21% 16-22 νύχτες
Τορ προορισμοί	Νοτιοδυτική και Κεντρική Ευρώπη	Κεντρική και Νοτιοδυτική Ευρώπη	Δυτική και Νοτιοδυτική Ευρώπη	Δυτική και Κεντρική Ευρώπη	Νοτιοδυτική και Βόρεια Ευρώπη	Δυτική και Νοτιοδυτική Ευρώπη	Δυτική και Κεντρική Ευρώπη	Ανατολική και Νοτιοδυτική Ευρώπη
Μέσα ενημέρωσης	Internet και ταξιδιωτικό οδηγό	Internet και φίλοι/συγγενείς	Internet και ταξιδιωτικό γραφείο	Internet και φίλοι/συγγενείς	Internet και περιοδικά	Internet και φίλοι/συγγενείς	Internet και ταξιδιωτικό γραφείο	Internet και ταξιδιωτικό γραφείο
Κράτηση	Internet και ξενοδοχείο ή άλλο κατάλυμα	Internet και ξενοδοχείο ή άλλο κατάλυμα	Internet και ξενοδοχείο ή άλλο κατάλυμα	Internet, ξενοδοχείο ή άλλο κατάλυμα και ταξιδιωτικό πρακτορείο	Internet και ταξιδιωτικό πρακτορείο	Internet και ταξιδιωτικό πρακτορείο	Internet και ξενοδοχείο ή άλλο κατάλυμα	Internet και γραφείο μεταφ. μέσου
Προγραμματισμός	32% 4-6 μήνες πριν	44% έως και 1 μήνα πριν	38% 4-6 μήνες πριν	57% έως και 1 μήνα πριν	41% 2-3 μήνες πριν	58% έως και 1 μήνα πριν	32% 4-6 μήνες πριν	81% έως και 1 μήνα πριν

Πηγή: ΣΕΤΕ Intelligence, 2015

Σύμφωνα με έρευνα του ΣΕΤΕ για το προφίλ αγορών που σχετίζονται με τον αθλητικό τουρισμό, βλέπουμε από τον **πίνακα 2.6.3.1.** ότι ο μεγαλύτερος αριθμός τουριστών προέρχεται από την Γερμανία (1.204 χιλ.), με την Ελβετία (729 χιλ.), το Ηνωμένο

Βασίλειο (562 χιλ.), το Βέλγιο (463 χιλ.), τη Σκανδιναβία (424 χιλ.), τη Γαλλία (412 χιλ.), την Ολλανδία (214 χιλ.), και τέλος τη Ρωσία (171χιλ), να ακολουθούν. Όσον αφορά τις δαπάνες ανά ταξίδι, βλέπουμε ότι τα μεγαλύτερα ποσά δαπανώνται από τους Ρώσους αθλητικούς τουρίστες (1.443 €), με την Ελβετία (1.104 €) και τη Γερμανία (1.071 €) να έπονται. Το μικρότερο ποσό δαπανών φαίνεται να προέρχεται από την αγορά της Γαλλίας (560 €). Όσον αφορά το φύλο των αθλητικών τουριστών παρατηρείται ότι στις παραπάνω αγορές κυρίως οι άνδρες προτιμούν τις διακοπές αθλητικού τουρισμού, με μοναδική εξαίρεση τη Γερμανία, όπου οι επισκέπτες αθλητικού προσανατολισμού είναι κυρίως γυναίκες. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την ηλικία, διαπιστώνεται ότι τουρίστες μεγαλύτερης ηλικίας είναι κυρίως Γερμανοί (55-64 & 45-54) και τουρίστες μικρότερης ηλικίας είναι κυρίως Ρώσοι (15-24 & 25-34). Σχετικά με το οικογενειακό εισόδημα βλέπουμε ότι τα ποσοστά των τουριστών που έχουν ανώτερο και μέσο οικογενειακό εισόδημα είναι αρκετά υψηλά και κυμαίνονται σε όλες τις αγορές ανάμεσα στο 70% και στο 90%, εκτός από τη Ρωσία, όπου το 65% έχει ανώτερο και μέσο εισόδημα. Φαίνεται ότι οι εξεταζόμενες αγορές ως βασικό και πρώτο μέσο ενημέρωσης έχουν το Διαδίκτυο και έπειτα συγγενείς και φίλους ή κάποιο ταξιδιωτικό πρακτορείο. Όσον αφορά τις κρατήσεις τους, αυτές γίνονται από το διαδίκτυο, το ξενοδοχείο ή το κατάλυμα της διαμονής τους, με εξαίρεση τη Σκανδιναβία και τη Γαλλία που προτιμούν, εκτός από το Διαδίκτυο, κάποιο ταξιδιωτικό πρακτορείο, ενώ η Ρωσία δείχνει να προτιμά μαζί με το Διαδίκτυο το γραφείο του μεταφορικού μέσου.

2.7 Συμπεράσματα

Συμπερασματικά βλέπουμε ότι ο αθλητικός τουρισμός είναι ένα φαινόμενο το οποίο συνεχώς εξελίσσεται. Ο συγκεκριμένος κλάδος του τουρισμού έχει γίνει ευρέως γνωστός και ένας πολύ σημαντικός λόγος για αυτό είναι η παγκοσμιοποίηση, η στροφή του κόσμου προς την υγεία και την ευεξία και οι τουριστικές ευκαιρίες που συνδέονται με την ανάληψη αθλητικών διοργανώσεων από τις πόλεις. Επειδή είναι εμφανές ότι ο αθλητικός τουρισμός δεν αποτελεί μια απλή μορφή, κρίνεται απαραίτητο να υπάρχει εκπαίδευση σε όλα τα θέματα που αφορούν τον αθλητισμό και την προσέλκυση των αθλητικών τουριστών οι οποίοι φαίνεται ότι είναι ένας απαιτητικός τύπος επισκεπτών που ακολουθούν τις εξελίξεις και τις αλλαγές των καιρών. Ο αθλητισμός τείνει να γίνει τρόπος ζωής του σύγχρονου ανθρώπου και οι ειδικοί του αθλητικού τουρισμού πρέπει να μπορούν να κάνουν δημιουργικό μάρκετινγκ και να αναβαθμίζουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Το σημαντικότερο όλων είναι οι ειδικοί του αθλητικού τουρισμού να ξέρουν την τουριστική αγορά και τους πελάτες στους οποίους απευθύνονται για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις τους.

Βιβλιογραφία

- Γκουτζιούπας, Γ. (2006). Αθλητικός τουρισμός, δεδομένα και ζητούμενα στην ελληνική πραγματικότητα 2003-2006. Ανακτήθηκε 13 Σεπτεμβρίου 2019 από https://traveldailynews.gr/pdf/SportTourismBook_by_Goutzioupas_George.pdf
- Λύτρας, Π. (2002). *Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου στις διακοπές*. Αθήνα: Interbooks
- Παπανίκος, Γ. (2003). Αναπτυξιακές Επιδράσεις των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 Μεταολυμπιακή Αξιοποίηση των Υποδομών και του Εξοπλισμού. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθήνας, Αθήνα. Ανακτήθηκε 19 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/282123679_Anaptixiakes_Epidraseis_ton_Olympiakon_Agonon_tou_2004_Metaolympiake_Axiopoiiese_ton_Ypodomon_kai_tou_Exoplismou
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2015). *Προφίλ αγορών για αθλητικό τουρισμό 2013*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου 2019 από <http://www.insete.gr/el-gr/Dashboard/%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%B9%CE%BB-%CE%91%CE%B3%CE%BF%CF%81%CF%8E%CE%BD>
- Υπουργείο Τουρισμού (2018). *Άρθρο 05 – Αθλητικός Τουρισμός*. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από <http://www.opengov.gr/tourism/?p=1447>
- Υφαντίδου, Γ., Παιτσίνης- Κώστα, Γ. (2015). *Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Χουρδάκης, Α. (2013). *Ο αθλητικός τουρισμός στην Ελλάδα*. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, Κρήτη.
- Alles, MTF. (2014). Sports events tourist impact: A case study. *Cuadernos de Turismo*, 33, 365 – 367. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://www.google.com/search?q=Alles+sports+events+tourism+impact&oq=alles+&aqs=chrome.0.69i59j69i57j0l6.5670j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>
- Fourie, J., Gallego, M.S. (2010). The impact of mega – events on tourist arrivals. *Tourism Management*, 32, 1364 -1370. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από

https://www.researchgate.net/publication/46443643_The_impact_of_mega-events_on_tourist_arrivals

- Gibson, H. (1998). Sport Tourism: A Critical Analysis of Research. *Sport Management Review*, 1, (1), 45 – 76. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/223758220_Sport_Tourism_A_Critical_Analysis_of_Research
- Gong, Q. (2012). *The Positive and Negative Economic Contributions of Mega-sporting Events to Local Communities*. University of Nevada, Las Vegas. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2363&context=thesisdissertations>
- Gratton, C., Dobson, N., Shilbi, S. (2000). The economic importance of major sports events: a case study of six events. *Managing Leisure*, 5, (1), 17 -28.
- Hinch, T. & Highman J. (2011). *Sport Tourism Development*. 2nd Edition. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από [https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=cZRfcx2_6sC&oi=fnd&pg=PR5&dq=Hinch+and+Higham,+2011\)+Sport+Tourism+Development+2nd+edition&ots=aCWyjcxsxve&sig=_Qvffl2u7se3FGSMDNy_uenQW4Q&redir_esc=y#v=onepage&q=Hinch%20and%20Higham%2C%202011\)%20Sport%20Tourism%20Development%202nd%20edition&f=false](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=cZRfcx2_6sC&oi=fnd&pg=PR5&dq=Hinch+and+Higham,+2011)+Sport+Tourism+Development+2nd+edition&ots=aCWyjcxsxve&sig=_Qvffl2u7se3FGSMDNy_uenQW4Q&redir_esc=y#v=onepage&q=Hinch%20and%20Higham%2C%202011)%20Sport%20Tourism%20Development%202nd%20edition&f=false)
- Huescar, A. (2001). Sport and leisure. *Olympic Review*, April-May, Lausanne
- Jennings, A. (1996). *The new lords of the rings: Olympic Corruption and How to Buy Gold Medals*. London: Simon & Schuster
- Humphreys, R. & Prokopowicz, S.(2007).*Assessing the impact of sports mega-events in transition economies: EURO 2012 in Poland and Ukraine*. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 2(5/6), 1 -13. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/228951572_Assessing_the_Impact_of_Sports_Mega-events_in_Transition_Economies_EURO_2012_in_Poland_and_Ukraine
- McCartan, M.(2016). *Maximising Hotel Revenue Strategy During Big Sports Events*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από

<https://www.duettocloud.com/library/maximizing-hotel-revenue-strategy-sporting-events>

- National Association of Sports Commissions (2018). *Sports Events and Tourism. A State of the Industry Report 2017*. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.sportscommissions.org/Portals/sportscommissions/Documents/Reports/17_state_of_industry_final2.pdf
- Nogawa, H., Yamagushi, Y., & Hagi, Y. (1996). An Empirical Research Study on Japanese Sport tourism in Sport-for-all Events: Case study of a Single-Night Event and a Multiple- Night Event. *Journal of Travel Research*, 35, 46-54
- Pavlov, A. (2016). *The development of hotel industry due to mega sport event. The case of Euro 2012 in Poland*. Murmansk School of Management, Munich. Ανακτήθηκε 19 Σεπτεμβρίου 2019 από https://mpra.ub.uni-muenchen.de/74680/1/MPRA_paper_74680.pdf
- Pigeassou, C. (2007). Contribution to the definition of sport Tourism. *Journal of Sport & Tourism*, 9, (3), 287-289. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1477508042000320205?journalCode=rjto20>
- Solberg, H. & Preuss, H. (2007). Major Sport Events and Long Term-Term Tourism Impact. *Journal of Sport Management*, 21, (2), 216 -235. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/266003775_Major_Sport_Events_and_Long-Term_Tourism_Impacts
- Standeven, J. & De Knop, P. (1999). *Sport Tourism*. Champaign. IL: Human Kinetics
- World Tourism Organization (UNWTO). *Sports Tourism*. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://www.unwto.org/sport-tourism>
- Yusof, A., Shah P., Omar-Fauzee M., Abdullah, M. (2008). Sport Tourist Motives: Implications for Market Segmentation and Tourist Destination Selection. *The International Journal of Knowledge Culture and Change Management*, 7, (12), 39 – 45.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

3.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα δούμε τη γέννηση των Ολυμπιακών Αγώνων στη γενέτειρά τους, την αρχαία Ελλάδα, τι αντιπροσώπευαν και ποια ήταν η σημασία τους για τους αρχαίους Έλληνες. Στη συνέχεια αναλύονται κάποιοι μύθοι για την καταγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων και όσον αφορά τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες, θα δούμε πως εξελίχθηκαν με την πάροδο των χρόνων μέχρι και την κατάργησή τους. Στη συνέχεια του κεφαλαίου προσεγγίζονται οι προσπάθειες αναβίωσης των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων με ύστατη στιγμή την αναγέννησή τους από το βαρόνο Pierre de Coubertin. Προσεγγίζονται επίσης έννοιες όπως είναι ο Ολυμπισμός. Σημαντικά σημεία του κεφαλαίου είναι η επιρροή των Ολυμπιακών Αγώνων στον τουρισμό, τα οφέλη και οι συνέπειες τους σε τομείς όπως η οικονομία, οι υποδομές, η κοινωνία, το περιβάλλον και η πολιτική. Στο τέλος του κεφαλαίου αναφέρονται τα συμπεράσματα για την επιρροή που ασκούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες σε διάφορους τομείς της σύγχρονης ζωής.

3.2 Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην αρχαιότητα

Στην αρχαία Ελλάδα η διαπαιδαγώγηση των νέων ήταν πολυδιάστατη. Μπορούμε να πούμε για ένα συγκεκριμένο τεχνών, φιλοσοφίας, μουσικής και σωματικής άσκησης. Οι νέοι έπρεπε να συνδυάζουν τη σωματική καλλιέργεια με το όμορφο και αρμονικό κορμί.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούσαν μια αθλητική γιορτή και συμμετείχαν νέοι από τις πόλεις κράτη της αρχαιότητας. Ήταν η σημαντικότερη ανάμεσα στους υπόλοιπους αγώνες της αρχαιότητας όπως τα Νέμεα, τα Ίσθμια και τα Πύθια..

Οι αγώνες δεν ήταν απλές επιδείξεις, οι οποίες περιορίζονταν στο να προσφέρουν ευχαρίστηση στους αθλητές ή να συνδέονται μόνο με τελετουργίες. Οι αγώνες του παρελθόντος είχαν έντονο το ανταγωνιστικό στοιχείο, τη θέληση για την απόκτηση της νίκης και της υπεροχής έναντι του αντιπάλου. Μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων οι αρχαίοι Έλληνες κατάφεραν να συνειδητοποιήσουν την κοινή τους καταγωγή,

θηρσκειά και την συνάφεια σε ήθη και έθιμα παρά το γεγονός ότι ήταν χωρισμένη σε πόλεις-κράτη (Γιαννάκης, 1998). Οι Ολυμπιακοί Αγώνες και η διεξαγωγή τους βοήθησαν στο να καταλάβουν οι Έλληνες την ενιαία εθνική ταυτότητα και να απομακρυνθούν από τα μίση και τις έριδες.

Η νίκη στους Ολυμπιακούς Αγώνες ήταν το αποκορύφωμα της δόξας για κάθε αθλητή. Οι Ολυμπιονίκες για τον κόσμο ήταν στο επίπεδο ηρώων και κατά συνέπεια οι πόλεις γκρέμιζαν τα αμυντικά τείχη λόγω του αισθήματος ασφάλειας που ένιωθαν. Οι νίκες και τα επιτεύγματα των Ολυμπιακών αθλητών εξυμνούνταν και στις άλλες τέχνες όπως η ποίηση και η γλυπτική.

3.2.1. Η μυθολογία για την καταγωγή των Ολυμπιακών

Όσον αφορά την καταγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, υπάρχει μακρά παράδοση και θρύλοι γύρω από αυτήν. Η μυθολογία αναφέρει ότι ο Δίας καθιέρωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες προς τιμήν της νίκης του επί του πατέρα του, Κρόνου.

Σύμφωνα με τον ποιητή Πίνδαρο, η Ολυμπία δημιουργήθηκε από τον Θηβαίο Ηρακλή, ο οποίος καθόρισε τα όρια της ιερής Άλτης και εγκαθίδρυσε τους πρώτους αγώνες. Σκοπός του ήταν να γιορτάσει την επιτυχία ενός από τους 12 άθλους, το καθάρισμα των στάβλων του Αυγεία (Swaddling, 1999). Στον άθλο αυτό κατάφερε να καθαρίσει τους στάβλους μέσα σε μια μέρα χρησιμοποιώντας δύο ποταμούς, τον Αλφειό και τον Πηνειό αλλάζοντας την πορεία της ροή τους. Πιο πιθανό θεωρείται ότι οι αθλητικές εορτές, όπως και οι Ολυμπιακοί Αγώνες, προήλθαν από επικήδειες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνταν προς τιμήν επιφανών ηρώων (Swaddling, 1999). Ο Όμηρος στην Ιλιάδα και στην Οδύσσεια αναφέρεται σε αγώνες που ήταν μέρος ταφικών τελετών όπως αυτοί που διοργάνωσε ο Αχιλλέας για το νεκρό Πάτροκλο.

Σύμφωνα με έναν άλλο μύθο, ο Ιδαίος Ηρακλής είναι αυτός στον οποίο οφείλεται η γέννηση των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα αδέρφια του, οι Κουρήτες είχαν αναλάβει την προστασία του Δία από τον πατέρα του Κρόνο. Ο Ηρακλής και οι Κουρήτες πήγαν στην Ολυμπία και για να διασκεδάσουν μέτρησε με βηματισμούς μια απόσταση και της έδωσε την ονομασία στάδιο. Ο πρώτος στον τερματισμό ήταν ο νικητής και ο Ιδαίος Ηρακλής του έδωσε ένα στεφάνι αγριελιάς και έτσι θεωρείται ο ιδρυτής των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ο Πίνδαρος αναφέρει τον Πέλοπα ως ιδρυτή των αγώνων στην πρώτη Ολυμπιακή Ωδή που τοποθετείται χρονολογικά τον 5^ο αιώνα π.Χ. Ο μύθος παραθέτει ότι ο βασιλιάς Οινόμαος, προσκαλούσε μνηστήρες για την κόρη του Ιπποδάμεια σε αρματοδρομίες. Κατά τη διάρκεια του αγώνα θα σκότωνε κάθε αγωνιζόμενο και θα τοποθετούσε τα κεφάλια τους ανάμεσα στα έπαθλα. Όπως είναι φυσικό, αυτό αποθάρρυνε τους νέους από το να ζητούν το χέρι της κόρης του. Τότε έφτασε και ο Πέλοπας, γιος του Ταντάλου και βασιλιάς της Φρυγίας. Ο Πέλοπας ήταν και τυχερός και έξυπνος, καθώς η Ιπποδάμεια τον ερωτεύτηκε με την πρώτη ματιά αλλά και ο ίδιος αντιλήφθηκε τι συνέβαινε Συνωμότησε λοιπόν με τον ηνίοχο του Οινόμαου, τον Μυρτίλο, και την ώρα διεξαγωγής του αγώνα κατάφερε να ρίξει από το άρμα τον Οινόμαο. Ο Οινόμαος σκοτώθηκε και ο Πέλοπας κέρδισε την Ιπποδάμεια και το βασίλειο και σκότωσε τον Μυρτίλο για την προδοσία. Για να εξευμενίσει τους θεούς ο Πέλοπας καθιέρωσε τους Ολυμπιακούς αγώνες. Η αρματοδρομία ανάμεσα σε Πέλοπα και Οινόμαο ήταν το τελευταίο αιματηρό συμβάν στην περιοχή της Ολυμπίας. Από εκείνο το σημείο και μετά αντί για ανθρώπινα θύματα θυσιαζόταν ένα μαύρο κριάρι. Αυτή η αλλαγή από την πρωτόγονη αιματηρή διένεξη στον ειρηνικό ανταγωνισμό είναι και το σημείο αφετηρίας των Ολυμπιακών Αγώνων (Girginov & Parry, 2004).

3.2.2. Ιστορική αναδρομή

Στην Ελλάδα της αρχαιότητας, η άθληση αποτελούσε μέρος της συνολικής παιδείας των πολιτών, η οποία θεωρούσε απαραίτητη τη συνύπαρξη πνευματικών, ψυχικών και σωματικών αρετών. Ο αθλητισμός δεν αποτελούσε λοιπόν μια ευχάριστη ενασχόληση ή επάγγελμα αλλά ήταν βασικός πυλώνας της ζωής των αρχαίων Ελλήνων.

Είναι γνωστό ότι οι πόλεις στην αρχαία Ελλάδα έδιναν στους αθλητές σημαντικά βραβεία χρηματικά ή τιμητικά ή και τα δύο. Οι νικητές των Ολυμπιακών, αλλά και άλλων αγώνων, έφεραν σπουδαία φήμη στις πόλεις καταγωγής τους (Crowther, 1996). Σύμφωνα με το Σέξτο Αφρικανό οι νικητές των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν κυρίως Πελοποννήσιοι (Dillon, 1997).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, οι οποίοι ήταν οι σημαντικότεροι ανάμεσα στους υπόλοιπους του κόσμου της αρχαιότητας τελούνταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία προς τιμήν του Δία. Προγραμματίζονταν έτσι ώστε η κεντρική μέρα των αγώνων να συμπίπτει με τη δεύτερη ή τρίτη πανσέληνο μετά το καλοκαιρινό ηλιοστάσιο. Εκτός από ημερολογιακούς λόγους, είχε νόημα να γίνονται οι αγώνες τη χρονολογική περίοδο όπου η δουλειά με τη γη σταματούσε (Swaddling, 1999). Η σημασία τους είναι εμφανής και εκδηλώνεται από το γεγονός ότι χρησιμοποιούνταν ως μέγεθος χρονολόγησης καθώς τα 4 χρόνια που υπήρχαν μεταξύ των Αγώνων λέγονταν Ολυμπιάδα. Όσον αφορά τους συμμετέχοντες μιλάμε μόνο για ελεύθερους Έλληνες. Από τους Αγώνες αποκλείονταν οι εγκληματίες, οι βάρβαροι (καθώς δεν είχαν ίδια παιδεία), οι δούλοι, όσοι δεν τηρούσαν την εκεχειρία και οι γυναίκες οι οποίες συμμετείχαν σε άλλους Αγώνες αποκλειστικά για εκείνες όπως τα Ηραία. Οι αθλητές έκαναν σκληρές προπονήσεις για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν τους αγώνες. Την περίοδο αυτή προπονούνταν, κοιμούνταν και έτρωγαν. Έτσι γίνονταν ιδιαίτερα δυνατοί. Συγκριτικά με τους σύγχρονους αθλητές, η δύναμή τους υπερτερούσε κατά πολύ. Είναι προφανές ότι αυτή η σκληρή προπόνηση, η οποία δημιουργούσε τέτοιους άντρες, είχε αναχθεί σε υψηλή τέχνη. Αυτό βέβαια δεν πρέπει να προκαλεί εντύπωση σε μία χώρα όπου οι γυμναστικές ασκήσεις πραγματοποιούνταν στα δημόσια γυμναστήρια ακόμα και της πιο μικρής πόλης. Κάποιοι αθλητές είχαν τη δεκάμηνη προπαρασκευαστική προπόνησή τους στο γυμναστήριο της Ολυμπίας, ενώ άλλοι σε γυμναστήρια των πόλεων καταγωγής τους. Την τελευταία μέρα των αγώνων οι νικητές ανταμείβονταν με στεφάνι από το ιερό δέντρο, την καλλιστέφανο ελαία που φυτεύτηκε από τον Ηρακλή στην Ολυμπία. Τα κλαδάκια, τα οποία συνέθεταν το στεφάνι, κόβονταν από το δέντρο με ένα χρυσό μαχαίρι από ένα αγόρι, του οποίου ζούσαν και οι δύο γονείς (Perkins, 1880).

Το 5ο περίπου αιώνα π.Χ. έχουμε τη σύνθεση των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων, ενώ οι αρχές τους χάνονται στο βάθος των σκοτεινών χρόνων της μυθολογίας χωρίς να ξέρουμε με σαφήνεια τον πρωταρχικό ιδρυτή. Οι αγώνες φτάνουν στη πλήρη άνθισή τους λόγω της εμφάνισης της δημοκρατίας του Περικλή, η οποία ενδυναμώνει το άτομο και το παρακινεί για σωματική και πνευματική τελείωση. Στη δύση του θεσμού πόλη-κράτους το 4ο αιώνα π.Χ. η άθληση ξεκινά να παίρνει χαρακτήρα ατομικής άσκησης σε παλαίστρες (Αλιφιέρη, 2016).

Κάθε τέσσερα χρόνια, για σειρά ετών από το 776 π.Χ. μέχρι και το 393 μ.Χ. πολίτες από τον τότε ελληνικό κόσμο πήγαιναν να παρακολουθήσουν τους Ολυμπιακούς

Αγώνες. Πιο συγκεκριμένα, το 776 π.Χ. αποτελεί την ημερομηνία αφετηρίας καταγραφής του καταλόγου των Ολυμπιονικών. Μετά από χρησμό του μαντείου των Δελφών, ο βασιλιάς Ίφιτος της Πίσας αναδιοργάνωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και καθιέρωσε την εκειχειρία προκειμένου να πάψουν οι εμφύλιοι και οι αρρώστιες που ταλαιπωρούσαν την Ελλάδα (Swaddling, 1999).

Τα πρώτα χρόνια συνέρρεαν στην Ολυμπία κατά εκατοντάδες, από γειτονικές πόλεις και πόλεις κράτη και αργότερα κατά χιλιάδες, μέσω ξηράς και θαλάσσης, από μακρινές αποικίες όπως η Ισπανία και η Αφρική. Μέχρι το 740 π.Χ. οι Ολυμπιακοί Αγώνες προσέλκυαν κόσμο από όλη την Πελοπόννησο και μέσα σε είκοσι χρόνια αρχίζουν να τους παρακολουθούν Κορίνθιοι, Βοιωτείς, Αθηναίοι ακόμα και κόσμος από την περιοχή της Μικράς Ασίας (Davidson, 1880).

Αρχικά το μοναδικό αγώνισμα ήταν ο αγώνας δρόμου στο στάδιο, το οποίο ήταν περίπου 200 μέτρα. Το 724 π.Χ. προστίθεται ένας δεύτερος και μεγαλύτερος αγώνας, ο δίαυλος και μετά το 720 π.Χ. εισάγεται ο δόλιχος. Περίπου το 708 π.Χ. εισάγεται μια νέα ομάδα αγωνισμάτων, το Πένταθλο. Το 688 π.Χ. ανάμεσα στα αθλήματα των Ολυμπιακών αγώνων εντάσσεται η πυγμαχία και το 680 π.Χ. οι αρματοδρομίες, οι οποίες και επιτρέπουν στους πλούσιους να επιδεικνύουν τα άλογα και τα άρματά τους. Το 648 π.Χ. εισάγεται το Παγκράτιο (Davidson, 1880).

Το 393 μ.Χ. έρχεται η κατάργηση των Ολυμπιακών Αγώνων με διάταγμα του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Θεοδοσίου του Α' (Swaddling, 1999). Το 424 μ.Χ. οριστικοποιήθηκε η απαγόρευση από το Θεοδόσιο το Β'. Η Ολυμπία μετά από σεισμούς και καταστροφές, που έγιναν κυρίως ανάμεσα στο 522 και 526, την καταστροφή μνημείων από το Θεοδόσιο Β', λεηλασίες από Σλάβους εισβολείς, Γαλλικές φεουδαρχικές δυνάμεις, Βενετούς και Τούρκους μετατράπηκε σε ερείπια (Callebat, 1998). Το αθλητικό πνεύμα όπως καθιερώθηκε από τους Ολυμπιακούς Αγώνες σταμάτησε να υπάρχει στην Ελλάδα, μέχρι και την αναβίωσή τους το 1896.

3.3 Οι προσπάθειες αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων πριν το 1896

Πολύ λίγα πολιτιστικά και αθλητικά γεγονότα ελκύουν την προσοχή του κόσμου όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Περισσότεροι από 100.000 θεατές αγωνίζονται για να βρουν θέση στα στάδια, ενώ 2 δισεκατομμύρια κόσμος παρακολουθούν τους αγώνες

από την τηλεόραση. Αμέτρητοι Ολυμπιονίκες έχουν δηλώσει ότι τα χρυσά μετάλλια σήμαιναν πολύ περισσότερα για αυτούς από τα παγκόσμια ρεκόρ ή το θρίαμβο σε άλλους αγώνες.

Μετά την κατάργηση των Ολυμπιακών Αγώνων πέρασαν αρκετοί αιώνες μέχρι να αρχίσει να παρουσιάζεται ενδιαφέρον για την αναβίωσή τους. Η διάσωση αρχαίων συγγραμμάτων και οι ανασκαφές που έγιναν σχετικά με την πλούσια Ολυμπιακή παράδοση τον 18^ο αιώνα έπαιξαν σημαντικό ρόλο στις πανευρωπαϊκές προσπάθειες αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Σημαντική υπήρξε η επιθυμία να αναστήσουν την Ολυμπία από τα ερείπιά της και αυτό αποτέλεσε και την αρχή για την επαναφορά των Ολυμπιακών Αγώνων και επίκεντρο του ενδιαφέροντος των ακαδημαϊκών του 18^{ου} αιώνα από τον Βενεδικτίνο μοναχό Bernard de Montfaucon, το Johann Joachimm Winckelmann και το Richard Chandler μέχρι το λόρδο Spencer Stanhope ο οποίος σχεδίασε ένα τοπογραφικό σχέδιο της περιοχής το 1824. Ένας Γάλλος, ο Albert Blouet ξεκίνησε να κάνει ανασκαφές στο ναό του Δία το 1829. Ο κύριος όγκος της δουλειάς όμως, έγινε ανάμεσα στο 1875 και το 1881 από μία Γερμανική αρχαιολογική εκστρατεία, της οποίας ηγούταν ο Ernst Curtius. Το σημαντικό είναι ότι τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής δεν κέντρισαν μόνο το ενδιαφέρον των ακαδημαϊκών κύκλων (Callebat, 1998).

Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες δεν προορίζονταν από το Βαρόνο Pierre de Coubertin να είναι μια αντιγραφή των Ολυμπιακών αγώνων της αρχαιότητας. Ο Pierre de Coubertin δεν ήταν ο πρώτος που επιθυμούσε την ιδέα να αναβιώσουν οι αγώνες, αλλά υπήρχαν και άλλοι πριν από αυτόν. Ωστόσο, όλοι οι Ολυμπιακοί Αγώνες πριν τον Coubertin ήταν μεγάλα αθλητικά γεγονότα και θεάματα με ένα αρχαϊζόν πρόγραμμα αθλημάτων το οποίο όμως δεν είχε σχέση με τα κλασικά αθλητικά γεγονότα. Όλοι οι οργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων εκμεταλλεύτηκαν το επίθετο «Ολυμπιακός» για να προσδώσουν κύρος στα εγχειρήματά τους, ενώ στην ουσία το ενδιαφέρον τους δεν επικεντρωνόταν στην αρχαιότητα, αλλά στη δημιουργία αγώνων που θα κάλυπταν τις σύγχρονες προτιμήσεις (Findling & Pelle, 2004).

Όπως αναφέρθηκε, το όραμα της αναβίωσης των Ολυμπιακών αγώνων προϋπήρχε της σημαντικότερης προσπάθειας του Pierre de Coubertin. Οι προσπάθειες που έγιναν ήταν πολλές στην Ελλάδα αλλά και έξω από αυτήν.

Το 1838, ο δήμος Λετρίνων που ήταν γειτονική περιοχή της αρχαίας Ολυμπίας, προχώρησε στην οργάνωση Αγώνων για να αναβιώσει ο αρχαίος θεσμός και αποφάσισε να τελούνται την 25^η Μαρτίου. Πολύ σημαντική θεωρείται και η προσπάθεια αναβίωσης του Ευάγγελου Ζάππα. Το 1858 πρότεινε στον τότε βασιλιά του ελληνικού κράτους Όθωνα την τέλεση των αγώνων στην Αθήνα, οι οποίοι πραγματοποιήθηκαν στις 15 Νοεμβρίου 1859 παρουσία του βασιλιά (Toohey & Val, 2007). Τέλος, το 1875 ο Ιωάννης Φωκιανός ανέλαβε την διεξαγωγή των αγώνων στο Παναθηναϊκό στάδιο.

Στο εξωτερικό σημαντικές ήταν οι προσπάθειες του Robert Dover, ο οποίος προσπάθησε να αναβιώσει του Ολυμπιακούς Αγώνες, με αθλήματα όπως δρομικές δραστηριότητες, ξιφομαχία, πάλη, άλματα, ιππασία, ρίψεις κ.α. Το 1604 διοργάνωσε τους αγγλικούς Ολυμπιακούς Αγώνες στο Gotswood. Οι Αγώνες αυτοί θα γίνονταν κάθε τετραετία με δικαίωμα συμμετοχής τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών, τόσο των αριστοκρατών όσο και του λαού. Ο Leopold Friedrich Franz, ο οποίος ήταν γνωστός ανθρωπιστής και φιλόanthropos, σε ένα ταξίδι του στη Ρώμη ήρθε σε επαφή με την κλασική αρχαιότητα από την οποία μαγεύτηκε και έτσι καθιέρωσε Ολυμπιακό πρόγραμμα προς τιμήν των γενεθλίων της γυναίκας του. Επίσης μεγάλος θαυμαστής της κλασικής αρχαιότητας και των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν και ο Σουηδός Per Henrik Ling, ενώ ο μαθητής του και διάδοχός του στο Πανεπιστήμιο του Lund ήταν και αυτός θερμός υποστηρικτής των Ολυμπιακών Αγώνων, τους οποίους και εδραίωσε στις 17 Ιουλίου 1834. Παράλληλα, το 1849, ο γιατρός W.P. Brookes, από την Αγγλία προχώρησε στην ίδρυση ετήσιων Ολυμπιακών Αγώνων στην πόλη Wenlock του Shropshire (Findling & Pelle, 2004).

3.4 Ο βαρόνος Pierre de Coubertin

Γεννημένος στο Παρίσι την 1^η Ιανουαρίου 1863, διάδοχος και κληρονόμος του βαρόνου Charles Louis Fredy de Coubertin και της Agathe Marie Marcelle Gigault de Crisenoy, ο βαρόνος Pierre de Coubertin θεωρείται ότι είναι αυτός που αναβίωσε ουσιαστικά τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Ο Pierre de Coubertin ήταν ένας ιδεολόγος του αθλητισμού. Στις επιρροές τους εντάσσονται Έλληνες συγγραφείς. Πρόκειται για έναν άνθρωπο που αναζητούσε την ειρήνη στον κόσμο και τον τρόπο που αυτή θα μπορούσε να εδραιωθεί. Παρά το

γεγονός ότι θαύμαζε την κλασική αρχαιότητα, δεν έπαυε να είναι ρεαλιστής και να αντιλαμβάνεται τη σημασία των τεχνολογικών εξελίξεων. Ήταν ευνόητο λοιπόν ότι αυτός ο άνθρωπος δεν θα αργούσε να γοητευτεί από στοιχεία του Ολυμπιακού πνεύματος και να αντιληφθεί πόσο επιτακτική ήταν η ανάγκη αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Οι επιρροές του Coubertin ήταν σημαντικές. Μια από τις σημαντικότερες που δέχθηκε ήταν του W.P. Brookes, ο οποίος είχε δημιουργήσει Ολυμπιακούς Αγώνες στην πόλη Wenlock του Shropshire. Το 1890 ο νεαρός Coubertin επισκέφθηκε τον ογδονταδύαχρονο Brookes με τον οποίο είχαν κοινές απόψεις για την ηθική επιρροή της αθλητικής παιδείας και συζήτησαν για την αναβίωση των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων. Μια επίσκεψη στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1889 έφερε τον Coubertin σε επαφή με τις αμερικάνικες ιδέες για τη φυσική αγωγή και με το πάθος για διαπανεπιστημιακά αθλήματα. Ο Coubertin εντυπωσιάστηκε με τις υπέροχες εγκαταστάσεις των σχολείων και των πανεπιστημίων. Σημαντική γνωριμία σε αυτό το ταξίδι ήταν αυτή με τον Theodore Roosevelt. Σημαντική επιρροή ήταν επίσης ο παιδαγωγός Thomas Arnold ο οποίος έδινε μεγάλη σημασία στην θέση της άθλησης στην παιδεία (Guttmann, 2002).

Ο Coubertin δημιούργησε έναν αριθμό αθλητικών σωματείων, το σημαντικότερο από τα οποία ήταν το Union des sociétés françaises de sports athlétiques (USFSA) το οποίο δημιούργησε με τον φίλο του George St. Clair το 1890. Δυο χρόνια αργότερα, ο Coubertin αποφάσισε ότι ήταν η ώρα για την αναβίωση των σημαντικότερων αθλητικών αγώνων, των Ολυμπιακών.

Ως ένας από τους ιδρυτές του USFSA, πρότεινε μια μεγάλη γιορτή για την 5^η επέτειο του αθλητικού σωματείου. Ο εορτασμός έγινε στις 25 Νοεμβρίου 1892 όπου σε Γάλλους και ξένους επισήμους, ο Coubertin ανακοίνωσε την ιδέα του για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων θεωρώντας απαραίτητη τη διεθνοποίηση των αθλημάτων. Ο Coubertin πρότεινε στο Δημήτριο Βικέλα, έναν εξέχοντα Έλληνα των γραμμάτων, ότι καταλληλότερο μέρος για την διεξαγωγή των αγώνων θα ήταν η Αθήνα (Guttmann, 2002). Ενώ η σχέση του με τον αθλητισμό δεν ήταν ιδιαίτερα στενή ωστόσο εμπνεύστηκε από τον Ολυμπισμό και τις ιδέες που εσωκλείονταν σε αυτόν και αυτός ήταν ο λόγος που ήθελε να γίνουν οι πρώτοι αγώνες στην Αθήνα (Σκιαδάς, 2004). Έτσι με τη βοήθεια του Βικέλα ως προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες ενώ προορίζονταν να γίνουν

στο Παρίσι το 1900, με προσπάθεια του Βικέλα έγιναν στην Αθήνα το 1896 (Σκιαδάς, 2004).

Ο Pierre de Coubertin προώθησε την αναβίωση του Ολυμπισμού και εκθείασε το ελληνικό πνεύμα και το Ολυμπιακό Ιδεώδες τόσο πολύ που οι Ολυμπιακοί Αγώνες, όπως τους ξέρουμε σήμερα, είναι άμεσα συνυφασμένοι με το όνομά του. Η πρωτοβουλία του Coubertin αναγνωρίζεται πλέον από την ιστορία όχι μόνο ως γεγονός αναβίωσης, αλλά ως θεσμός ειρήνης μεταξύ όλων των εθνών. Οι ηθικές αρχές των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων για τη διατήρηση του φίλαθλου πνεύματος μεταλαμπαδεύτηκαν και έφτασαν μέχρι και τη σημερινή εποχή χάρη στις προσπάθειες του και τις πρωτοβουλίες που πήρε.

3.5 Ο Ολυμπισμός

Ο Ολυμπισμός είναι μια φιλοσοφία για τη ζωή, όπου συναντώνται οι αρετές του σώματος, της θέλησης και του νου, η οποία συνδυάζοντας αθλητισμό, πολιτισμό και εκπαίδευση επιθυμεί να βρει έναν τρόπο ζωής που στηρίζεται στη χαρά που εμπεριέχεται στην προσπάθεια, στην αξία της εκπαίδευσης και στο σεβασμό στις οικουμενικές ηθικές αρχές (Malfas, Theodoraki & Houlihan, 2004). Συνεπάγεται λοιπόν ότι για τον Ολυμπισμό ο αθλητισμός είναι οργανικό κομμάτι της αρμονικής ανάπτυξης του ανθρώπου και στοχεύει στην ύπαρξη μιας ειρηνικής κοινωνίας συνυφασμένης με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα ιδανικά του Ολυμπισμού εκτιμώνται από τις σύγχρονες κοινωνίες. Σύμφωνα με το Ολυμπιακό ιδεώδες ο αθλητισμός μπορεί να βοηθήσει τον κόσμο να καταλάβει και να υιοθετήσει σημαντικές ιδέες καθώς προάγει το συναγωνισμό, τον σεβασμό για τους ηττημένους και την τιμή για τους νικητές.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ολυμπιακή Ακαδημία το Ολυμπιακό κίνημα πρεσβεύει ότι ο αθλητισμός έχει τη δύναμη να αμβλύνει τις διαφορές που υπάρχουν στον πολιτισμό, τα ήθη, τη θρησκεία, τις εθνικότητες, το φύλο και την ηλικία.

Η ιδέα του Ολυμπισμού όμως προέρχεται από την αρχαία Ελλάδα όπου τα ιδεώδη και το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων είχαν θεμελιωθεί και θεωρούνταν απαραβάτα. Ο σύγχρονος Ολυμπισμός αποτελεί δημιούργημα του Πιερ ντε Κουμπερτέν και ο ίδιος εξηγεί πως με τον όρο Ολυμπισμό αναφέρεται σε μια στάση και γενική

θεώρηση της ζωής. Ο Ολυμπισμός λοιπόν σήμερα, όσον αφορά τη φιλοσοφία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, δεν εστιάζει μόνο στον αγώνα και τη νίκη σε ατομικό επίπεδο αλλά προβάλλει παράλληλα τις αξίες της συμμετοχής και της συνεργασίας σε συλλογικό επίπεδο, εστιάζοντας στο ρόλο του αθλητισμού για τη παγκόσμια ανάπτυξη.

3.6 Ολυμπιακοί Αγώνες και τουρισμός

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι η κορύφωση των αθλητικών γεγονότων. Είναι η αντανάκλαση εννοιών όπως η σύμπτωση, η υπερηφάνεια, ο θεμιτός ανταγωνισμός και η ειρήνη σε όλο τον κόσμο. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες συγκεντρώνονται οι κορυφαίοι αθλητές του κόσμου, οι οποίοι συναγωνίζονται για την απόλυτη δόξα και τη διάκριση ενός μεταλλίου. Πρόκειται λοιπόν για το παγκόσμιο πολυαναμενόμενο αθλητικό γεγονός, για ένα φεστιβάλ όπου αγωνίζονται οι καλύτεροι αθλητές του κόσμου, για μια γιορτή που υποκινεί τις νεότερες γενιές να ασχοληθούν με τον άθλημα και τον υγιή τρόπο ζωής.

Η ανάθεση τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων σε μια πόλη από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) είναι μια πολύπλοκη και χρονοβόρος διαδικασία. Ο φάκελος υποψηφιότητας της κάθε χώρας είναι ογκώδης και απαιτεί τη στήριξη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για να μπορέσει να πείσει τους «Αθανάτους» της ΔΟΕ.

Οι χώρες ανταγωνίζονται μεταξύ τους πολλά χρόνια για τη φιλοξενία των θερινών ή χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων. Όπως αναφέραμε σε προηγούμενα κεφάλαια για την κάλυψη των αναγκών τέτοιων αθλητικών γεγονότων πρέπει να είναι δεδομένη η ύπαρξη επαρκών υποδομών και ποιοτικών υπηρεσιών τόσο για τις προπονήσεις των αθλητών όσο και για τους τουρίστες που επισκέπτονται τη χώρα που φιλοξενεί ένα τέτοιο γεγονός. Επίσης είναι απαραίτητη η ύπαρξη εσωτερικής ασφάλειας, η τοπική και εθνική υποστήριξη, οι εταιρείες χρηματοδότησης και άλλες διαδικασίες και ενέργειες που σχετίζονται με τον αριθμό επισκεπτών και τις εισπράξεις.

Αν και ο Ολυμπιακός τουρισμός αλλάζει από Αγώνες σε Αγώνες, έχει τη δυνατότητα να παίζει σημαντικό ρόλο για την περιοχή. Ο Ολυμπιακός τουρισμός μπορεί να οριστεί ως «Η τουριστική συμπεριφορά που κινητοποιήθηκε ή δημιουργήθηκε από δραστηριότητες σχετικές με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.» (Weed, 2008). Σε αυτό το είδος τουρισμού περιλαμβάνονται οι άμεσες δαπάνες από ξένους τουρίστες που

παρευρίσκονται στους Αγώνες, αλλά και οι έμμεσες δαπάνες που μπορεί να προκύψουν από τον τουρισμό που προκαλείται από την παγκόσμια έκθεση της χώρας υποδοχής.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορούν να θεωρηθούν ως ένα αθλητικό γεγονός με “τουριστικό περιεχόμενο”. Η διεκδίκηση και φιλοξενία λειτουργεί βοηθητικά για την αναβάθμιση της τουριστικής εικόνας μιας χώρας ή περιοχής. Τα οφέλη που προκύπτουν για τον τουρισμό από την ανάληψη τέτοιων εκδηλώσεων είναι:

- Η προσέλκυση επισκεπτών με υψηλό ετήσιο εισόδημα και η δημιουργία της θέλησης να επισκέπτονται ξανά και ξανά το ίδιο μέρος
- Η βελτίωση και η δημιουργία σύγχρονων τουριστικών υποδομών
- Η χρησιμοποίηση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας σε διεθνές επίπεδο και η προβολή της χώρας
- Η δημιουργία εξειδικευμένου προσωπικού στους τομείς διοίκησης, χρηματοδότησης και οργάνωσης με ειδικές γνώσεις
- Η καλύτερη εικόνα της χώρας σε θέματα τουρισμού (Παπανίκος, 1999).

Οι Αγώνες επηρεάζουν διαχρονικά τη Διεθνή Τουριστική Αγορά και η επιρροή αυτή κρατά κάποια χρόνια μετά τους Αγώνες. Στην ίδια έρευνα του Παπανίκου για το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων οι διεθνείς επισκέπτες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

1. Τους επισκέπτες πριν τους αγώνες.
2. Τους επισκέπτες που ταξιδεύουν για να δουν τον αγώνα
3. Τους τουρίστες που πάνε σε μια χώρα λόγω της διεθνούς προβολής εξαιτίας των Αγώνων

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν επισκέπτες όπως είναι οι άνθρωποι των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, των οργανώσεων και των οργάνων που σχετίζονται με τους Αγώνες, αθλητές, επίσημα πρόσωπα από άλλες χώρες και χορηγοί. Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι ίδιοι επισκέπτες, απλά όλη η εμπειρία της επίσκεψης γίνεται πιο έντονη λόγω της τέλεσης των αγώνων. Στην τρίτη κατηγορία ανήκουν όλοι εκείνοι οι ξένοι επισκέπτες που επιλέγουν τη χώρα ως προορισμό λόγω της προβολής

που έχει από την φιλοξενία των Αγώνων. Σε αυτή την περίπτωση οι επισκέπτες ταξιδεύουν στη χώρα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τους αγώνες.

Ο ξενοδοχειακός κλάδος είναι ένας από τους πρωταγωνιστές κατά τη διάρκεια και προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων και πάντα προετοιμάζεται για να φιλοξενήσει τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα. Η ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην εκάστοτε χώρα επηρεάζει τις επιλογές των ξενοδόχων. Συνήθως επεκτείνουν την παροχή κατασκευάζοντας νέα κτίρια. Για να παράσχουν μια αξέχαστη εμπειρία και για να αποκτήσουν μελλοντικούς πιστούς πελάτες, οι ξενοδόχοι επενδύουν στην ανακαίνιση δωματίων και την αναβάθμιση της επίπλωσης των ξενοδοχείων. Παρά το γεγονός ότι ενώ τέτοιες διαδικασίες απαιτούν ογκώδη χρηματικά ποσά, οι ξενοδοχειακοί επιχειρηματίες δεν σταματούν να επενδύουν χρήματα (Li, 2014). Η ξενοδοχειακή βιομηχανία συνδέεται άμεσα με τις αφίξεις τουριστών και ο αντίκτυπος που έχουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην ξενοδοχειακή βιομηχανία και στον τουρισμό εν γένει εξαρτάται από τον αριθμό των ξένων επισκεπτών, καθώς αυτοί κατά βάση σπαταλούν χρήματα στη φιλοξενούσα περιοχή. Οι αφίξεις των τουριστών εξαρτώνται από τη γεωγραφική θέση της χώρας (Zima, 2011).

Η ανάπτυξη του τουρισμού για κάθε χώρα που γίνονται οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι διαφορετική. Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Λιλεχάμερ το 1994 οι διανυκτερεύσεις αυξήθηκαν κατά 38% σε σχέση με το 1993. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν δημιούργησαν μεγάλη αύξηση στη δυναμικότητα στο Λος Άντζελες αλλά η πληρότητα ήταν μεγαλύτερη σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Το έτος 1998 στη Σεούλ της Νότιας Κορέας ήταν ορόσημο. Οι αγώνες δημιούργησαν 1.000.000 περισσότερους τουρίστες και μετά τους αγώνες άνοιξαν πολλά ταξιδιωτικά πρακτορεία και νέες αεροπορικές γραμμές (Zima, 2011).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Πεκίνο του 2008 έφεραν αλλαγές στον ξενοδοχειακό χάρτη. Μεγάλες αλυσίδες ξενοδοχείων άρχισαν να επεκτείνονται όπως η Westin, η Marriot, η Park Hyatt, η Mandarin Oriental, η Intercontinental και η Crown Plaza. Τρία ακόμα μεγάλα ξενοδοχειακά brand, η Four Seasons, η Conrad και η Shangri – La άνοιξαν δυο χρόνια αργότερα. Παράλληλα, σύμφωνα με τη Horwath HTL, τα πεντάστερα δωμάτια αυξήθηκαν από 8.195 το 2007 σε 16.805 το 2010. Πρόκειται δηλαδή για αριθμό που διπλασιάστηκε. Η Hilton σχεδίαζε επίσης να φτιάξει άλλα 19 ξενοδοχεία στη χώρα μέχρι το τέλος του 2011 και η Hyatt, η Starwood, αλλά και άλλες αλυσίδες στόχευαν να συνεχίσουν αυτή την τάση (Li, 2014).

3.7 Τα οφέλη και οι επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες τα τελευταία είκοσι χρόνια έχουν γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη και έχουν αποκτήσει παγκόσμια φήμη. Είναι το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός και έχουν γίνει το απόγειο για την καριέρα του κάθε αθλητή. Η φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων αφήνει το σημάδι της στη χώρα στην οποία τελείται κάθε φορά. Η πραγματοποίηση των Αγώνων παρουσιάζει πολλαπλά οφέλη αλλά και μειονεκτήματα.

Τα οφέλη είναι τα ακόλουθα:

- Οικονομικά

Ένα από τα χαρακτηριστικά των Ολυμπιακών Αγώνων είναι ότι φέρνουν πάνω από ένα δισεκατομμύριο δολάρια στη φιλοξενούσα χώρα ως συνεισφορά της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής. Τέτοια επένδυση λειτουργεί ως μαγνήτης για τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις που επιτρέπουν στη χώρα να αναβαθμίσει τις εγκαταστάσεις και την υποδομή της. Για παράδειγμα, επενδύσεις στις μεταφορικές υποδομές βελτιώνουν τη μετακίνηση ανθρώπων και αγαθών και αποτελούν κλειδί για την υγιή οικονομική ανάπτυξη (Furrer, 2002). Σε μακροοικονομικούς όρους οι Αγώνες είναι μια προσπάθεια της φιλοξενούσας χώρας να προσελκύσει επενδύσεις ή να δημιουργήσει νέες εμπορικές σχέσεις. Συνεπώς οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορούν να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας όχι μόνο άμεσα σχετιζόμενες με τη διοργάνωση των Αγώνων, αλλά και θέσεις εργασίας σχετιζόμενες με τον τουρισμό και τη βιομηχανία του εμπορίου, λόγω του μεγάλου αριθμού τουριστών που δημιουργούν. Σημαντικά είναι τα οικονομικά οφέλη και για τη βιομηχανία της κατασκευής, ειδικότερα όταν η πραγματοποίηση των Αγώνων απαιτεί βελτιώσεις στις υποδομές (Scandizzo & Pierleoni, 2017). Για παράδειγμα στην Ατλάντα για τους αγώνες του 1996 έγινε μια επένδυση 2 δισεκατομμυρίων δολαρίων μεταξύ 1990 και 1996 σε έργα σχετιζόμενα με τους Ολυμπιακούς. Δημιουργήθηκαν λοιπόν 580.000 νέες θέσεις εργασίας και οικονομικό όφελος 5,1 δισεκατομμύρια δολάρια (Furrer, 2002). Το Λος Άντζελες κέρδισε 215 εκατομμύρια δολάρια από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1984 (Li, 2014). Σημαντικό όφελος είναι επίσης ότι η διεθνής προσοχή στρέφεται στη χώρα που φιλοξενεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Αυτό σημαίνει ότι μέσω των

αγώνων η χώρα μπορεί να δημιουργήσει μια εικόνα ως τουριστικός προορισμός που θα προσελκύσει μεγαλύτερο αριθμό τουριστών (Sivaeu, 2013).

- Υποδομές

Οι Ολυμπιακές πόλεις υποβάλλονται σε μακροπρόθεσμες αλλαγές όπως η κατασκευή και η βελτίωση των αθλητικών εγκαταστάσεων και των πολυλειτουργικών σταδίων, οι βελτιώσεις στις μεταφορές και άλλες υποδομές όπως η παροχή νερού και ενέργειας. Όλες αυτές οι βελτιώσεις μαζί με τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις βελτιώνουν την καθημερινή ζωή της φιλοξενούσας χώρας, αλλά είναι και μια πολύτιμη κληρονομιά για τον τοπικό, περιφερειακό και εθνικό τουρισμό. Σε πολλές περιπτώσεις οι Αγώνες έχουν βοηθήσει στη δημιουργία τεράστιων αναβαθμισμένων περιοχών και έχουν βελτιώσει τις τουριστικές υποδομές, όπως πάρκα, χώρους για τζόγκινγκ, αυτοκινητοδρόμους, τουριστικές ατραξιόν και αεροδρόμια (Furrer, 2002).

- Κοινωνία

Το να είναι μια χώρα το επίκεντρο της προσοχής για δύο εβδομάδες μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος της με τεχνολογικές εξελίξεις, προώθηση της δημιουργικότητας και τις οργανωτικές ικανότητες της τοπικής επιχειρηματικότητας. Παράλληλα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες αντιπροσωπεύουν μια δυνατότητα για την εξάπλωση του αθλητικού πνεύματος σε όλο το ντόπιο πληθυσμό, αλλά και τρόπο προώθησης της Ολυμπιακής Παιδείας και των Ολυμπιακών αξιών στις νέες γενιές. Με τους Ολυμπιακούς του 1992 στη Βαρκελώνη υπήρξε αύξηση 46.000 νέων χρηστών των αθλητικών κέντρων της πόλης με το ποσοστό των γυναικών που συμμετέχουν σε αθλητικές δραστηριότητες να αυξάνονται από το 35% το 1989 στο 45% το 1995 (Malfas, Theodoraki & Hooilihan, 2004). Αξίες όπως ο σεβασμός, η υπομονή και το δίκαιο παιχνίδι, η σημασία της ισορροπίας ανάμεσα σε δυνατό μυαλό και σώμα βοηθούν στη δημιουργία ενός καλύτερου και ειρηνικού κόσμου (Furrer, 2002). Τέλος, μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων δημιουργούνται θετικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των επισκεπτών και των κατοίκων, ενισχύονται τα ντόπια έθιμα και η παράδοση και δημιουργείται εθνική υπερηφάνεια (Scandizzo & Pierleoni, 2017).

- Περιβάλλον

Μερικά από τα περιβαλλοντικά οφέλη τα οποία προκύπτουν λόγω της τέλεσης των Αγώνων είναι οι νέες προδιαγραφές στην κατασκευαστική βιομηχανία, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι καινοτομίες σε περιβαλλοντικά φιλικές τεχνολογίες, η χρήση νέων συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων και τα εκπαιδευτικά περιβαλλοντικά προγράμματα (Scandizzo & Pierleoni, 2017).

- Πολιτική

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είχαν πάντα πολιτική πλευρά. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι αγώνες χρηματοδοτούνται από τον δημόσιο τομέα και αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικοί χρειάζονται δημόσια στήριξη για τη διοργάνωση μιας εκδήλωσης (Sivaev, 2013). Ένα άλλο όφελος είναι οι συμφωνίες και οι συμπράξεις του δημόσιου ιδιωτικού τομέα, οι οποίες επιταχύνουν αποφάσεις για επενδύσεις από το δημόσιο. Επίσης λόγω της προσοχής που δίνεται σε μια χώρα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες καθίσταται δυνατό η εκάστοτε χώρα να περνά μηνύματα τα οποία έχουν πολιτικό περιεχόμενο (Sivaev, 2013).

Τα μειονεκτήματα είναι τα εξής:

- Οικονομία

Ανάμεσα στα μειονεκτήματα τα οποία μπορεί να έχουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες για την οικονομία είναι τα υψηλά κόστη διοργάνωσης εννοώντας τα έξοδα της εναρκτήριας τελετής, της ασφάλειας και της κατασκευής των εγκαταστάσεων. Τα έξοδα που προκύπτουν από την ενίσχυση των τοπικών αρχών, το ανεπαρκές κεφάλαιο και η κακή εκτίμηση εξόδων (Scandizzo & Pierleoni, 2017).

- Υποδομές

Πολλές φορές οι εγκαταστάσεις και οι υποδομές που φτιάχνονται κατά τη διάρκεια των Αγώνων στην ουσία έχουν δημιουργηθεί για να καλύψουν τις συγκεκριμένες ανάγκες και μετά είτε υποχρησιμοποιούνται είτε είναι προσβάσιμες μόνο στους λίγους (Furger, 2002). Παράλληλα, κάποιες φορές καταστρέφεται η αρχιτεκτονική μιας περιοχής.

- Κοινωνία

Πολλές φορές η προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων γίνεται χωρίς ακριβή αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων. Έχει σημειωθεί ότι ο ανταγωνισμός μπορεί να προκαλέσει σπάταλες επενδύσεις, οι οποίες επιδεινώνουν τα αστικά προβλήματα. Πολλές φορές υπάρχει αύξηση της εγκληματικότητας και βανδαλισμών ως αποτέλεσμα εξώσεων και μετεγκαταστάσεων επιχειρήσεων. Πολλές φορές επίσης έχει παρατηρηθεί ότι οι κατασκευές που σχετίζονται με τους Αγώνες δημιουργούν προβλήματα στην καθημερινότητα των ντόπιων κατοίκων μιας πόλης. Στους Ολυμπιακούς της Σεούλ το 1988 έγινε έξωση σε 720.000 κατοίκους σε μια προσπάθεια να φανεί μια εικόνα ευημερίας (Sivaev, 2013). Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ατλάντα το 1996 σημειώθηκε ότι 15.000 κάτοικοι υπέφεραν εξώσεις για να φτιαχτούν Ολυμπιακά έργα. Ανάμεσα σε όλα τα άλλα, πολλές φορές σημειώνεται αύξηση των ενοικίων όπως έγινε στο Σίδνεϊ όπου τα ενοίκια αυξήθηκαν μέχρι και 23% την περίοδο 1997-1998 (Malfas, Theodoraki & Hoolihan, 2004).

- Περιβάλλον

Η αύξηση του αριθμού των ανθρώπων κατά τη διάρκεια των Αγώνων οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης για υποδομές και υπηρεσίες. Επιπλέον, η ζήτηση για στέγαση, νερό, ενέργεια και μεταφορές αυξάνεται με αποτέλεσμα να δημιουργούνται περισσότερα απόβλητα. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα αποτελούν ένα τέτοιο παράδειγμα, καθώς η απόφαση για την κατασκευή του κωπηλατικού κέντρου για τους Αγώνες στη λίμνη του Μαραθώνα επικρίθηκε για την αποτυχία της κατάλληλης περιβαλλοντικής ανάλυσης (Scandizzo & Pierleoni, 2017).

- Πολιτική

Τα μειονεκτήματα που εμφανίζονται στην πολιτική είναι ο κίνδυνος διαφθοράς της εξουσίας και η διαστρέβλωση της πραγματικής φύσης των Αγώνων, η ανικανότητα πολλές φορές να μην προσεγγίσουν τους στόχους, η χρήση των Αγώνων για να δικαιολογήσουν αποφάσεις που δεν είναι αρεστές στους πολίτες και η αποτυχία να καλύψουν τα λειτουργικά κόστη (Scandizzo & Pierleoni, 2017).

3.8 Συμπεράσματα

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν θεσμό και όχι ένα ακόμη αθλητικό δρώμενο. Αυτό φαίνεται τόσο από τη θέση που κατείχαν στην αρχαιότητα, από τις προσπάθειες αναβίωσης τους μετά την κατάργησή τους, αλλά και από τη μεγάλη επιρροή που ασκούν σε όλους τους τομείς σε κάθε χώρα που διαδραματίζονται. Η ξενοδοχειακή βιομηχανία είναι ένας κλάδος ο οποίος επηρεάζεται άμεσα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες αφού αυξάνεται ο αριθμός τουριστών και έτσι πραγματοποιούνται αναβαθμίσεις, βελτιώσεις και επεκτάσεις στα ξενοδοχεία ή δημιουργούνται νέα και έτσι αυξάνονται οι θέσεις εργασίας. Στον οικονομικό τομέα η χώρα επωφελείται με επενδύσεις και νέες εμπορικές συναλλαγές, αλλά αρκετά συχνά το κόστος είναι τόσο υψηλό που μπορεί να βλάψει τη διοργανώτρια χώρα. Στις υποδομές δημιουργούνται έργα που γίνονται κληρονομιά για την εκάστοτε χώρα, όμως αρκετά συχνά έχουν μόνο παροδική χρήση. Για την κοινωνία το σημαντικότερο όφελος είναι η ενίσχυση εννοιών όπως ο αθλητισμός και η παγκόσμια φιλία, όμως αρκετές φορές δημιουργούνται παθογενή φαινόμενα όπως η βία και η εγκληματικότητα και η καθημερινότητα των ντόπιων γίνεται δυσκολότερη. Ο τομέας περιβάλλον επωφελείται με τις νέες τεχνολογίες, αλλά προκύπτουν και προβλήματα όπως η αύξηση αποβλήτων. Ο τομέας πολιτική αντλεί οφέλη από τη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αν και πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος της διαφθοράς. Συνεπώς γίνεται αντιληπτό ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν είναι μια μονοδιάστατη έννοια και εκτός από παγκόσμια γιορτή αθλητισμού αποτελεί ένα αθλητικό γεγονός που χρήζει μεγάλης προσοχής πριν τη διεκδίκηση και ανάληψή γιατί η επιπόλαια ανάληψη τους μπορεί να αποβεί ζημιογόνα για την χώρα που θα τους φιλοξενήσει.

Βιβλιογραφία

- Αλιφιέρη, Σ. (2016). *Η ηθική της ενίσχυσης στα πλαίσια των Ολυμπιακών αγώνων*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- Γιαννάκης, Θ.(1998). *Ιστορία Φυσικής Αγωγής*. Αθήνα.
- Παπανίκος, Γ. (1999). *Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις τους στον ελληνικό τουρισμό*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων. Ανακτήθηκε 8 Δεκεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/271514777_Oi_Olympiakoi_Agones_tou_2004_kai_oi_Epiptoseis_ston_Elleniko_Tourismo
- Σκιαδάς, Ε. (2004). *Νεότερη Ελληνική Ολυμπιακή Ιστορία*. Αθήνα: Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή. Ανακτήθηκε 9 Δεκεμβρίου 2019 από <https://www.slideshare.net/hellenicoc/eoe-book-fr12bestcomplete>
- Callebat, L. (1998). The modern Olympic games and their model in antiquity. *International Journal of the Classical Tradition*, 4, (4), pp 555–566. Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου 2019 από <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fbf02689191>
- Crowther, N. (1996). Athlete and State: Qualifying for the Olympic Games in Ancient Greece. *Journal of Sport History*, 23, (1), 34 – 43. Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου 2019 από <https://www.yumpu.com/en/document/read/51499351/athlete-and-state-qualifying-for-the-olympic-games-in-ancient-greece>
- Davidson, T. (1880). The Recent Excavations and Discoveries at Athens and Olympia. *Journal of the American Geographical Society of New York* , 12 , 217-233. Ανακτήθηκε 8 Δεκεμβρίου 2019 από https://www.jstor.org/stable/196526?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Dillon, M. (1997). *Pilgrims and Pilgrimage in Ancient Greece*. London and New York: Routledge.
- Findling, J., Pelle, K. (2004). *Encyclopedia of the modern Olympic movement*. London: Greenwood Press. Ανακτήθηκε 9 Δεκεμβρίου 2019 από https://books.google.gr/books?id=QmXi - Jujj0C&pg=PA48&lpg=PA48&dq=Encyclopedia+of+the+modern+Olympic+movement.&source=bl&ots=i_9_1cnx7q&sig=ACfU3U1eFJMn93u7kjEELYi5IFTJ1RYfRw&hl=el&sa=X&ved=2ahUKEwip74SovI3nAhVBqaQKHQqW

Chg4ChDoATAAegQIChAB#v=onepage&q=Encyclopedia%20of%20the%20modern%20Olympic%20movement.&f=false

- Furrer, P. (2002). *Sustainable Olympic Games: A dream or a reality?* Bolletino della Societa Geografica Italiana, 12 (7), 4. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.603.5959&rep=rep1&type=pdf>
- Girginov, V., Parry, J. (2005). *The Olympic Games explained. A Student Guide to the Evolution of the Modern Olympic Games*. London: Routledge. Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου 2019 από <https://epdf.pub/the-olympic-games-explained-a-student-guide-to-the-evolution-of-the-modern-olymp.html>
- Guttman, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Champaign: University of Illinois.
- Li, Y. (2014). *Impact of the Olympic Games on the Host City's Lodging Market*. University of Delaware, Delaware. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου 2019 από http://udspace.udel.edu/bitstream/handle/19716/16307/2014_Li_Yingshun_M_S.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Malfas, M., Theodoraki, E. & Hoolihan, B. (2004). Impacts of the Olympic Games as mega-events. *Municipal Engineer*, 157, (3), 209 – 220. Ανακτήθηκε 5 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/245409296_Impacts_of_the_Olympic_Games_as_Mega-Events
- Perkins, C. (1880). *Olympia as It Was and as It Is*. *The American Art Review*, 1, (3), 117-122. Ανακτήθηκε 7 Δεκεμβρίου από https://www.jstor.org/stable/20559594?seq=3#metadata_info_tab_contents
- Scandizzo, P.L., Pierleoni, M.R. (2017). Assessing the Olympic Games: The economic impact and beyond. *Journal of Economic Surveys*, 32, (1), 1 – 34. Ανακτήθηκε 13 Δεκεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/317616465_Assessing_the_Olympic_Games_the_economic_impact_and_beyond
- Sivaev, D. (2013). The Olympic Games and Structural Transformation in Hosting Metropolitan Areas. *Development Planning Unit*, 152, 29-31.

https://www.ucl.ac.uk/bartlett/development/sites/bartlett/files/migrated-files/WP152_0.pdf

- Swaddling, J. (1999). *The Ancient Olympic Games*. Austin: University of Texas Press.
- Toohey, K., Veal, AJ. (2007). *The Olympic Games: A Social Science Perspective*. United Kingdom: CABI.
- Weed, M. (2008). *Olympic tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Zima, K. (2011). *Event Tourism Economical and tourstic impacts on regional economy – A study of Polish regions preparations for UEFA EURO 2012*. Södertörn University, Södertörn. Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου 2019 από <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:444721/FULLTEXT01.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 1992 ΣΤΗ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ

4.1 Εισαγωγή

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν σημείο ορόσημο για τη χώρα που τους φιλοξενεί και όπως είναι φυσικό αφήνουν πάντα το αποτύπωμά τους, είτε θετικά είτε αρνητικά. Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο η Βαρκελώνη βίωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και πως οι Αγώνες επηρέασαν την πόλη. Ξεκινώντας από την εικόνα που έχει η Βαρκελώνη σήμερα θα αναλυθεί το ως ήταν η πόλη πριν από τους Αγώνες και ποιες ήταν οι ενέργειες για την διεκδίκηση των Αγώνων. Σημαντικό ρόλο παίζουν επίσης οι ενέργειες στις οποίες προέβη η πόλη για την προετοιμασία των Αγώνων καθώς επίσης και οι αλλαγές που πραγματοποίησε στο πλαίσιο της αλλαγής της εικόνας της. Θα αναλυθούν επίσης οι κινήσεις της πόλης για να ενισχυθεί ο τομέας του τουρισμού. Τέλος, θα αναλυθούν οι συνέπειες των Αγώνων σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής της πόλης και ιδιαίτερα στον τουρισμό.

4.2 Γενικά χαρακτηριστικά της Βαρκελώνης

Η Βαρκελώνη είναι μια μεσογειακή πόλη και το κέντρο όλης της πολιτιστικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής της Ισπανίας. Σήμερα αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Ισπανίας, όσον αφορά την οικονομία και τον πολιτισμό, μετά τη Μαδρίτη (Brunnet, 1995).

Η Βαρκελώνη βρίσκεται στη βορειοδυτική Ισπανία και διοικητικά ανήκει στην περιφέρεια της Καταλονίας, ενώ αποτελεί και πρωτεύουσα της. Βόρεια συνορεύει με τους δήμους Santa Coloma de Gramenet και Sant Andrià de Besòs, ανατολικά βρέχεται από την Μεσόγειο Θάλασσα, νότια της βρίσκονται οι δήμοι El Prat de Llobregat και L'Hospitalet de Llobregat και τέλος δυτικά συνορεύει με τους δήμους Sant Feliu de Llobregat, Sant Just Desvern, Esplugues de Llobregat, Sant Cugat del Vallès και Montcada I Reixac. Η επίσημη γλώσσα της Βαρκελώνης είναι η καταλανική διάλεκτος αν και μιλιέται και η ισπανική. Η επίσημη και αναγνωρισμένη θρησκεία είναι η ρωμαιοκαθολική.

Η Βαρκελώνη αποτελεί ένα μωσαϊκό αρχιτεκτονικής, παράδοσης, ιστορίας και ωραίου κλίματος. Η ανάπτυξη της πόλης ως επίκεντρο τουριστικού ενδιαφέροντος συνδέεται άρρηκτα με τη φιλοξενία ενός μεγάλου αριθμού εκδηλώσεων. Κάνοντας μια ανασκόπηση στα τελευταία 120 χρόνια μπορούμε να αναφερθούμε σε μερικά όπως:

- Η Διεθνής Έκθεση του 1888
- Η Διεθνής Έκθεση του 1929
- Το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου του 1982
- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1992
- Η χρονιά του Μιρό το 1993
- Η χρονιά του Gaudí το 2002
- Το Παγκόσμιο Φόρουμ Πολιτισμών 2004 (Duran, 2005)

Η Βαρκελώνη αποτελεί μία πόλη με μακράιωνη ιστορική πορεία και πολιτισμική παρακαταθήκη. Στις μέρες μας αποτελεί μια από τις κορυφαίες πόλεις της Ευρώπης, ιδανικό προορισμό τουρισμού και ακμάζουσα οικονομία. Είναι η πόλη όπου δημιουργικότητα, πολιτισμός, ποιότητα ζωής και αθλητισμός συναντώνται (Belloso, 2010).

Η Βαρκελώνη σήμερα είναι η τρίτη χώρα σε επισκέψεις στην Ευρώπη μετά το Λονδίνο και το Παρίσι και η δωδέκατη σε παγκόσμιο επίπεδο. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες το ποσό των ταξιδιωτών που έχει καταγραφεί στο αεροδρόμιο της Βαρκελώνης έχει αυξηθεί κατά 20.000.000. Στη Βαρκελώνη οι επισκέπτες μπορούν να θαυμάσουν μια σειρά από μνημεία όπως η Σαγράδα Φαμίλια που ανήκει και στα μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της Unesco, το μέγαρο Γκουέλ, το πολύχρωμο πάρκο Γκουέλ, την Κάζα Μίλα. Στη Βαρκελώνη υπάρχει επίσης η γοτθική συνοικία (Barri Gòtic) με τα λαβυρινθώδη, γραφικά σοκάκια και είναι το παλαιότερο κομμάτι της καταλανικής πρωτεύουσας. Πέρα από τα μνημεία και τα γραφικά σημεία, η Βαρκελώνη προσφέρει ακτογραμμή τεσσάρων χιλιομέτρων για να απολαύσουν οι επισκέπτες τα μπάνια τους. Όσον αφορά το φαγητό, η πλούσια γαστρονομική παράδοση της Βαρκελώνης επηρεάστηκε από τις γειτονικές μεσογειακές και ευρωπαϊκές κουλτούρες, από τη θάλασσα και τα βουνά, αλλά και από την ίδια την ιστορία της και προσφέρει μεγάλη ποικιλία εστιατορίων.

4.3 Η Βαρκελώνη πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Ο δικτάτορας Φράνκο κυβερνούσε στη Βαρκελώνη από το 1939 έως το 1975 όταν και πέθανε. Η Βαρκελώνη ήταν μια επιτυχημένη βιομηχανική πόλη, αλλά τα χρόνια διακυβέρνησης του Φράνκο οδήγησαν σε οικονομική και αστική ύφεση. Πρόκειται για μια περίοδο που η καταλανική πρωτεύουσα βίωσε μεγάλη πολιτιστική και πολιτική απομόνωση. Πολλές από τις αθλητικές υποδομές ήταν κλειστές και τα ελάχιστα εναπομείναντα κτίρια ανασυντάχθηκαν σε συγκεκριμένες ζώνες, στο βουνό του Montjuïc και στο Pedrables που ήταν μεγαλοαστικές περιοχές.

Στη δεκαετία του '80 η Ισπανία ήταν γεμάτη παλιά λιμάνια, εργοστάσια και αποθήκες, ενώ η ανεργία είχε φτάσει σε ανησυχητικά επίπεδα και το 1986 έφτασε το 18,4%. Ωστόσο, η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίζεται από κατασκευαστική ευφορία (Fava, 2012).

Η χρονική περίοδος πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες (1975-1984) ήταν χρόνια οικονομικής κάμψης για την Ισπανία με φανερότερα τα αποτελέσματα κυρίως για τις περιοχές με βιομηχανική φύση. Τέτοια περιοχή ήταν και η Καταλανία της οποίας πρωτεύουσα είναι η Βαρκελώνη. Σε οικονομικούς όρους τότε ήταν που η Βαρκελώνη έχασε θέσεις εργασίας σε ποσοστό 42%. Στο επίπεδο πολιτικής και νομοθεσίας την περίοδο πριν τους Αγώνες παρουσιάστηκαν πολλές ευκαιρίες και ενδιαφέρον για απόκτηση αστικής γης. Παράλληλα, τα τοπικά κυβερνητικά σωματεία και οι οργανισμοί απέκτησαν ιδιαίτερη δύναμη (Λαμπίρη, 2006).

Είναι βέβαιο ότι η Βαρκελώνη και η κατάσταση που χαρακτήριζε την πόλη ήταν τελείως διαφορετική πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

4.4 Η προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Το 1986 η Βαρκελώνη επιλέγεται για την φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992 και ακολουθεί μια περίοδος που η μητροπολίτικη υποδομή γίνεται η κύρια προτεραιότητα. Η περίοδος της διεκδίκησης των Αγώνων αποτελεί ένα χρονικό πλαίσιο μετάβασης στη δημοκρατία που ήταν πολύ σημαντική για την Καταλανία και την πρωτεύουσα της. Η καθιέρωση της καταλανικής αυτονομίας ήταν προτεραιότητα σε όρους οικονομίας, παράδοσης και πολιτικής. Η καταλανική γλώσσα και πολλές παραδοσιακές συνήθειες είχαν απαγορευτεί από την κυβέρνηση του Φράνκο και τώρα ήταν καιρός για την εδραίωση της καταλανικής εθνικής ταυτότητας.

Σημαντικό ρόλο για την επιτυχή προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων είναι η πολιτική σύμπραξη που επετεύχθη και διατηρήθηκε κατά τη διεκδίκηση και την οργάνωση των Αγώνων. Η οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων επετεύχθη με τρεις τρόπους:

- 1) Τη διοργανική συμφωνία ανάμεσα στην πόλη της Βαρκελώνης, την ισπανική κυβέρνηση, την αυτόνομη κυβέρνηση της Καταλανίας και τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή.
- 2) Με σύμπραξη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- 3) Με τη δημιουργία ειδικών διοικητικών οργάνων και με το διαχωρισμό των επενδυτικών και οργανικών λειτουργιών (Brunet,1995)

Η Βαρκελώνη υπέστη μια σειρά αλλαγών προκειμένου να φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1992. Το άνοιγμα της πόλης στη θάλασσα, η δημιουργία νέων κεντρικών ζωνών και Ολυμπιακών περιοχών ήταν ανάμεσα στις μεγαλύτερες κατασκευές. Οι εργασίες που έγιναν είχαν ως στόχο να εκσυγχρονίσουν την πόλη με σεβασμό όμως στην ιστορία της. Αρχικά οι τέσσερις περιοχές όπου πραγματοποιήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες ανασχηματίστηκαν εκτενώς. Κυρίως η ανάπτυξη του Ολυμπιακού χωριού και το λιμάνι βοήθησαν να γίνουν οι παραλίες προσβάσιμες στον κόσμο. Επιπρόσθετα, βασικές και αναγκαίες υποδομές δημιουργήθηκαν ή η κατασκευή τους επιταχύνθηκε (επέκταση του μετρό, αποκατάσταση της παλιάς πόλης, άνοιγμα δημοσίων χώρων σε πολλές περιοχές της πόλης, ενώ φτιάχτηκαν νέοι περιφερειακοί δρόμοι 25 χιλιομέτρων και κατασκευάστηκαν 25 αθλητικά έργα).

Σε γενικές γραμμές οι Αγώνες της Βαρκελώνης χαρακτηρίζονται από γεωγραφική αποκέντρωση, καθώς μόνο το 38,5% από Ολυμπιακές επενδύσεις έγινε στη Βαρκελώνη και το 61,5% έγινε στη μητροπολίτικη περιοχή.

Η πόλη του Πικάσο και του Μιρό ανανεώνεται. Διάσημοι αρχιτέκτονες συμμετέχουν στην κατασκευή και την αναδιαμόρφωση των πιο εμβληματικών κτιρίων όπως οι Isozaki, Gregotti και Siza.

Η παγκόσμια προβολή της εκδήλωσης διευκόλυνε το Συμβούλιο της Βαρκελώνης να συντονίσει διαφορετικές δημόσιες διοικήσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο για να συνεργαστούν και να χρηματοδοτήσουν ένα αθλητικό γεγονός το οποίο διεξήχθη χωρίς σκάνδαλα διαφθοράς και άλλα χρέη (García- Ramon & Albet, 2000).

Οι συνολικές επενδύσεις σε έργα υποδομής για τους Ολυμπιακούς Αγώνες ήταν 7,5 δισεκατομμύρια δολάρια. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στη Βαρκελώνη ήταν οι

ακριβότεροι που έγιναν πριν τους Ολυμπιακούς στο Πεκίνο (Brunet, 1995). Το 32,7% των Ολυμπιακών έργων έγινε με ιδιωτική πρωτοβουλία. Οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες από το 1986 έως το 1993 ανήλθαν στα 313,017 εκατομμύρια πεσέτες. Από αυτό το ποσό περισσότερο από το ένα τρίτο προήλθε από το ξένο κεφάλαιο. Τα ιδιωτικά έργα προσανατολίζονταν κυρίως προς τις ακόλουθες περιοχές:

1. Στέγαση
2. Ξενοδοχεία
3. Επιχειρηματικά κέντρα
4. Αυτοκινητόδρομοι με διόδια

Οι δημόσιες επενδύσεις ανήλθαν στα 643,613 εκατομμύρια πεσέτες. Μιλάμε για το 67,3% του συνόλου των Ολυμπιακών δραστηριοτήτων. Η ισπανική κυβέρνηση συνείσφερε 193,572 εκατομμύρια πεσέτες. Επιχειρήσεις υπό την αιγίδα της κεντρικής διοίκησης πραγματοποίησαν το 20,3% του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων. Η δημοτική διοίκηση συνέβαλε με 100,237 εκατομμύρια πεσέτες.

Στην προετοιμασία της πόλης για τους Ολυμπιακούς Αγώνες σημαντικό ρόλο έπαιξε και ο εθελοντισμός. Η εκστρατεία προσλήψεων εθελοντών άρχισε πραγματικά πριν επιβεβαιωθεί επισήμως ότι η πόλη επρόκειτο να φιλοξενήσει τους Αγώνες . Για το λόγο αυτό η δημόσια χαρά και οι εορτασμοί που χαιρέτησαν την επίσημη ανακοίνωση της Βαρκελώνης ως πόλης υποδοχής των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν το αποκορύφωμα της αυξανόμενης λαϊκής υποστήριξης της πενταετίας πριν τους Αγώνες. Η εκστρατεία πρόσληψης εθελοντών ξεκίνησε το 1986 με έναν αριθμό 102.000 εθελοντών η πλειονότητα εκ των οποίων ήταν ντόπιοι. Πράγμα το οποίο δείχνει το βαθμό που ο κόσμος ήταν έτοιμος να συμμετάσχει, καθώς οι προηγούμενοι ήθελαν το διπλάσιο χρόνο για πολύ λιγότερους εθελοντές (Clapes, 1995).

4.5 Η επιρροή των Ολυμπιακών Αγώνων στον τουρισμό της Βαρκελώνης

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες που διεξήχθησαν στη Βαρκελώνη ήταν από τους πιο πετυχημένους που έγιναν ποτέ. Οι Αγώνες διήρκεσαν από τις 25 Ιουλίου έως τις 9 Αυγούστου του 1992. Συνολικά συμμετείχαν 9.356 αθλητές. Αναλυτικότερα 6.652 άντρες και 2.704 γυναίκες (www.olympic.org).

Η μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992 ήταν ένα ανθρωπόμορφος σκύλος των Πυρηναίων. Το όνομα Cobi της μασκότ είναι συντομογραφία της Ολυμπιακής Επιτροπής της Βαρκελώνης (COOB '92). Επιλέχθηκε το συγκεκριμένο όνομα γιατί ήταν απλό και εύκολο στην προφορά για πολλές γλώσσες. Ο δημιουργός της μασκότ ήταν ο Mariscal, ο οποίος δημιούργησε επίσης χαρακτήρες για την εναρκτήρια τελετή που αντιπροσώπευαν την ισπανική ζωγραφική και κουλτούρα (www.olympic.org).

Η Ολυμπιακή εμπειρία της Βαρκελώνης έδειξε ότι η σωστή εκμετάλλευση ενός αθλητικού γεγονότος αυτού του βεληνεκούς μπορεί να οδηγήσει στην αλλαγή της αντίληψης της εικόνας μιας πόλης. Οι Αγώνες ήταν ένα μοναδικής φύσεως όχημα για την επίτευξη της Βαρκελώνης που απολαμβάνουμε ως προορισμό σήμερα.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία για τις ξενοδοχειακές κλίνες, ένα σημαντικό δείκτη της δυναμικότητας του τουρισμού, βλέπουμε ότι δύο χρόνια πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες υπήρχαν στην πόλη 118 ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες είχαν 10.265 δωμάτια και 18.569 κλίνες. Το 1992 οι αριθμοί ανεβαίνουν και μιλάμε για 148 καταλύματα 13.352 δωμάτια και 25.055 κλίνες (Statista, 2019). Οι αριθμοί υποδηλώνουν μια αύξηση της τάξεως του 35%. Ο αυξανόμενος αριθμός ξενοδοχείων οδήγησε σε συζητήσεις με σκοπό την αναπροσαρμογή διαφόρων περιοχών της πόλης και τη διάθεση κονδυλίων για την κατασκευή ξενοδοχείων. Αν και τα χρόνια μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες ήταν μάλλον προβληματικά με πτώση της πληρότητας στο 54% το 1993 και 1994, ωστόσο από το 1990 έως το 2000 η δυναμικότητα των ξενοδοχείων αυξήθηκε κατά 105% σε σχέση με το Λονδίνο που το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 30%. Όσον αφορά τον αριθμό ξενοδοχείων, όπως προείπαμε, το 1990 υπήρχαν 118 ξενοδοχεία ενώ το 2016 408. Σύμφωνα με τα στοιχεία η Καταλανία είχε σχεδόν 18 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις (Martin, Martinez & Fernandez, 2018).

Πίνακας 4.5.1. Αριθμός επισκεπτών στη Βαρκελώνη από το 1990 έως το 2017

Αριθμός τουριστών (εκ.)	Έτος
1,73	1990
3,14	2000
7,13	2010
7,57	2013
7,88	2014
8,3	2015
9,07	2016
8,88	2017

Πηγή: Statista, 2019

Η αύξηση των ξενοδοχείων συνδέεται άρρηκτα με την τουριστική δραστηριότητα στην πόλη, επομένως και με τον αριθμό τουριστών. Όπως δείχνει ο **πίνακας 4.5.1** το 1990 ο αριθμός των τουριστών ήταν 1,73 εκ. ενώ το με τα επόμενα χρόνια να συνεχίζει να αυξάνεται. Αναλυτικότερα το 2000 φτάνουν στη Βαρκελώνη 3,14 εκατομμύρια, το 2010 7,13, το 2013 7.57, το 2014 7,88 το 2015 8,3 το 2016 9,07 και το 2017 8,88).

Πίνακας 4.5.2. Αριθμός διανυκτερεύσεων στη Βαρκελώνη από το 1990 έως το 2017

Αριθμός διανυκτερεύσεων (εκ)	Έτος
3,79	1990
4,33	1992
7,77	2000
7,96	2001

Πηγή: Statista, 2019

Το ίδιο συνέβη και με τον αριθμό διανυκτερεύσεων. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τον **πίνακα 4.5.2.** το 1990 ο αριθμός των διανυκτερεύσεων ήταν 3,79 εκατομμύρια και το 1992 4,33 εκατομμύρια. Μέσα σε μια δεκαετία ο αριθμός αυτός διπλασιάστηκε καθώς το 2000 μιλάμε για 7,77 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις και το 2001 για 7,96.

Εκτός των άλλων οι Αγώνες συντέλεσαν στην ενδυνάμωση του συνεδριακού τουρισμού της πόλης, η οποία έγινε μια από τις μεγαλύτερες πόλεις συνεδριακού τουρισμού. Από το 2012 έως το 2016 η Βαρκελώνη είναι η όγδοη πόλη ανάμεσα σε άλλες αστικές περιοχές όσον αφορά το ποσό των ξένων επενδύσεων που προσέλκυσε και η έκτη σε σειρά πόλη με την καλύτερη φήμη (Sykes, Saperstein & King, 2017).

Ως μέρος της ανάπτυξης του τουρισμού τα κίνητρα επίσκεψης στη Βαρκελώνη άλλαξαν από τουρισμό για επαγγελματικούς λόγους (69% το 1990) σε διακοπές αναψυχής (52% το 2001). Ωστόσο, φαίνεται το 2002 να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στον τουρισμό για επαγγελματικούς λόγους (47%) και στον τουρισμό αναψυχής (49%).

Επιπλέον οι τουρίστες που επισκέπτονται τη Βαρκελώνη από το εξωτερικό αυξάνονται μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το 1990, η πλειοψηφία των τουριστών (51%) ήταν Ισπανοί, το 32% ήταν Ευρωπαίοι και το 17% ήταν από χώρες εκτός Ευρώπης. Μέχρι το 2001 ο απόλυτος αριθμός Ισπανών τουριστών είχε αυξηθεί κατά 150.000 αλλά λόγω του διπλασιασμού του αριθμού των τουριστών συνολικά, αυτό το υψηλότερο σύνολο αντιστοιχούσε μόνο στο 31% του συνολικού αριθμού τουριστών. Το ποσοστό των τουριστών από την υπόλοιπη Ευρώπη αυξήθηκε από 32% σε 40% και από τον υπόλοιπο κόσμο από 17% σε 29% (Gratton & Preuss, 2008).

Ο τομέας του τουρισμού ωφελήθηκε από τη τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 92 όμως υπήρξαν και κάποιες αρνητικές επιπτώσεις. Είναι σαφές ότι δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας, όμως οι θέσεις αυτές χαρακτηρίζονται από υψηλή εποχικότητα, χαμηλούς μισθούς και έλλειψη ευκαιριών εξέλιξης. Όσον αφορά τις κοινωνικές δομές, αν και ο τουρισμός έχει σημαντικά οικονομικά οφέλη παρ' όλα αυτά μπορεί να επιφέρει κοινωνικές συγκρούσεις ανάμεσα στους ντόπιους και τουρίστες (Tomlison & Young, 2006)

Ανάμεσα στις αρνητικές επιπτώσεις είναι και η αύξηση στην τιμή των σπιτιών. Η διαδικασία του αστικού μετασχηματισμού που πραγματοποιήθηκε λόγω των Ολυμπιακών έργων είχε αρνητικές επιπτώσεις στους φτωχούς, μέσω της αύξησης των τιμών των κατοικιών κάνοντας τα ενοίκια απρόσιτα για το ντόπιο πληθυσμό. Λαμβάνοντας υπ' όψιν το περιβάλλον, υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν ότι οι

Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν αντι-οικολογικοί καθώς δόθηκε μεγάλη έμφαση στις οδικές και αεροπορικές μεταφορές και ότι η αστικοποίηση έγινε πολύ γρήγορα χωρίς προσοχή σε περιοχές που μπορούσαν να εξελιχθούν καλύτερα.

Ο τουρισμός αποτελεί το 14% της οικονομίας και στον εργασιακό τομέα προσφέρει 120.000 θέσεις εργασίας. Παράλληλα, τα πολιτιστικά σημεία παραμένουν ζωντανά καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των μουσείων υποδέχεται ξένους επισκέπτες. Στον αντίποδα οι κάτοικοι δυσανασχετούν με τα αρνητικά σημεία του τουρισμού και ζητούν να περιοριστούν για να ζουν ισορροπημένα. Στο βίντεο Bye Bye Barcelona του σκηνοθέτη Eduardo Chibas, οι ντόπιοι μιλούν για το πως η Βαρκελώνη έχει μετατραπεί σε ένα θεματικό πάρκο. Η έντονη τουριστική δραστηριότητα έχει αρνητικό αντίκτυπο για τη ζωή των κατοίκων καθώς έχει αυξήσει την τιμή στα πάντα. Ο μεγάλος αριθμός τουριστών έχει επίσης επηρεάσει την κυκλοφορία στους δρόμους δημιουργώντας προβλήματα συμφόρησης.

4.6 Συμπεράσματα

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στη Βαρκελώνη στέφθηκαν με απόλυτη επιτυχία, δεδομένου ότι παρουσίασαν πολλαπλά οφέλη για τη χώρα και ενίσχυσαν ιδιαίτερα τον τουρισμό της. Η Βαρκελώνη μετατράπηκε μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες σε τουριστικό πόλο έλξης. Η Βαρκελώνη καθιερώθηκε τόσο ως τουριστικός προορισμός λόγω του ζεστού κλίματος όσο και κέντρο για συνεδριακό τουρισμό μετά τους Ολυμπιακούς του 92. Επίσης η σημασία και η βοήθεια που προσέφεραν οι Αγώνες στον τουρισμό της Βαρκελώνης φαίνεται ότι από την 11^η θέση στην οποία βρισκόταν το 1990 το 2011 έφτασε στην 6^η θέση. Όλες οι πόλεις που ξεπέρασε αξίζει να σημειωθεί ότι δεν είχαν φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η Βαρκελώνη συνέχισε να προσελκύει τουρίστες γιατί επένδυσε σωστά στην αναδημιουργία της πόλης και στις βελτιώσεις των εγκαταστάσεων που έγιναν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι Αγώνες είχαν τέτοια επιτυχία που ήταν σε θέση να καθυστερήσουν την ύφεση που είχε ξεκινήσει στην Ευρώπη τις αρχές της δεκαετίας του '90.

Συμπερασματικά οι Αγώνες του 1992 στη Βαρκελώνη ήταν υποδειγματικοί από όλες τις απόψεις. Τα βασικά στοιχεία της επιτυχίας είναι η στροφή που πραγματοποίησε η πόλη από τη βιομηχανία στις υπηρεσίες και τον τουρισμό, η συνεργασία και ο συντονισμός των κυβερνητικών φορέων και ότι οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιήθηκαν

μετά τους Αγώνες. Η πόλη ανταποκρίθηκε πιο σωστά και με μεγαλύτερη διάρκεια στις δοθείσες από τους Ολυμπιακούς Αγώνες ευκαιρίες και έτσι θεωρείται σήμερα πρότυπο για τη διαχείριση της επίδρασης των Αγώνων γι' αυτό και αναφέρεται ως «το Μοντέλο της Βαρκελώνης».

Βιβλιογραφία

- Λαμπίρη, Δ. (2006). Αστική Ανάπτυξη και Αλλαγή στη Βαρκελώνη: Το Ολυμπιακό Χωριό. *Οικονομία & Αθλητισμός*, 6 (1), 24-38. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.atiner.gr/oa/OA2006-1.pdf>
- Belloso, J. C (2010). The City Branding of Barcelona: A Success Story, The Committee of the Regions.
- Brunnet, F. (1995). *An economic analysis of the Barcelona '92 Olympic Games: resources, financing and impacts*. Centre d' estudis Olímpics (UAB). Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.606.1758&rep=rep1&type=pdf>
- Clapes, A. (1995). Volunteers of Barcelona '92: the great celebration of participation. Centre d' estudis Olímpics (UAB). Ανακτήθηκε 9 Νοεμβρίου 2019 από https://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/5300/WP038_eng.pdf?sequence=12
- Duran, P. (2005). The Impact of the Olympic Games on Tourism. *Barcelona: the legacy of the Games 1992 -2002*. Centre d' estudis Olímpics (UAB). Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από https://www.academia.edu/34902125/The_impact_of_the_Olympic_Games_on_tourism
- Fava, N. (2012). Tourism and the city image: the Barcelona Olympic case. Barcelona: Escola Tecnica Superior d' Arquitectura de Barcelona.
- Garcia- Ramon, M.D., Albet, A. (2000). Pre- Olympic and Post- Olympic Barcelona, a “model” for urban regeneration today? *Environment and Planning*, 32 (8), 1331-1334. Ανακτήθηκε 9 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/23538961_Pre-Olympic_and_post-Olympic_Barcelona_a_'model'_for_urban_regeneration_today
- Gratton, C., Preuss, H. (2008). Maximizing Olympic Impacts by Building Up Legacies. *The International Journal of the History of Sport*, 25 (14), 1922-1938. <https://doi.org/10.1080/09523360802439023>
- Martin, J.M., Martinez, J.M., Fernandez, J.A. (2018). An Analysis of the Factors behind the Citizen's Attitude of Rejection towards Tourism in a

Context of Overtourism and Economic Dependence on This Activity. *Sustainability*, 10 (8), 2851 Ανακτήθηκε 10 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/326967486_An_Analysis_of_the_Factors_behind_the_Citizen's_Attitude_of_Rejection_towards_Tourism_in_a_Context_of_Overtourism_and_Economic_Dependence_on_This_Activity

- Mascot. (2019, Νοέμβριος 9). Ανακτήθηκε από <https://www.olympic.org/barcelona-1992>
- Statista (2019). *Tourism in Barcelona*. New York. Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.statista.com/topics/4156/tourism-in-barcelona/>
- Sykes, J., Saperstein, B., King, C. (2017). *The Economic Effects of Hosting the Olympic Games: A Study of Barcelona (1992), Rio de Janeiro (2016), and Beijing (2008)*. McGill, Canada. Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου 2019 από https://www.academia.edu/34158316/Economic_Effects_of_Hosting_the_Olympic_Games_A_Comparative_Examination
- Tomlison, A., Young, C. (2006). *National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup*. New York: SUNY Press

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 2000 ΣΤΟ ΣΙΔΝΕΪ

5.1 Εισαγωγή

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για πολλούς τομείς της πόλης και χώρας που ορίζεται να τους φιλοξενήσει κάθε φορά. Ο τουρισμός και οι τουριστικές υποδομές επηρεάζονται και αναβαθμίζονται από αυτό το μεγάλης κλίμακας αθλητικό γεγονός. Για το Σίδνεϊ οι Αγώνες αποτέλεσαν εφαλτήριο πολλών αλλαγών. Στο παρόν κεφάλαιο φαίνεται πως είναι η τουριστική εικόνα της πόλης σήμερα, αλλά και ποια ήταν η εξέλιξη της πόλης μέχρι να φτάσει στην εικόνα που είχε μέχρι και πριν τους Αγώνες. Στη συνέχεια αναλύονται οι φάσεις της προετοιμασίας και οι αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορους τομείς. Στην ενότητα αυτή αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο επηρέασαν οι Αγώνες την πόλη και τα αποτελέσματα που επέφεραν στον τουριστικό τομέα.

5.2 Γενικά χαρακτηριστικά του Σίδνεϊ

Το Σίδνεϊ είναι σίγουρα η πόλη της Αυστραλίας με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον και εντονότερη δυναμική. Αποτελεί ένα μοναδικό συνδυασμό αστικού τοπίου υψηλής αρχιτεκτονικής και υπέροχων εξωτικών και γραφικών παραλιών. Το Σίδνεϊ είναι ο πρώτος οικισμός των Ευρωπαίων στην καινούργια ήπειρο και χτίστηκε σε γη που ήταν άλλοτε της φυλής Εόρα.

Η ιστορία της πόλης είναι πολύ πρόσφατη με αφετηρία διακόσια χρόνια πριν. Το 1788 ο Άρθουρ Φίλιπ έφτασε στην πόλη με καταδικασμένους εγκληματίες από την Αγγλία. Όταν επιβιβάστηκε με το στόλο του στον κόλπο του Σίδνεϊ και αποίκισε εκεί, στέλνοντας μήνυμα ενημέρωσε τον λόρδο Σίδνεϊ για την ανακάλυψη του. Από τον λόρδο πήρε και η πόλη το όνομα της.

Μεγάλος όγκος μεταναστών αρχίζει να έρχεται ήδη από το 1851. Μέσα στον 20^ο αιώνα συνεχίζει να αναπτύσσεται και συνέχεια έρχονται όλο και περισσότεροι μετανάστες.

Σήμερα στο Σίδνεϊ ζουν περισσότερες από 55 εθνικότητες και αποτελεί ένα πολυπληθυσμικό κέντρο ζωής. Όλα σχεδόν τα αξιοθέατα βρίσκονται στο κέντρο της πόλης. Σημαντικά αξιοθέατα είναι το Opera House, η διάσημη γέφυρα Harbour Bridge, ο φουτουριστικός πύργος Sydney Tour και το ενυδρείο Sydney Aquarium. Η πόλη έχει περισσότερες από εκατό παραλίες όπου ο κόσμος μπορεί να σερφάρει και να κολυμπήσει. Εκτός από τα αξιοθέατα και τα σημεία φυσικού κάλλους οι επισκέπτες μπορούν να δοκιμάσουν την ποικιλία της αυστραλιανής κουζίνας και τα ιδιαίτερα πιάτα της.

5.3 Η προετοιμασία του Σίδνεϊ για τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Η ανακοίνωση της υποψηφιότητας του Σίδνεϊ για τη φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000 γίνεται το 1991 και στις 23 Σεπτεμβρίου 1993 η πόλη επιλέγεται να φιλοξενήσει το μεγάλο αθλητικό γεγονός. Δυο εβδομάδες πριν τους Αγώνες υπήρχε μια πανηγυρική ατμόσφαιρα. Η Αυστραλία θεωρείται το τέλειο μέρος για τη φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων λόγω της έλλειψης αντιπαραθέσεων κατά τη φάση της προετοιμασίας. Επιπλέον η φυσική ομορφιά της πόλης, ο φιλικός κόσμος και η δέσμευση της πόλης για τη φιλική προς το περιβάλλον διεξαγωγή των Αγώνων ενίσχυσε τη εικόνα της πόλης ως ιδανική για τη φιλοξενία των Αγώνων του 2000 (Magdalinski, 2007).

Την προετοιμασία ανέλαβε η περιφερειακή κυβέρνηση. Στην προετοιμασία αναμείχθηκαν οι αστικές και εθνικές αρχές μέσω μιας συμφωνίας ανάμεσα σε τρία επίπεδα της δημόσιας διοίκησης Δημιουργήθηκαν κάποιοι φορείς όπως η Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ (SOCOG), η οποία ήταν υπεύθυνη για τον προγραμματισμό, τη λειτουργία και τη διαχείριση των Αγώνων, η Ολυμπιακή Συντονιστική Αρχή (OCA) που ήταν υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την κατασκευή των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων και η Ολυμπιακή Αρχή Οδών και Μεταφορών (ORTA). Η κυβέρνηση της Νέας Νότιας Ουαλίας υπέγραψε ως εγγυητής για την τέλεση των Αγώνων. Σημαντικός όμως ήταν και ο ρόλος της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης.

Οι υποσχέσεις κατά τη διάρκεια της διεκδίκησης των Ολυμπιακών Αγώνων στηρίχθηκαν σε δεσμεύσεις προς την φιλοξενούσα κοινότητα. Μία από τις δεσμεύσεις ήταν ότι 760 εκτάρια γης στο Homebush Bay θα αξιοποιηθούν για να

δημιουργηθούν αθλητικές εγκαταστάσεις σε μια περιοχή του Σίδνεϊ που το χρειαζόταν περισσότερο. Υπήρξαν επίσης δεσμεύσεις για βελτιωμένη μετακίνηση που θα συμπεριλάμβανε την κατασκευή ενός σιδηροδρομικού βρόχου στο Ολυμπιακό Πάρκο του Σίδνεϊ, ώστε να μειωθεί η συμφόρηση που θα προκαλούταν κατά τη διάρκεια των Αγώνων. Τέλος, άλλη μια σημαντική δέσμευση ήταν η διεξαγωγή Ολυμπιακών Αγώνων απόλυτα φιλικών προς το περιβάλλον με διατήρηση ενέργειας και νερού, αποφυγή αποβλήτων, ανακύκλωση του νερού και προστασία του πολιτισμικού και φυσικού περιβάλλοντος (Cashman, 2002).

Όσον αφορά τις αλλαγές και βελτιώσεις στην υποδομή υπήρχε σχέδιο που περιλάμβανε τέσσερα σημεία ανάπτυξης:

- Ένα αστικό κέντρο όπου θα υπήρχαν εγκαταστάσεις για άθληση και ψυχαγωγία και χώροι εμπορικής και εκθεσιακής φύσης
- Μια αστική ζώνη με σπίτια
- Ένα μεγάλο αστικό πάρκο, με πολλές φυσικές ομορφιές και φυσικές διαδρομές, το Millenium Parkland
- Μια ολική ανάπτυξη της αστικής ζώνης

Κατά τη χρονική περίοδο της προετοιμασίας για τους Αγώνες ήταν απαραίτητη η ύπαρξη χώρων για να μπορούν να προετοιμαστούν οι ομάδες και οι αθλητές αλλά και σημεία για άλλους σκοπούς που δεν σχετίζονται με αθλητικό περιεχόμενο. Τέλος, έπρεπε να βρεθούν και χώροι για την προπόνηση των αθλητών. Συνολικά, οι χώροι προπόνησης ανήλθαν στους 72. Εκτός από τα γήπεδα και τους αθλητικούς χώρους, η πόλη αυτή καθαυτή προετοιμάστηκε για την εισροή του αυξημένου αριθμού επισκεπτών των Αγώνων. Υπήρξαν παρεμβάσεις και αλλαγές σε σταθμούς μέσω μεταφοράς, λιμάνια, πλατείες και πεζοδρόμια. Έτσι με τους Ολυμπιακούς Αγώνες πραγματοποιήθηκαν σημαντικές αλλαγές μεταξύ των οποίων είναι η ανακατασκευή της περιοχής γύρω από τη Rhodes, το Homebush, το Silverwater και έτσι ο χάρτης της πόλης άλλαξε πολύ. Σημαντικές είναι επίσης οι βελτιώσεις στις μεταφορές με σπουδαίες παρακαταθήκες την κυκλική σιδηροδρομική γραμμή στο Ολυμπιακό Πάρκο του Σίδνεϊ, τη σιδηροδρομική γραμμή μεταξύ του αεροδρομίου και του CBD, τη σιδηροδρομική γραμμή που συνδέει την Parramatta με το Chastwood και το δίκτυο των λεωφορειακών γραμμών.

**Πίνακας 5.3.1. Έσοδα & Λειτουργικά Έξοδα Ολυμπιακής Επιτροπής 1 Ιουλίου
1999- 31 Δεκεμβρίου 2000**

ΈΣΟΔΑ		ΕΞΟΔΑ	
(σε εκατ.δολ.)			
Χορηγίες	686,123	Λειτουργικά έξοδα	
Εισιτήρια	616,897	Διαμονή/Ολυμπιακή οικογένεια/υγεία	101,346
Τηλεοπτικά δικαιώματα	1.132.780	Τελετές	66,968
Καταναλωτικά Προϊόντα	72,213	Καταναλωτικά Προϊόντα & Δημιουργικές Υπηρεσίες	17,019
Έσοδα τόκων	42,277	Εκτελεστικά γραφεία	47,924
Κυβερνητικές επιχορηγήσεις	78,593	Οικονομική διαχείριση & διαχείριση εργασιών	97,240
Άλλα έσοδα	1,483	Ανθρώπινο δυναμικό/Κοινότητα/Εταιρικές σχέσεις	52,847
		Επιμελητεία	51,382
		MME (Τύπος & Ραδιοτηλεοπτικά μέσα)	220,854
		Χορηγίες & Γενικό Μάρκετινγκ	113,798
		Αθλήματα	66,713
		Τεχνολογία/Εγκαταστάσεις & Διοίκηση	464,779
		Έκδοση εισιτηρίων	112,381
		Λαμπαδηδρομία/Ειδικές εκδηλώσεις/ Ολυμπιακό Φεστιβάλ Τεχνών	56,771
Σύνολο	2.829.273	Μεταφορές	130,524
		Υπηρεσίες & Ασφάλεια	43,764
		Εγκαταστάσεις & Περιβάλλον	524,261
		Χωριά	191,812
		Προσωπικό χώρων, εθελοντές και στολές	47,264
		Ολυμπιακό ποδόσφαιρο	11,276
		Σύνολο	2.418.923

Πηγή: SOCOG ANNUAL REPORT, 2002

Σύμφωνα με την ετήσια αναφορά της Ολυμπιακής Επιτροπής του Σίδνεϋ (SOCOG ANNUAL REPORT, 2002). Τα συνολικά έσοδα της Επιτροπής ήταν 2,8 δις. δολάρια.

Οι κύριοι συντελεστές εσόδων ήταν τα έσοδα από την παραχώρηση τηλεοπτικών δικαιωμάτων (1,132.780 εκατομμύρια δολάρια), τα έσοδα από τις χορηγίες (686 εκατομμύρια δολάρια), τα έσοδα από τα εισιτήρια (616,9 εκατομμύρια δολάρια), τα έσοδα από τα καταναλωτικά προϊόντα (72,2 εκατομμύρια δολάρια) και οι επιχορηγήσεις της κυβέρνησης (78,593 εκατομμύρια δολάρια). Τα συνολικά λειτουργικά έξοδα της περιόδου αυτής ήταν 2,424.7 δισεκατομμύρια δολάρια.

Πίνακας 5.3.2. Κόστος για κάθε φορέα & Συνολικό Κόστος Ολυμπιακών Αγώνων Σίδνεϊ 2000

	Κόστος χώρων & Εγκαταστάσεων	Κόστος σχετικό με τους Αγώνες	Συνολικό κόστος
Ολυμπιακή Επιτροπή	361,3	2.393.4	2.754.7
Επιτροπή Παραολυμπιακών Αγώνων	-	116,9	116,9
Κυβέρνηση Κοινοπολιτείας	150,0	97,3	247,3
Ιδιωτικός Τομέας	1.107,0	-	1.107,0
Πωλήσεις ιδιοκτησιών & Συνεισφορά Συμβουλίων	221,2	-	221,2
Κυβέρνηση Νέας Νότιας Ουαλίας	1.185.7	851,4	2,037.1
Συνολικό κόστος	3.025.2	3.459.0	6.484.2

Πηγή: NWS AUDITOR'S GENERAL REPORT, 2002

Σύμφωνα με την αναφορά του γενικού ελεγκτή στη βουλή του Σίδνεϊ, το συνολικό κόστος των Αγώνων ήταν 6,484.2 δισεκατομμύρια δολάρια. Από το κόστος αυτό η Ολυμπιακή Επιτροπή του Σίδνεϊ πλήρωσε 2,754.7 δις., η Επιτροπή Παραολυμπιακών Αγώνων 116,9 δις., η Κυβέρνηση της Κοινοπολιτείας 247,3 εκατ., ο ιδιωτικός τομέας 1,107 δις., διάφοροι άλλοι φορείς 221,2 εκατ. και η Κυβέρνηση της Νέας Νότιας Ουαλίας 2,037.1 δισεκατομμύρια (NWS Auditor's General Report, 2002). Αξίζει να

σημειωθεί ότι από το συνολικό κόστος για την Κυβέρνηση της Νέας Νότιας Ουαλίας πρέπει να αφαιρεθεί το ποσό των 653 εκατομμυρίων δολαρίων με τη μορφή φόρων και το ποσό των 58 εκατομμυρίων ως κέρδος ξένου συναλλάγματος, ήτοι επιβαρύνθηκε με 1,326. δις. δολάρια (NWS Auditor's General Report, 2002).

Ο εθελοντισμός είναι ένα σημαντικό μέρος των Αγώνων απ' όταν εισήχθηκε το 1948 στους Ολυμπιακούς στο Λονδίνο. Οι εθελοντές έχουν γίνει σημαντικό μέρος της διεξαγωγής των αθλητικών γεγονότων δίνοντας εκατοντάδες δολάρια στη συνεισφορά τους στο ακαθόριστο εγχώριο προϊόν. Η αυξανόμενη σημασία του εθελοντισμού προχωρά παράλληλα με τις οικονομικές και κοινωνικές στρατηγικές ανάπτυξης μιας πόλης. Ο αθλητικός εθελοντισμός λειτουργεί προς όφελος της κοινωνίας χωρίς να αποσκοπεί σε οικονομικά ή άλλα οφέλη. Στόχος των εθελοντών είναι η ευημερία της κοινωνίας και μια καλή ποιότητα ζωής για όλους (Moreno, Moragas & Paniagua, 1999). Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνεϊ το 2000 συμμετείχαν 47.000 εθελοντές. Εάν στη θέση των εθελοντών υπήρχε ανθρώπινο δυναμικό που έπρεπε να πληρωθεί θα υπήρχε επιπλέον κόστος 140 εκατομμυρίων αυστραλιανών δολαρίων. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες υπενθύμισαν τη σημασία των εθελοντών για την κοινωνία της Αυστραλίας και πολλοί εθελοντές συμμετείχαν μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες σε άλλα έργα (Haynes, 2001).

5.4 Τα αποτελέσματα των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ξεκίνησαν στις 15 Σεπτεμβρίου και τελείωσαν την 1^η Οκτωβρίου του 2000. Μέρος του σπουδαίου αθλητικού γεγονότος ήταν οι 199 Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές. Συμμετείχαν 10.651 αθλητές με 4.069 γυναίκες και 6.582 άντρες από 199 χώρες. Οι θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του Σίδνεϊ έλαβαν πολυάριθμες θετικές κριτικές από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης. Η Ολυμπιακή Επιτροπή ανακοίνωσε ότι οι Αγώνες οργανώθηκαν μετά το βέλτιστο δυνατό τρόπο και αντικατόπτρισαν τις Ολυμπιακές αξίες και την αθλητική αριστεία. Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή ανακοίνωσε ότι στην Αυστραλία διεξήχθησαν οι καλύτεροι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Η έναρξη των Αγώνων ήταν φαντασμαγορική και τα πυροτεχνήματα φώτισαν τον ουρανό του Σίδνεϊ μέχρι το λιμάνι της πόλης. Τα δαχτυλίδια των Ολυμπιακών Αγώνων δεν έσβησαν όσο διήρκεσαν οι Αγώνες και οι Αυστραλοί πρωτοτύπησαν

ακόμα και στο θέμα της μασκότ, καθώς παρουσίασαν τρεις, τη Μίλι, μια έχιδνα, τον πλατύποδα Σιντ και τον Όλι, μια κουκαμπούρα, με στόχο να δείξουν την αγάπη της χώρας για τον αθλητισμό και τη φύση.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες όπως ήταν φυσικό άφησαν τα ίχνη τους στο Σίδνεϊ όπως και σε κάθε πόλη που τους έχει φιλοξενήσει. Σημαντική είναι η επιρροή τους στους ακόλουθους τομείς:

- **Οικονομία**

Όσον αφορά τον οικονομικό αντίκτυπο της οργάνωσης των Αγώνων του 2000, σε όρους ΑΕΠ έχει εκτιμηθεί σε 6,2 με 8 δισεκατομμύρια δολάρια χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα μακροπρόθεσμα έσοδα από τον τουριστικό τομέα. Σύμφωνα με το IOBE, η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες είχε ως αποτέλεσμα έναν ακόμα κύκλο εργασιών της τάξης των 3.000.000.000 δολαρίων. Όσον αφορά την απασχόληση η διοργάνωση και η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ δημιούργησε τουλάχιστον 120.000 θέσεις εργασίας (IOBE, 2015). Την περίοδο πριν αλλά και κατά τη διάρκεια των Αγώνων ο κλάδος που άντλησε τα μεγαλύτερα οφέλη είναι οι κατασκευές με μέσο όρο αύξησης 0,58% το χρονικό διάστημα πριν τους Αγώνες. Ένας άλλος κλάδος που ωφελήθηκε σημαντικά είναι αυτός των Μεταφορών και των Επικοινωνιών καθώς μέσω αυτού του κλάδου μεταφέρεται ο αναγκαίος εξοπλισμός για την πραγματοποίηση των Αγώνων.

Σύμφωνα με την Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ τα άμεσα έσοδα από τη διοργάνωση των Αγώνων (όπως αναφέρθηκε παραπάνω) ήταν 2,83 δισεκατομμύρια αυστραλιανά δολάρια, τα οποία αποτελούνταν κυρίως από δικαιώματα μετάδοσης, πωλήσεις εισιτηρίων, χορηγίες και κρατικές χρηματοδοτήσεις. Σύμφωνα με την Ολυμπιακή Συντονιστική Επιτροπή τα έσοδα είναι ίδια σχεδόν με αυτά που αναφέρει η SOCOG, δηλαδή 2,86 δισεκατομμύρια αυστραλιανά δολάρια εκ των οποίων 1,32 δισεκατομμύρια από τα δικαιώματα μετάδοσης των Αγώνων, 730 εκατομμύρια δολάρια από χορηγίες, 356 εκατομμύρια από πωλήσεις εισιτηρίων και 174 εκατομμύρια από πωλήσεις εμπορευμάτων. Οι ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 1,351 % για τη Νέα Νότια Ουαλία και 0,51 για την Αυστραλία συνολικά. Οι ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν από 2,6 % το 1995 στο 14,1% το 1998 και έπεσαν στο 1,3% τη χρονιά των Αγώνων και αυξήθηκαν στο 15,3% το 2002. Ο λόγος που δεν υπήρχε μεγάλη αύξηση των ξένων επενδύσεων είναι λόγω της ύφεσης που πέρασε η Αυστραλία στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι Αγώνες είχαν θετικό οικονομικό αντίκτυπο. Έχει σημειωθεί ότι εάν

δεν γίνονταν οι Αγώνες το ΑΕΠ δεν θα είχε σημειώσει αύξηση κατά 0,25% (Petrenko, 2014).

- **Υποδομές**

Σημαντική είναι η αναβάθμιση που δημιουργήθηκε στις υποδομές της πόλης με την ανάθεση των Αγώνων στο Σίδνεϊ . Οι Αγώνες επέτρεψαν την ανακατασκευή της περιοχής γύρω από τη Rhodes, το Homebush και το Silverwater και έτσι δημιουργήθηκε ένα νέο κέντρο στο οποίο συνυπάρχουν οι κατοικίες με τις εμπορικές δραστηριότητες. Σημαντική κληρονομιά είναι οι υποδομές στο Ολυμπιακό Πάρκο του Σίδνεϊ, το επιχειρηματικό πάρκο κοντά στο αεροδρόμιο και η σιδηροδρομική γραμμή μεταξύ του αεροδρομίου και του CBD (Στεφανίδου, 2006). Ωστόσο, σήμερα στο Σίδνεϊ η προσέλευση αθλητικών γεγονότων για την επίτευξη της κερδοφορίας και ανταγωνισμού με άλλους χώρους που προϋπήρχαν των Ολυμπιακών Αγώνων αποδεικνύεται σοβαρό πρόβλημα για το στάδιο της Αυστραλίας και το Super Dome, τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί από τον ιδιωτικό τομέα. Το να πείσουν μεγάλες ομάδες σπουδαιών αθλημάτων να μετακινηθούν στους νέους Ολυμπιακούς χώρους αποδείχθηκε δύσκολο (Furger, 2002).

- **Αθλητισμός**

Ανάμεσα στα σπουδαιότερα οφέλη των Ολυμπιακών Αγώνων είναι η αύξηση του ενδιαφέροντος για ενεργό συμμετοχή στον αθλητισμό από τους κατοίκους μιας χώρας. Αμέσως μετά τους Αγώνες τα μέσα ενημέρωσης της Αυστραλίας παρουσίασαν ενδείξεις μεγάλης αύξησης για συμμετοχή και ενδιαφέρον στα Ολυμπιακά αθλήματα. Φαίνεται ωστόσο ότι στις περισσότερες περιπτώσεις αυτό το ενδιαφέρον δεν διατηρήθηκε με εξαίρεση τα αθλήματα όπου η Αυστραλία είχε επιτυχία στους Ολυμπιακούς Αγώνες όπως το beach volley, το πόλο και το χόκεϊ (Haynes, 2001).

- **Εικόνα πόλης**

Η εικόνα της πόλης ήταν η μέγιστη παρακαταθήκη των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ. Η φιλοδοξία για την αλλαγή της εικόνας έγινε από ειδικά σχεδιασμένη τουριστική προώθηση και προγράμματα προώθησης των επιχειρήσεων. Η κυβέρνηση

της Νέας Νότιας Ουαλίας μαζί με τους εταίρους του ιδιωτικού τομέα ξεκίνησαν μια σειρά εκστρατείες για την προώθηση των βιομηχανικών προϊόντων, την υποστήριξη καινοτόμων επιχειρήσεων, την προσέλκυση των μέσων ενημέρωσης για τις τοπικές επιχειρήσεις και την παροχή ευκαιριών διεθνούς δικτύωσης των τοπικών επιχειρήσεων. Όλες αυτές οι προσπάθειες είχαν ως αποτέλεσμα την καλή θέση του Σίδνεϊ στις διεθνείς ταξινομήσεις. Στο Σίδνεϊ βρίσκεται το 82% των κεντρικών γραφείων των ασιατικών εταιρειών της Αυστραλίας (Sivaeu, 2013).

- **Περιβάλλον**

Με τους Αγώνες δημιουργήθηκε το πρώτο σύστημα ανακύκλωσης αστικών υδάτων της Αυστραλίας και το μεγαλύτερο μητροπολίτικο πάρκο της χώρας. Υπάρχουν 430 εκτάρια δασικών εκτάσεων, υδροβιότοποι και αποκαταστημένες εκτάσεις και ένα δίκτυο πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων άνω των 40 χιλιομέτρων. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Σίδνεϊ είναι οι οικολογικότεροι που έγιναν ποτέ και άφησαν σπουδαία περιβαλλοντική κληρονομιά για όλους όσοι ακολούθησαν. Ποικίλες περιβαλλοντικά φιλικές τεχνολογίες και διαδικασίες ενσωματώθηκαν στα στάδια του σχεδιασμού και της προετοιμασίας. Η ηλιακή ενέργεια στο Ολυμπιακό χωριό χρησιμοποιήθηκε σε ευρεία κλίμακα και οι μαζικές μεταφορές με μειωμένη εκπομπή ρύπων είναι μερικά παραδείγματα της φιλικής προς το περιβάλλον διεκπεραίωσης των Αγώνων (Furrer, 2002).

5.5 Η επιρροή των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ στον τουρισμό

Στις αρχές της δεκαετίας του 90 η Αυστραλία δεν ήταν γνωστός τουριστικός προορισμός και δεν μπορούσε να ανταγωνιστεί παγκόσμιους προορισμούς όπως η Ευρώπη και η Αμερική. Οι Αγώνες αποτέλεσαν για την Αυστραλία ευκαιρία για να ενισχύσει την ανταγωνιστική της θέση στην τουριστική αγορά. Έτσι ο Αυστραλιανός Οργανισμός Τουρισμού αντιμετώπισε τους Αγώνες ως γεγονός με θετικά οφέλη που θα φαίνονταν σε βάθος χρόνου και όχι ως ένα αθλητικό γεγονός διάρκειας 17 ημερών.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Σίδνεϊ παρουσίασαν πρωτοφανή επιτυχία και είχαν πολλαπλά οφέλη για πολλούς τομείς και ειδικά για τον τουρισμό. Σε παγκόσμιο επίπεδο άνθρωποι άρχισαν να ενδιαφέρονται για την Αυστραλία και ο αριθμός των διεθνών επισκεπτών άρχισε να αυξάνεται. Η Αυστραλιανή Επιτροπή Τουρισμού

(ATC) δήλωσε ότι ένας μεγάλος αριθμός τουριστών κατέδειξε την Αυστραλία ως τον επόμενο προορισμό διακοπών.

Η επιτυχία των Αγώνων στο Σίδνεϊ φαίνεται και από τις αλλαγές που παρατηρήθηκαν στη δραστηριότητα των τουριστών την περίοδο μετά το τέλος των Αγώνων. Σε μια συνολική αξιολόγηση οι Αγώνες έφεραν επιπλέον 1,6 εκατομμύρια τουρίστες και τουριστική δαπάνη 3,5 δισεκατομμυρίων αμερικάνικων δολαρίων (Chen, 2008) και 18.000 αντιπροσώπους των μέσων μαζικής ενημέρωσης (Li, 2014). Το 2000 λοιπόν, το Σίδνεϊ υποδέχεται 8,7 εκατομμύρια τουρίστες σε σχέση με τα 8 εκατομμύρια του 1999. Επιπροσθέτως μετά τους Αγώνες το Σίδνεϊ έχει 8,66 εκατομμύρια τουρίστες το 2001 και 8,6 εκατομμύρια τουρίστες το 2002, δηλαδή μια μικρή μείωση (0,5%) από τη χρονιά των Αγώνων. Η Αυστραλία είχε αύξηση 2.000.000 επισκέπτες για τους Ολυμπιακούς την προ Ολυμπιακή περίοδο και μια μεγάλη αύξηση αυτών το 2000. Η απήγηση που είχαν οι Αγώνες στον κόσμο φαίνεται και από το γεγονός ότι 3,7 δισεκατομμύρια άνθρωποι είδαν τους αγώνες από την τηλεόραση σε 220 χώρες (Tsiotsou & Gouri, 2010). Η στατιστική υπηρεσία της Αυστραλίας αναφέρει ότι ο μέσος όρος των τουριστών στο Σίδνεϊ σε ετήσια βάση σημείωσε αύξηση 7% και τη χρονιά που έγιναν οι Αγώνες οι επισκέπτες αυξήθηκαν κατά 8,7% συγκριτικά με την προηγούμενη περίοδο. Η ύφεση στην οικονομία των χωρών της νοτιοανατολικής Ασίας απέτρεψε το ποσοστό αυτό από το να φτάσει το 12% (Παπαϊωάννου & Κριεμάδης, 2017). Οι αναμενόμενες αφίξεις τουριστών όμως δεν ήταν τόσο μεγάλες. Σημαντικό ρόλο σε αυτό διαδραμάτισαν τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου που είχαν ως αποτέλεσμα το φόβο των ανθρώπων να ταξιδέψουν, γεγονός από το οποίο δεν άργησε να επανέλθει μόνο ο τουρισμός στην Αυστραλία (Petrenko, 2014). Την ίδια χρονική περίοδο η Αυστραλία υπέστη και δεύτερο χτύπημα καθώς η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρεία της κατέρρευσε.

Όσον αφορά την επιρροή στην ξενοδοχειακή αγορά φαίνεται ότι οι Αγώνες διαδραμάτισαν πολύ σημαντικό ρόλο καθώς δύο χρόνια πριν τους Αγώνες στην ευρύτερη περιοχή του Σίδνεϊ υπήρχαν 25.000 ξενοδοχειακές κλίνες. Τη χρονιά των Αγώνων, με την κατασκευή νέων τετράστερων και πεντάστερων ξενοδοχείων προστέθηκαν 10.000 κλίνες ακόμα (Chen, 2008).

Σύμφωνα με το τρίτο Συνέδριο «Τουρισμός και Ανάπτυξη» του ΣΕΤΕ (2004), μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων, στο Σίδνεϊ τα διεξαχθέντα συνέδρια αυξήθηκαν κατά 34% από την ανάθεση ακόμα της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων. Στο κέντρο συνεδρίων του Σίδνεϊ έγιναν 210 εκδηλώσεις από το 1993 έως το 2000

προσελκύοντας περισσότερους από 250.000 αντιπροσώπους. Το 2003 το ICCA (International Congress and Convention Association) παρουσιάζει την Αυστραλία 8^η στον κόσμο σε σχέση με τον αριθμό συνεδρίων που διοργανώνονται ανά χώρα. Επιπλέον το Σίδνεϊ ήταν το 2^ο μεταξύ πόλεων της Ασίας και 14^ο στον κόσμο αναφορικά με τα συνέδρια που διοργανώνονται ανά πόλη. Κατά το 2003 -2004 το Σίδνεϊ κατάφερε να κερδίσει 45 διαγωνισμούς συνεδρίων. Σε μια έρευνα σημειώθηκε ότι οι συμμετέχοντες σε συνέδρια του Σίδνεϊ ξοδεύουν κατά μέσο όρο 749 δολάρια την ημέρα για είδη όπως διαμονή, διατροφή, μεταφορά, ψώνια σε σχέση με ένα μέσο τουρίστα που ξοδεύει 82 δολάρια (ΣΕΤΕ, 2004).

5.6 Συμπεράσματα

Η φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων είχε θετικό αντίκτυπο για το Σίδνεϊ και την Αυστραλία εν γένει, χωρίς όμως να έχει τα εντυπωσιακά αναμενόμενα αποτελέσματα. Είναι βέβαιο ότι η εικόνα του Σίδνεϊ και της Αυστραλίας βελτιώθηκε και μετατράπηκαν σε έναν ελκυστικότερο τουριστικό προορισμό. Η εικόνα της χώρας έγινε ευρέως γνωστή και έπαψε να φαντάζει ως ένας άγνωστος τόπος για τον κόσμο. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Σίδνεϊ θεωρούνται από πολλούς κύκλους μεγάλη επιτυχία λόγω της βελτίωσης στα μέσα μαζικής μεταφοράς και επειδή λειτούργησαν ως μοχλός για να καθιερωθεί η Αυστραλία ως brand. Το Σίδνεϊ αποτελεί παράδειγμα επιτυχημένης προβολής της πόλης καθώς όπως και η Βαρκελώνη είχε βελτιώσεις στη βιομηχανία, στις τουριστικές επενδύσεις στη δημιουργία νέων τομέων δραστηριοτήτων, στις τηλεπικοινωνίες, στην κοινωνία, τον αθλητισμό και το περιβάλλον. Δυστυχώς όλες οι εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν δεν χρησιμοποιήθηκαν μακροπρόθεσμα μετά το πέρας των Αγώνων. Είναι βέβαιο ότι οι πραγματικές αφίξεις τουριστών δεν ήταν οι αναμενόμενες και δεν ανταποκρίθηκαν στις προσδοκίες των οργανωτών. Όμως αν και η αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού δεν ήταν τόσο μεγάλη, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2000 ήταν το σημαντικότερο ευεργετικό γεγονός στην ιστορία του εισερχόμενου τουρισμού στην Αυστραλία.

Βιβλιογραφία

- ΙΟΒΕ, Κλαδική Μελέτη, Ιανουάριος 2015. Το αποτύπωμα της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην ελληνική οικονομία.
- Λιάσκος, Α. (2004). *Τουρισμός & Ανάπτυξη: Μεγάλες διοργανώσεις και η σημασία τους για τον τουρισμό*. Αθήνα: ΣΕΤΕ
- Παπαϊωάννου, Α., Κριεμάδης, Α., (2017). Τουριστική Επίδραση και Στρατηγικές Μόχλευσης των Ολυμπιακών Αγώνων. *Ελληνικό Περιοδικό Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 14 (1), 1-16. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2020 από https://www.researchgate.net/publication/322318188_Tourism_Impact_and_Leverage_Strategies_of_Olympic_Games
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2004). *Πρόταση σχεδίου Μάρκετινγκ για τον Ελληνικό Τουρισμό “Τώρα ή Ποτέ”*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 1 Νοεμβρίου 2019 από <https://sete.gr/fileuploads/entries/Online%20library/GR/040208.edition.final.MRK.PLANN..pdf>
- Στεφανίδου, Γ. (2006). *Μεταολυμπιακή Αξιοποίηση: Η περίπτωση του Ελληνικού*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου από <http://ir.lib.uth.gr/bitstream/handle/11615/13774/P0013774.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Cashman, R. (2002). Impact of the Games on Olympic host cities. *University Lecture on the Olympics. Centre d' estudis Olimpics (UAB)*. Ανακτήθηκε 5 Νοεμβρίου 2019 από https://ddd.uab.cat/pub/worpaper/2010/181085/cashman_eng.pdf
- Chen, H. (2008). *The Impact of 2008 Beijing Olympic Games on Chinese Tourism – The Model for Measurement*. University of Ljubljana, Ljubljana. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/chen150-B.pdf>
- Furrer, P. (2002). *Sustainable Olympic Games: A dream or a reality?* Bolletino della Societa Geografica Italiana, 12 (7), 4. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.603.5959&rep=rep1&type=pdf>

- Haynes, J. (2001). Socio-economic impact of the Sydney 2000 Olympic Games. Centre d' Estudis Olímpics (UAB). Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από https://ddd.uab.cat/pub/worpaper/2000/hdl_2072_5007/WP094_eng.pdf
- Li, Y. (2014). *Impact of the Olympic Games on the Host City's Lodging Market*. University of Delaware, Delaware. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου 2019 από http://udspace.udel.edu/bitstream/handle/19716/16307/2014_Li_Yingshun_M_S.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Magdalinski, T. (2007). The Reinvention of Australia for the Sydney 2000 Olympic Games. *The International Journal of the History of Sport*, 17 (2-3), 305- 322. <https://doi.org/10.1080/09523360008714138>
- Malfas, M., Theodoraki, E., Hoolihan, B. (2004). Impacts of the Olympic Games as Mega- Events. *Municipal Engineer*, 157 (3), 209-220. Ανακτήθηκε 5 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/245409296_Impacts_of_the_Olympic_Games_as_Mega-Events
- Moragas, M., Moreno, A., Paniagua, R. (1999). *Volunteers, Global Society and the Olympic Movement: The Evolution of Volunteers at the Olympic Games*. Lausanne.
- New South Wales Auditor-General's Report 2002 Volume 2. (2002). Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2021 από https://media.opengov.nsw.gov.au/pairtree_root/c7/6b/be/7a/b7/00/42/c5/aa/0e/d2/fa/be/d1/77/81/obj/2002_Volume_Two.PDF
- Petrenko, T. (2014). *Economic Impacts of Olympic Games: The analysis of four case studies*. Module Vienna University, Vienna. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.modul.ac.at/uploads/files/Theses/Bachelor/BBA.Thesis.Thais.Petrenko.pdf>
- Sivaev, D. (2013). The Olympic Games and Structural Transformation in Hosting Metropolitan Areas. *Development Planning Unit*, 152, 29-31. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου 2019 από https://www.ucl.ac.uk/bartlett/development/sites/bartlett/files/migrated-files/WP152_0.pdf

- SOCOG Annual Report for the Periods 1 July 1999 to 31 December 2000 and 1 January 2001 to 31 October 2001 (2002). Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2021 από <https://www.parliament.nsw.gov.au/tp/files/9904/SOCOG%20July%201999%20-%20Oct%202001.pdf>
- Tsiotsou, R., Gouri, N. (2010). The effect of the Olympic Games on the Tourism Industry of the Host Country. *Marketing and Management Sciences*, 59, 334-338. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από [https://www.researchgate.net/publication/269143864 THE EFFECT OF THE OLYMPIC GAMES ON THE TOURISM INDUSTRY OF THE HOST COUNTRY](https://www.researchgate.net/publication/269143864_THE_EFFECT_OF_THE_OLYMPIC_GAMES_ON_THE_TOURISM_INDUSTRY_OF_THE_HOST_COUNTRY)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 2004 ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

6.1 Εισαγωγή

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι το σημαντικότερο αθλητικό δρώμενο και αποτελεί μεγάλη τιμή για έναν αθλητή να είναι μέρος αυτών. Οι περισσότεροι άνθρωποι στρέφουν την προσοχή τους εκεί όσο διαρκούν οι Αγώνες. Η Ελλάδα είναι ο τόπος όπου γεννήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες και όπως είναι φυσικό η διεξαγωγή τους στη χώρα μας παίρνει άλλες διαστάσεις.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα διερευνηθεί το αποτύπωμα των Αγώνων στη χώρα μας. Αρχικά θα δούμε την εξέλιξη της Αθήνας και πως ήταν η πόλη πριν τους Αγώνες. Στη συνέχεια αναλύονται οι αλλαγές στις οποίες προχώρησε η Αθήνα και η Ελλάδα κατά τη φάση της προετοιμασίας των Αγώνων. Στο τέλος του κεφαλαίου απαριθμούνται τα αποτελέσματα από τη διεξαγωγή των Αγώνων και οι επιρροές που άσκησαν στον τουρισμό

6.2 Γενικά χαρακτηριστικά της Αθήνας

Η Αθήνα, το λίκνο του ευρωπαϊκού πολιτισμού αποτελεί τη μεγαλύτερη πόλη και πρωτεύουσα της Ελλάδας. Η Αθήνα έχοντας σχεδόν το μισό πληθυσμό ολόκληρης της χώρας αποτελεί οικονομικό, βιομηχανικό, πολιτιστικό και πολιτικό κέντρο.

Το όνομα της πόλης προέρχεται από τη θεά Αθηνά και είναι γνωστή σε όλο τον κόσμο γιατί θεωρείται το μέρος όπου γεννήθηκε η δημοκρατία. Η Αθήνα στην αρχαιότητα ήταν ένας δυνατός πυρήνας όπου υπήρχε ανάπτυξη των τεχνών και της επιστήμης και ακμή της φιλοσοφικής σκέψης. Η έντονη πνευματική κίνηση άφησε τα ίχνη της και την κληρονομιά της καθιστώντας την Αθήνα σήμερα σημαντικό τουριστικό προορισμό.

Οι άνθρωποι που αποφασίζουν να επισκεφτούν την Αθήνα θα θαυμάσουν πληθώρα μνημείων όπως το ναό του Ολύμπιου Διός, έναν από τους καλύτερους ναούς της αρχαιότητας, το αρχαίο θέατρο του Διονύσου, το Ωδείο Ηρώδου Αττικού, το

Ερέχθειο, τα Προπύλαια, το ναό της Αθηνάς, τον Παρθενώνα καθώς επίσης το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης.

Σπουδαία μέρη στα οποία μπορεί να βρεθεί κανείς είναι η Αρχαία Αγορά, η Ακρόπολη, ο Άρειος Πάγος και ο λόφος του Φιλοπάππου και σπουδαίες περιοχές είναι η Πλάκα, η Ερμού και το Μοναστηράκι.

Στην Αθήνα προσφέρονται επίσης στους επισκέπτες ποικίλα μουσεία, εστιατόρια και εύρος επιλογών για αγορές, φαγητό και διασκέδαση.

6.3 Η Αθήνα πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Η Αθήνα αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση πόλης. Υπό το ζυγό της Οθωμανικής κυριαρχίας μέχρι το 18^ο αιώνα η Ελλάδα και η Αθήνα δέχθηκαν ένα πλήθος επιρροών μέχρι το 1830 όταν η χώρα κέρδισε την ανεξαρτησία της. Μετά το 1834 που η Αθήνα γίνεται πρωτεύουσα του ελλαδικού χώρου, αρχίζει και η στροφή προς το Δυτικό κόσμο και οι προσπάθειες για αστική ανάπτυξη. Από το 1922, με την άφιξη των προσφύγων, αρχίζει να αλλάζει η εικόνα και να γίνεται μεγαλούπολη χωρίς όμως κάποιο οργανωμένο αστικό σχέδιο. Η ποιότητα του βιοτικού επιπέδου στην πόλη δεν ήταν σε καλή κατάσταση και η περιβαλλοντική μόλυνση, η υπερβολική συγκέντρωση του πληθυσμού στο κέντρο της πόλης και το περιορισμένο πράσινο δυσχέραινε την κατάσταση

Η Αθήνα πριν τους Ολυμπιακούς του 2004, είχε προσπαθήσει να φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1996, αλλά κρίθηκε ανέτοιμη. Σύμφωνα με τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, η εικόνα και η κατάσταση της πόλης ήταν προβληματική όσον αφορά την υποδομή, τα δικαιώματα στην τηλεόραση, τη στέγαση, την καθαριότητα, την ασφάλεια, την τεχνολογία, τις υπηρεσίες εστίασης και τη μεταφορά. Παρά τη μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά δεν είχε επαρκείς τουριστικές υποδομές (Li, 2014), Ένα παλιό αεροδρόμιο, η απουσία μετρό και τραμ, οι κακοί δρόμοι και το κυκλοφοριακό πρόβλημα αντανakλούν την εικόνα της Αθήνας τη δεκαετία του 90. Όσον αφορά τον ξενοδοχειακό κλάδο η πόλη είχε έλλειψη ξενοδοχείων (Chen, 2008).

6.4 Η προετοιμασία της Αθήνας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Η Αθήνα επιλέχθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 1997 από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή για να φιλοξενήσει την 28^η Ολυμπιάδα. Η Αθήνα κέρδισε στην διεκδίκηση και φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων ανάμεσα στο Μπουένος Άϊρες, το Κέιπ Τάουν και τη Στοκχόλμη. Όπως σε όλες τις πόλεις που φιλοξενούν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, έτσι και στην περίπτωση της Αθήνας ακολούθησε μια επταετής προετοιμασία για να είναι η πόλη έτοιμη να φιλοξενήσει το παγκόσμιο αθλητικό γεγονός με το μεγαλύτερο αριθμό αθλημάτων και θεατών.

Την κύρια ευθύνη για την προετοιμασία της πόλης για τους Αγώνες είχε η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004», η οποία δημιουργήθηκε για τη σωστή προετοιμασία και πραγματοποίηση των Αγώνων. Η «ΑΘΗΝΑ 2004» συνεργάστηκε με την κυβέρνηση, τα υπουργεία που σχετίζονταν και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Όσον αφορά τις αθλητικές εγκαταστάσεις, τα αθλητικά κέντρα διασκορπίστηκαν με απώτερο στόχο τη μεταολυμπιακή χρήση τους. Επίσης η κατασκευή ή η αναμόρφωση των ήδη υπάρχοντων αθλητικών εγκαταστάσεων συνοδευόταν από προγράμματα αστικής αναμόρφωσης ή προστασίας και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς. Συνεπώς υπήρχε βελτίωση ή επέκταση των ήδη υπάρχοντων χώρων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας και το Στάδιο Καραϊσκάκη. Βέβαια, υπήρχαν και χώροι που κατασκευάστηκαν εκ του μηδενός. Τέτοιες περιπτώσεις ήταν το κλειστό γυμναστήριο στο Γαλάτσι, το κέντρο πυγμαχίας, το κέντρο άρσης βαρών, το κέντρο ιστιοπλοΐας και πολλά άλλα (Henry & Gillon, 2006). Από τις σημαντικότερες ενέργειες κατά την περίοδο προετοιμασία της Αθήνας για να υποδεχτεί τους Αγώνες ήταν η προώθηση της ιστορικής κληρονομιάς. Η αποκατάσταση των αρχαιολογικών σημείων ήταν από τα σημαντικότερα επιτεύγματα. Δρόμοι και μονοπατάκια δημιουργήθηκαν για να ενώσουν πολιτιστικά σημεία και το Ελληνικό Ολυμπιακό Σύμπλεγμα χτίστηκε δίπλα στην περιοχή με τα ιστορικά μνημεία (Chen, 2008).

Σημαντική υπήρξε κατά την προετοιμασία των Αγώνων η χρήση της νέας τεχνολογίας, καθώς βοήθησε πολύ στην επίλυση του κυκλοφοριακού, όπου μπήκε σε λειτουργία ένας σύγχρονος πυρήνας διαχείρισης του προβλήματος της συγκοινωνίας με συστήματα ελέγχου μέσω υπολογιστών και καμερών. Όσον αφορά τις τηλεπικοινωνίες, εφαρμόστηκαν από τον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος

(ΟΤΕ), νέες τεχνολογίες μέσω του «Ολυμπιακού Δικτύου Τηλεπικοινωνιών». Στο σύστημα αυτό χρησιμοποιούνται οπτικές ίνες, ήχος, δεδομένα και ηχητική ανταπόκριση τα οποία βελτίωσαν τα δίκτυα και τη λειτουργία των κινητών τηλεφώνων (Henry & Gillon, 2006).

Μεγάλες είναι οι αλλαγές που έγιναν στις μεταφορές και στην υποδομή. Ανάμεσα στα σημαντικότερα έργα είναι το μετρό το οποίο συνέδεσε το κέντρο της πόλης, τα προάστια και το αεροδρόμιο μειώνοντας σημαντικά την κυκλοφοριακή συμφόρηση. Άλλο σημαντικό έργο ήταν η Αττική Οδός, η οποία έχει μήκος 67 χιλιόμετρα και συνέδεσε τα προάστια, το αεροδρόμιο και την Εθνική Οδό. Η κατασκευή του τραμ ήταν μείζονος σημασίας αφού μέσω αυτής συνδέθηκε το κέντρο με τα νότια προάστια και την παραλία. Η Αθήνα έτσι έγινε μια μοντέρνα μητρόπολη με σύγχρονο σύστημα μαζικής μεταφοράς. Όσον αφορά το Ολυμπιακό χωριό, η Αθήνα ήθελε να δημιουργήσει μια σύγχρονη περιοχή επιλύοντας ταυτόχρονα τα περιβαλλοντικά προβλήματα και καλύπτοντας τις ανάγκες στέγασης. Το Ολυμπιακό χωριό χτίστηκε στους πρόποδες της Πάρνηθας για να φιλοξενήσει 16000 αθλητές κατά την περίοδο διεξαγωγής των Αγώνων και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες τα σπίτια δίνονταν σε εργαζόμενους με χαμηλό εισόδημα (Kissoudi, 2008).

Όσον αφορά τον περιβαλλοντικό τομέα, η Αθήνα έπρεπε να ακολουθήσει τις κατευθυντήριες γραμμές και να χρησιμοποιήσει ως παράδειγμα το Σίδνεϊ και τη Βαρκελώνη. Η οργάνωση σε αυτόν τον τομέα δεν ήταν επαρκής λόγω της έλλειψης περιβαλλοντικής δέσμευσης. Ενώ η Οργανωτική Επιτροπή της Αθήνας επέμενε ότι υπήρχε περιβαλλοντική μέριμνα, σε αρκετές περιπτώσεις αυτό δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα, καθώς χώροι χτίστηκαν σε ανοιχτές περιοχές, ενώ δέντρα και θάμνοι φυτεύτηκαν βιαστικά και σε λάθος εποχή. Σημαντικές προσπάθειες για την τοποθέτηση συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας ή συγκέντρωσης νερού δεν τοποθετήθηκαν στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Τέλος, δεν έγινε καμία σοβαρή προσπάθεια διαχείρισης αποβλήτων (Chen, 2008).

Σημαντικό ρόλο στη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων έπαιξε ο εθελοντισμός. Έτσι και για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 οι εθελοντές είχαν μεγάλη σημασία. Στους εθελοντές της Αθήνας δόθηκαν κίνητρα για τη βοήθεια και συμμετοχή τους με Ολυμπιακές κάρτες, ίδιες στολές με τους εργατές με τους οποίους δούλευαν, κουπόνια για γεύματα και βεβαιώσεις για το είδος της δουλειάς που έκαναν (Georgiadis, Spiliopoulos, Rampotas & Rampotas, 2006). Οι εθελοντές ήταν λοιπόν η ουσιαστική δύναμη και η καρδιά των Αγώνων. Οι εθελοντές των

Ολυμπιακών της Αθήνας χωρίζονται σε δύο ομάδες: Τους 45000 εθελοντές που εκπαιδεύτηκαν από την Οργανωτική Επιτροπή και 2300 εθελοντές που στρατεύτηκαν από την κυβέρνηση της Αθήνας, για να προσφέρουν συμβουλευτικές υπηρεσίες στους τουρίστες. Οι δυο ομάδες είχαν ξεχωριστές εργασίες αλλά συμπλήρωναν τέλεια η μία την άλλη.

Η Αθήνα είχε μια καλά οργανωμένη ομάδα εθελοντών υψηλών ηθικών αξιών. Εξέφρασαν την αγάπη τους για τη χώρα μας και τους Αγώνες που γεννήθηκαν σε αυτούς μέσω της προσεγμένης και αφοσιωμένης εργασίας που προσέφεραν. Τα χαμόγελα και οι άσπογες υπηρεσίες τους έκαναν τους αθλητές και επισκέπτες να νιώθουν τόσο οικεία όσο στο σπίτι τους.

Κατά τη διάρκεια προετοιμασίας των Αγώνων, η Αθήνα αντιμετώπιζε πρόβλημα με την έλλειψη ξενοδοχειακών κλινών για τους αναμενόμενους επισκέπτες. Για να λύσει αυτό το πρόβλημα η πολιτεία προσπάθησε να χρηματοδοτήσει μερικώς την ανακαίνιση 100 σχεδόν ξενοδοχείων. Με την κατάργηση της νομοθεσίας που αφορούσε ξενοδοχειακές επεκτάσεις δημιουργήθηκαν 5000 κλίνες από νεότερα πεντάστερα και τετράστερα ξενοδοχεία. Συνολικά υπήρχαν στο τέλος 154000 κλίνες από όλα τα είδη ξενοδοχείων ενοικιαζόμενων δωματίων και σπιτιών. Επιπροσθέτως, προέκυψαν επιπλέον δωμάτια ως αποτέλεσμα του προγράμματος «ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ 2004» (Chen, 2008).

Γενικά υπήρχε καθυστέρηση στο σχεδιασμό και στην κατασκευή που επέφερε αρνητική δημοσίευση αλλά και αμφιβολίες για το αν η Αθήνα θα μπορούσε ή θα ήταν έτοιμη για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι τρεις βασικές περιοχές για τις οποίες η Αθήνα δέχθηκε αρνητική δημοσιότητα είναι η αργή διαδικασία στα έργα και στις κατασκευές, η μη αποτελεσματική ασφάλεια και οι ψηλές τιμές για τη διαμονή των τουριστών. Η αρνητική δημοσιότητα θα μπορούσε να αποφευχθεί εάν υπήρχε προσεκτικότερη συνεννόηση ανάμεσα στον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού και την Οργανωτική Επιτροπή της Αθήνας (Ferreira, Lourencao, Giraldi & Oliveira, 2018).

6.5 Τα αποτελέσματα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας

Στις 13 Αυγούστου 2004 έγινε η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων στην πρωτεύουσα της Ελλάδας. Η Ολυμπιακή Φλόγα είχε ανάψει στην Αρχαία Ολυμπία την 25^η Μαρτίου του 2004 και αφού γύρισε όλες τις πόλεις που είχαν διοργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες, την 13^η Αυγούστου έφτασε στο Ολυμπιακό Στάδιο και ο Νίκος Κακλαμανάκης άναψε το βωμό σηματοδοτώντας την έναρξη των Αγώνων.

Στους Αγώνες, οι οποίοι διήρκεσαν σχεδόν δύο εβδομάδες από τις 13 έως τις 29 Αυγούστου 2004, συμμετείχαν 10.625 αθλητές από 202 χώρες οι οποίοι συναγωνίστηκαν σε 28 Ολυμπιακά αθλήματα. Τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας παρακολούθησαν 3,9 δισεκατομμύρια άνθρωποι. Το έμβλημα των Αγώνων είναι ένα στεφάνι από ελιά ο κότινος και αποτελεί αναφορά στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες, όπου ο κότινος ήταν βραβείο για τους αθλητές των Αγώνων. Ο Φοίβος και η Αθηνά είναι οι μασκότ των Αγώνων, των οποίων η έμπνευση ήρθε από το γυναικείο ειδώλιο, το οποίο βρίσκεται σε ένα αρχαιολογικό μουσείο. Πρόκειται για δύο αδέρφια τα οποία αντιπροσωπεύουν τη συμμετοχή και την ομαδικότητα και αποτελούν σύνδεση μεταξύ των αρχαίων και των νέων Αγώνων. Τα ονόματα των δύο μασκότ Φοίβος και Αθηνά, ήταν έμπνευση από το θεό του ήλιου και της μουσικής και τη θεά της σοφίας (olympic.org).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες όπως είναι φυσικό είχαν τη δική τους επίδραση σε διάφορες εκφάνσεις της ζωής και της δραστηριότητας της Αθήνας. Μεγάλη ήταν η επιρροή των Αγώνων στους ακόλουθους τομείς:

- **Οικονομία**

Το συνολικό κόστος των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν πολύ μεγάλο. Το 20,1% αυτού του κόστους καλύφθηκε από ιδιωτική χρηματοδότηση ενώ το υπόλοιπο από το δημόσιο τομέα. Ωστόσο, δεν υπάρχει σαφής απάντηση για το ποιο ήταν το ακριβές κόστος των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα. Σύμφωνα με στοιχεία η Επιτροπή της Αθήνας ανακοίνωσε πλεόνασμα 130.000.000 ευρώ που αργότερα μεταφράστηκε σε κέρδος 50.000.000 ευρώ. Όμως στο κέρδος αυτό προσμετρήθηκαν όλα τα άλλα προερχόμενα από τους Αγώνες έσοδα. Το κράτος ανέλαβε τα έξοδα για τις κατασκευές, τις βελτιώσεις στις υποδομές και την ασφάλεια. Τα έργα έγιναν από το Υπουργείο Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και το θέμα της ασφάλειας διευθετήθηκε από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Κάθε υπουργείο που σχετίστηκε με τους Ολυμπιακούς Αγώνες ανέλαβε το αντίστοιχο κόστος. Τα επίσημα

στοιχεία που δημοσιεύτηκαν τον Οκτώβριο μετά τη λήξη των Αγώνων υποδεικνύουν κόστος 8,54 δισεκατομμύρια ευρώ ποσό τετραπλάσιο του αρχικού προϋπολογισμού. Σε νεότερες μελέτες υποστηρίχθηκε ότι το κόστος Ολυμπιακών Αγώνων ήταν 11,27 δις ευρώ, ενώ σήμερα υποστηρίζεται από κάποιους ότι το κόστος κυμάνθηκε από 20 έως 30 δισεκατομμύρια ευρώ. Αυτό συνεπάγεται ότι η εικόνα των αποτελεσμάτων των Αγώνων στην οικονομία ήταν θολή. Η φιλοξενία των Αγώνων είχε και θετικά αποτελέσματα ανάμεσα στα οποία είναι η πιο σύγχρονη τεχνολογία, ο καλύτερος τρόπος λειτουργίας πολλών δημόσιων και ιδιωτικών τομέων της οικονομίας και η γενική αναβάθμιση στα παρεχόμενα προϊόντα και υπηρεσίες που βοήθησαν επίσης τον οικονομικό τομέα της χώρας (Henry & Gillon, 2006).

- **Περιβάλλον**

Στις περιπτώσεις που οι κατασκευές για τα Ολυμπιακά έργα γίνονται μόνο για τις ανάγκες των Αγώνων και μετά δεν χρησιμοποιούνται μπορεί να υπάρξουν πρόσθετα περιβαλλοντικά προβλήματα. Χαρακτηριστικό περιβαλλοντικό πρόβλημα ήταν η λίμνη του Μαραθώνα, η οποία δεν είχε περάσει από επιστημονική περιβαλλοντική ανάλυση, ενώ υποστηρίχθηκε ότι θα δημιουργήσει σοβαρές περιβαλλοντικές περιπτώσεις στην περιοχή (Malfas, Theodoraki & Hoolihan, 2004). Η Αθήνα έχασε μια σπουδαία ευκαιρία απόκτησης περιβαλλοντικής ταυτότητας. Δυστυχώς δεν εκμεταλλεύτηκε κατά το δοκούν τις εναλλακτικές πηγές ενέργειας και παράλληλα δεν χρησιμοποιήθηκαν ηλεκτρικά οχήματα ή άλλα με φυσικό αέριο που είναι φιλικά στο περιβάλλον στο απαιτούμενο εύρος. Τα χιλιάδες φυτά που τοποθετήθηκαν και άλλαξαν προσωρινά το τοπίο της πόλης έμειναν απεριποίητα και ξεράθηκαν (Beriatos, 2006).

- **Υποδομές**

Η αναβάθμιση που έγινε στις υποδομές είχε τα θετικά και αρνητικά σημεία. Στα θετικά σημεία είναι η ανανέωση της παράκτιας γραμμής, της περιοχής του αεροδρομίου, η κατασκευή του αεροδρομίου και το μετρό τα οποία βοήθησαν σε περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη της πόλης. Ωστόσο, ανάμεσα στα Ολυμπιακά έργα υπήρχαν και αρκετές εγκαταστάσεις, οι οποίες με το πέρας των Αγώνων έμειναν αχρησιμοποίητες (Gratton & Preuss, 2008). Υπερσύγχρονα συστήματα ελέγχου και πυρόσβεσης παρέμειναν σε αποθήκες. Τα περισσότερα ακίνητα των Ολυμπιακών Αγώνων παραχωρήθηκαν από το κράτος σε φορείς που ήταν αβέβαιο ότι θα μπορούσαν να τα κρατήσουν σε καλή κατάσταση ή σε διαφορές εταιρείες που είχαν

σταματήσει την καταβολή του χρηματικού αντίτιμου που απαιτούνταν. Άλλα Ολυμπιακά έργα είναι κλειστά και ανοίγουν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπως η πραγματοποίηση μιας συναυλίας ή εμπορικής ενέργειας (Φοινίτση, 2013).

- **Εικόνα**

Το σημαντικότερο από τα οφέλη που άντλησε ο τουρισμός της Ελλάδας είναι στο επίπεδο της εικόνας της χώρας.. Αφιερώθηκαν 35.000 ώρες για την τηλεοπτική κάλυψη των Αγώνων και 3,9 δισεκατομμύρια τηλεθεατές παρακολούθησαν τους Αγώνες. Μιλάμε για δεκαέξι χιλιάδες άτομα από το χώρο της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου και πεντέμισι χιλιάδες εκπροσώπους από τον τύπο και φωτογράφους. Παρά την αρνητική κριτική που δέχθηκε η Αθήνα στη φάση της προετοιμασίας των Αγώνων για την καθυστέρηση στα έργα και τις κατασκευές, στο τέλος οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ εκφράστηκαν θετικά για τη χώρα και έτσι η αναγνωρισιμότητα της χώρας εκτοξεύθηκε (ΣΕΤΕ, 2004).

6.6 Η επιρροή των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας στον τουρισμό

Ο τουρισμός αποτελεί ίσως τη σημαντικότερη πηγή εσόδων για την Ελλάδα και έχει συνδεθεί άμεσα με τη χώρα μας τους θερινούς μήνες κυρίως. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αδιαμφισβήτητα οδήγησαν σε ποιοτική αναβάθμιση της τουριστικής ταυτότητας μακριά από το νέφος, το πρόβλημα στην κυκλοφορία και το ξεπερασμένο αεροδρόμιο και την εικόνα που είχε η Αθήνα για τόσα χρόνια. Το μετρό, η Αττική Οδός, ο προαστιακός, το τραμ, τα αρχαιολογικά σημεία που είχαν ενωθεί και οι νέοι πόλοι εμπορίου και ψυχαγωγίας και οι αναβαθμισμένες ξενοδοχειακές μονάδες και όλες οι εγκαταστάσεις, οι υποδομές και τα υπόλοιπα έργα και οι βελτιώσεις που έγιναν άλλαξαν προς το βέλτιστο την εικόνα της Αθήνας.

Πίνακας 6.6.1. Διεθνείς τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα 2000 – 2010

Έτος	Αφίξεις (εκ)
2000	12,4
2001	13,0
2002	12,6
2003	12,5
2004	11,7
2005	14,4
2006	16,0
2007	16,2
2008	15,9
2009	14,9
2010	15,0

Πηγή: SETE Intelligence, 2013

Παρά τη μεγάλη κρίση που πέρασε ο τουρισμός την περίοδο 2001-2004, η Ελλάδα κατάφερε να εκμεταλλευτεί την έκθεση από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Αποτέλεσμα των Αγώνων ήταν να ανακάμψουν οι αφίξεις των τουριστών και να ακολουθήσουν ανοδική πορεία. Τη διετία μάλιστα 2005 – 2006 η ανάκαμψη των αφίξεων αγγίζει το ποσοστό της τάξεως του 8 %. Όπως φαίνεται και στον **πίνακα 6.6.1.** τα χρόνια που ακολουθούν υπάρχει ανοδική πορεία στις διεθνείς αφίξεις. Αναλυτικότερα το 2005 οι αφίξεις ήταν 14,4 εκατομμύρια, το 2006 16 εκατομμύρια, το 2007 16,2 εκατομμύρια. Είναι πολύ πιθανό η άφιξη αυτή να οφείλεται στην έκθεση της Ελλάδας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τη θετική εικόνα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η τουριστική κίνηση της Αθήνας επηρεάστηκε άμεσα από τους Αγώνες με διττό τρόπο. Τη χρονιά διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων

διαπιστώνεται ότι οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις επισκεπτών δεν αυξήθηκαν και παρά το γεγονός ότι τον Αύγουστο του 2004, το μήνα που πραγματοποιήθηκαν οι Αγώνες, οι πληρότητες ήταν ικανοποιητικές, στο σύνολο του έτους ήταν 44,7 %. Όσο διήρκεσαν οι Αγώνες, οι διανυκτερεύσεις στην πρωτεύουσα ήταν πάνω από 200.000 ανά ημέρα. Επιπλέον τα άμεσα έσοδα από τους επισκέπτες την περίοδο εκείνη ήταν γύρω στα 557,5 εκατομμύρια ευρώ. Το Υπουργείο Ανάπτυξης ανέφερε ότι η κατά κεφαλήν δαπάνη ενός επισκέπτη στην Αθήνα με μέση διάρκεια παραμονής ήταν 2.934 ευρώ (Παπαιωάννου & Κρεμάδης, 2017).

Πίνακας 6.6.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό στην Ελλάδα 2000 – 2010

Έτος	Μονάδες	Κλίνες
2000	8.073	593.990
2001	8.285	608.104
2002	8.329	626.914
2003	8.689	644.898
2004	8.889	668.271
2005	9.036	682.050
2006	9.111	693.252
2007	9.207	700.933
2008	9.385	715.857
2009	9.554	726.546
2010	9.732	763.407

Πηγή: ΣΕΤΕ

Θετικός αντίκτυπος της διοργάνωσης των Αγώνων είναι επίσης το γεγονός ότι οι τουριστικές δομές βελτιώθηκαν. Σε ξενοδοχειακούς όρους υπήρξε αύξηση της προσφοράς σε ξενοδοχειακές κλίνες. Όπως φαίνεται στον **πίνακα 6.6.2.** το 2004

προσφέρονται 8.889 ξενοδοχειακές μονάδες και 668.271 κλίνες σε σχέση με το 2003 που η Ελλάδα έχει 8.689 μονάδες και 644.898 κλίνες. Αυτή η αύξηση βέβαια στην προσφορά οδήγησε σε οριακή μείωση στην πληρότητα δωματίων (από 63,8% σε 63,2%) καθώς η ζήτηση δεν ήταν μεγάλη τη χρονιά διεξαγωγής των Αγώνων. Είναι αδιαμφισβήτητη ότι ακόμα και πριν τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων η χώρα ακολουθεί ανοδική πορεία στον ξενοδοχειακό κλάδο με τον αριθμό των καταλυμάτων και των κλινών να αυξάνεται (Tsiotsou & Gouri, 2010). Όπως φαίνεται στον **πίνακα 6.6.2.** από το 2000 έως το 2010 οι ξενοδοχειακές μονάδες αυξάνονται συνεχώς. Πέρα όμως από τη δημιουργία νέων μονάδων, πολύ σημαντική είναι και η αναβάθμιση των καταλυμάτων της Αθήνας αλλά και γενικότερα της Αττικής, καθώς πριν τους Αγώνες τα περισσότερα από αυτά ήταν ξεπερασμένα χρονικά, χαμηλών κατηγοριών και πολλά από αυτά ήταν εγκαταστημένα σε υποβαθμισμένες περιοχές της Αθήνας. Δυστυχώς όμως η επίδραση των Αγώνων δεν είχε τόσο μεγάλη διάρκεια καθώς εμφανίστηκε κάμψη στην πληρότητα δωματίων ήδη από το 2008.

6.7 Συμπεράσματα

Η Αθήνα αποτελεί σήμερα έναν παγκόσμιο τουριστικό προορισμό με πληθώρα επιλογών για τους επισκέπτες. Πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες το αστικό τοπίο της Αθήνας ήταν πολύ διαφορετικό και οι τουριστικές υποδομές ανεπαρκείς. Συνεπώς οι αλλαγές κρίνονταν απαραίτητες και ήρθαν με την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Σημειώθηκαν μεγάλες αλλαγές στις υποδομές και στις μεταφορές οι οποίες διευκόλυναν πολύ την μετακίνηση στην Αττική. Συνεπώς η ανάληψη των Αγώνων βοήθησε να λυθούν χρόνια προβλήματα και να αλλάξει η εικόνα της πόλης και να μετατραπεί σε έναν προορισμό ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προδιαγραφών. Από την άλλη όμως σε πολλές περιπτώσεις η μεταολυμπιακή αξιοποίηση ήταν ανεπαρκής και πολλές εγκαταστάσεις περιήλθαν σε σημείο απαξίωσης και εγκατάλειψης. Σε οικονομικό επίπεδο φαίνεται ότι τα αποτελέσματα των Αγώνων εξαρτώνται από την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ήδη η χώρα που τους φιλοξενεί, η οποία στην Ελλάδα ήταν αδύναμη και δυστυχώς απουσίαζε ένας μηχανισμός συντονισμού. Στον τομέα των τουριστικών υποδομών υπήρξαν σημαντικές βελτιώσεις όμως φαίνεται ότι το θετικό αποτέλεσμα των Αγώνων ήταν βραχυπρόθεσμο και δεν διατηρήθηκε μετά την έναρξη της οικονομικής κρίσης. Κατά συνέπεια αναδεικνύεται η ύπαρξη σημαντικής αλλαγής κατά την περίοδο 2005- 2006.

Οι αλλαγές και οι θετικοί δείκτες για τις αφίξεις και τις δαπάνες τουριστών φαίνεται μόνο στη διετία που ακολουθεί Τέλος, φαίνεται ότι ο θετικός αντίκτυπος των Αγώνων δεν σημειώνεται στις αφίξεις αλλά στην καλή εικόνα και τα θετικά και ευοίωνα μηνύματα που φέρει η επιτυχημένη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων. Αξίζει να σημειωθεί βέβαια ότι οι αλλαγές στην εικόνα της Αθήνας πιθανώς ευνόησαν θετικά τον τουρισμό για όλα τα χρόνια που ακολούθησαν κάνοντας την ελκυστικότερο προορισμό για τους επισκέπτες.

Βιβλιογραφία

- Παπαϊωάννου, Α., Κριεμάδης, Α., (2017). Τουριστική Επίδραση και Στρατηγικές Μόχλευσης των Ολυμπιακών Αγώνων. *Ελληνικό Περιοδικό Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 14 (1), 1-16. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2020 από https://www.researchgate.net/publication/322318188_Tourism_Impact_and_Leverage_Strategies_of_Olympic_Games
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2004). *Πρόταση Σχεδίου Μάρκετινγκ για τον Ελληνικό Τουρισμό «Τώρα ή Ποτέ»*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 22 Φεβρουαρίου 2020 από <https://sete.gr/fileuploads/entries/Online%20library/GR/040208.edition.final.MRK.PLANN..pdf>
- Φοινίτση, Α., (2013). *Αθλητικό Ολυμπιακό Μάρκετινγκ, Μελέτη Περίπτωσης Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004*. Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς.
- Beriatos, E. (2006). *The Transformation of a Mediterranean Metropolis: problems and perspectives after Olympics 2004*. Athens: IsoCarp Congress. Ανακτήθηκε 25 Φεβρουαρίου 2020 από http://www.isocarp.net/Data/case_studies/797.pdf
- Chen, H. (2008). *The Impact of 2008 Beijing Olympic Games on Chinese Tourism – The Model for Measurement*. University of Ljubljana, Ljubljana. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/chen150-B.pdf>
- Ferreira, L., Lourencao, M., Giraldi, J., Oliveira, J. (2018). Economic and image impacts of summer Olympic games in tourist destinations: a literature review. *Tourism & Management Studies*, 14 (3), 52-63. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2020 από https://www.researchgate.net/publication/326871650_Economic_and_image_impacts_of_summer_Olympic_games_in_tourist_destinations_a_literature_review
- Georgiadis, T., Spiliopoulos, P., Rampotas, C., Rampotas, G. (2006). Motivation and volunteer participation in the «Athens 2004» Olympic Games. *Sport Management International Journal*, 2 (1-2), 65-89. Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου 2020 από

https://www.researchgate.net/publication/26516798_Motivation_and_volunteer_participation_in_the_Athens_2004_Olympic_Games

- Gratton, C., Preuss, H., (2008). Maximizing Olympic Impacts by Building Up Legacies. *The International Journal of the History of Sport*, 25 (14). Ανακτήθηκε 22 Φεβρουαρίου 2020 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09523360802439023>
- Henry, A., Gillon, P. (2006). Η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Οργάνωση και την Ανάπτυξη της Πόλης των Αθηνών. *Οικονομία & Αθλητισμός*, 6 (1), 12 - 23. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.atiner.gr/oa/OA2006-1.pdf>
- Kissoudi, P., (2008). The Athens Olympics Optimistic Legacies – Post-Olympic Assets and the Struggle for their Realization. *The International Journal of the History of Sport*, 27 (16-18), 2780-2797.
- Li, Y. (2014). *Impact of the Olympic Games on the Host City's Lodging Market*. University of Delaware, Delaware. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου 2019 από http://udspace.udel.edu/bitstream/handle/19716/16307/2014_Li_Yingshun_MS.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Malfas, M., Theodoraki, E., Houlihan, B. (2009). Impacts of the Olympic Games as Mega-Events. *Municipal Engineer*, 157 (3), 209-220. Ανακτήθηκε 5 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/245409296_Impacts_of_the_Olympic_Games_as_Mega-Events
- Tsiotsou, R., Gouri, N. (2010). The effect of the Olympic Games on the Tourism Industry of the Host Country. *Marketing and Management Sciences*, 59, 334-338. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/269143864_THE_EFFECT_OF_THE_OLYMPIC_GAMES_ON_THE_TOURISM_INDUSTRY_OF_THE_HOST_COUNTRY

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Ο αθλητισμός πλέον στην εποχή της παγκοσμιοποίησης είναι σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη της οικονομίας μιας χώρας, τόσο μέσα από τη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων στα οποία συμμετέχουν «πρεσβευτές» από όλες τις χώρες όσο και για την προβολή των πολιτισμικών στοιχείων και της ιστορίας μιας χώρας.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν μοναδική ευκαιρία για τις διοργανώτριες χώρες, οι οποίες είχαν τη δυνατότητα μέσα από κάποιο αθλητικό γεγονός να προωθήσουν την εικόνα και τη φήμη τους σε παγκόσμια κλίμακα αλλά και να εκμεταλλευτούν τις υποδομές που δημιούργησαν για τη μετέπειτα αναπτυξιακή τους πορεία

Το κύριο συμπέρασμα που προκύπτει από την παρούσα εργασία είναι ότι οι επιπτώσεις από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων σε μια πόλη δεν είναι μονοσήμαντες αλλά αντίθετα παρουσιάζουν πολυπλοκότητα και είναι αρκετά σύνθετες. Οι επιπτώσεις από τους Αγώνες έχουν μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και ενώ το ίδιο το γεγονός διαρκεί μικρό χρονικό διάστημα, προσφέρει μοναδικές και αντικειμενικές ευκαιρίες για παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας στην εκάστοτε διοργανώτρια πόλη.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες φέρουν στο μέρος που γίνονται μεγάλη προβολή και το μετατρέπουν στο κέντρο της προσοχής με σημαντικές παράλληλα αλλαγές στις υποδομές μέσω των έργων που κρίνονται απαραίτητα να γίνουν. Τα έργα λοιπόν που αφορούν τις υποδομές, έχουν τη δυναμική να δημιουργήσουν στενή συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου τομέα με στρατηγική που έχει μακροχρόνια οφέλη για τον τουρισμό.

Όπως φαίνεται και από τις τρεις περιπτώσεις της Βαρκελώνης, του Σίδνεϊ και της Αθήνας, φαίνεται ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες για την επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων και τη θετική επιρροή στον τουρισμό είναι:

- η ύπαρξη προγραμματισμού για την ανάπτυξη της οικονομίας και την αναμόρφωση της πόλης
- η κοινωνική αποδοχή από τη ντόπια κοινωνία

- η περίοδος τέλεσης των Αγώνων και οι εξωγενείς παράγοντες όπως είναι οι διεθνείς εξελίξεις, η γεωπολιτική συγκυρία και ξαφνικά συμβάντα, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι όταν τελέστηκαν οι Αγώνες της Βαρκελώνης συνέβησαν δύο σημαντικά γεγονότα τον χρόνο εκείνο. Πιο συγκεκριμένα η διεθνής έκθεση EXPO στη Σεβίλλη και το γεγονός ότι η Μαδρίτη έγινε το ίδιο χρονικό διάστημα πολιτιστική πρωτεύουσα της γηραιάς ηπείρου
- η μετέπειτα χρήση και χωροταξική κατανομή των κτιριακών εγκαταστάσεων
- οι σωστές στρατηγικές μάρκετινγκ για τη βελτίωση της εικόνας της πόλης και προσέλκυση τουριστών.

Με βάση τα στοιχεία που υπάρχουν από τη διεθνή εμπειρία φαίνονται και οι θετικές δυνατότητες και τα δυνητικά καλά αποτελέσματα που μπορεί να έχει η ανάπτυξη των αθλητικών δραστηριοτήτων με τουριστικό απόηχο σε μια πόλη. Η τεχνογνωσία μιας πόλης στη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων και η δυνατότητα να μπορέσει να αποκτήσει παράδοση στον αθλητισμό μπορεί να επηρεάσει θετικά τις τουριστικές αφίξεις και να δημιουργήσει το υπόβαθρο για μια πιο ολοκληρωμένη, πολύπλευρη και ολική ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου αντλώντας έτσι τα μέγιστα οφέλη και από εκδηλώσεις του μεγέθους των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ταυτόχρονα, πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη βελτίωση στις υπάρχουσες ξενοδοχειακές και τουριστικές εγκαταστάσεις. Αλλά και οι εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν κατά την προετοιμασία των Αγώνων πρέπει να είναι εκμεταλλεύσιμες αργότερα. Έτσι ο αθλητισμός θα μπορεί να διαδοθεί περισσότερο ακόμα και τα αθλήματα που δεν είναι τόσο γνωστά. Το στοιχείο το οποίο χαρακτηρίζει τους Ολυμπιακούς Αγώνες της σύγχρονης εποχής είναι η τάση τους προς το γιγαντισμό. Αυτό σημαίνει ότι για την άντληση των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων πρέπει η εκάστοτε χώρα να φροντίσει να διασπείρονται σε όσο το δυνατόν περισσότερες κοινωνικές ομάδες εκτός από αθλητές, αθλούμενους και φιλάθλους.

Θεωρείται μείζονος σημασίας η ανάπτυξη στον τουρισμό να συμβαδίζει με ανάπτυξη της παιδείας στον τομέα αυτό. Αναλυτικότερα όσοι εργάζονται στο χώρο αυτό χρειάζεται να έχουν την αντίστοιχη κατάρτιση. Η ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών χωρίς καταρτισμένο έμπυχο δυναμικό από μόνη της δεν αρκεί. Φροντίδα πρέπει να υπάρχει επίσης για τις νέες ειδικότητες που προκύπτουν από τον τουρισμό.

Δεδομένου των διαφορετικών αποτελεσμάτων που παρουσιάζει η φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων στις χώρες που τις φιλοξενούν κρίνεται απαραίτητο να μπορεί η εκάστοτε χώρα να προβλέψει τυχόν επιπλοκές και να είναι ικανή να προετοιμάσει ανάλογες στρατηγικές και μεθόδους για να αποφύγει τα αρνητικά αποτελέσματα. Η διοργάνωση και η προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων είναι έννοιες αλληλένδετες με την ομαδικότητα, τη σκληρή δουλειά από όσους εμπλέκονται, τη θέληση αλλά και την αυστηρή οργάνωση. Ιδανική θα ήταν και η ύπαρξη συνεργασιών με ξένους ιδιώτες.

Οι προτάσεις για μια πιο ενδεδειγμένη έρευνα στα θέματα που αφορούν τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων μπορούν να περιλάβουν τα παρακάτω σημεία:

1. Καταγραφή των στόχων των Ολυμπιακών Αγώνων σε κάθε χώρα που αναλαμβάνει την υλοποίηση αυτή.
2. Θετικές και αρνητικές συνέπειες της υλοποίησης αυτών ως προς την οικονομική, τουριστική και πολιτιστική άποψη.
3. Ανάλυση δράσεων για διατήρηση των θετικών επιδράσεων που έχουν προκύψει.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ανεξαρτήτως των αποτελεσμάτων τους είναι το κατεξοχήν μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός στον πλανήτη με μεγάλη ιστορική διαδρομή. Παράλληλα αποτελεί πόλο έλξης για τους αθλητές και τις αθλητικές ομάδες ως κορύφωση της αθλητικής τους σταδιοδρομίας, για τους ιδιώτες ως μέσο κέρδους και πιθανώς διαφήμισης και για την ίδια τη χώρα η οποία αποκτά προβολή μέσω των ΜΜΕ σε όλα τα έθνη. Όσοι συμμετέχουν στη γιορτή αυτή αποκτούν τη δύναμη να περάσουν τα μηνύματά τους.

Βιβλιογραφία

- Αλιφιέρη, Σ. (2016). *Η ηθική της ενίσχυσης στα πλαίσια των Ολυμπιακών αγώνων*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- Βαρβαρέσος, Σ. (1998). *Τουρισμός: Έννοιες, Μεγέθη, Δομές*. Αθήνα: Προπομπός.
- Βαρβαρέσος, Σ.(2000), *Τουρισμός έννοιες μεγέθη δομές: Η ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Προπομπός, β έκδοση.
- Βουμβουλάκη, Α. (2007). *Οργανισμοί Διαχείρισης Προορισμών και Νέες Τεχνολογίες: Στρατηγικές και Εφαρμογές Προώθησης Προορισμών*. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/18/025/1213.pdf
- Γιαννάκης, Θ.(1998). *Ιστορία Φυσικής Αγωγής*. Αθήνα.
- Γκουτζιούπας, Γ. (2006). Αθλητικός τουρισμός, δεδομένα και ζητούμενα στην ελληνική πραγματικότητα 2003-2006. Ανακτήθηκε 13 Σεπτεμβρίου 2019 από https://traveldailynews.gr/pdf/SportTourismBook_by_Goutzioupas_George.pdf
- Ευθυμιάτου – Πουλάκου, Α. (2009). *Τουριστικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- IOBE, Κλαδική Μελέτη, Ιανουάριος 2015. Το αποτύπωμα της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην ελληνική οικονομία.
- Καμαριώτη, Α. (2013). Η τουριστική ανάπτυξη του Δήμου Ξυλόκαστρου Ευρωστίνης. TEI, Κρήτη. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://apothesis.lib.teicrete.gr/handle/11713/7409>
- Κούτουλας, Δ. (2001). *Ο Θεωρητικός προσδιορισμός του τουριστικού προϊόντος ως βασική προϋπόθεση του τουριστικού μάρκετινγκ*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος. Ανακτήθηκε 21 Σεπτεμβρίου από <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/13189#page/1/mode/2up>
- Λαμπίρη, Δ. (2006). Αστική Ανάπτυξη και Αλλαγή στη Βαρκελώνη: Το Ολυμπιακό Χωριό. *Οικονομία & Αθλητισμός*, 6 (1), 24-38. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.atiner.gr/oa/OA2006-1.pdf>
- Λιάσκος, Α. (2004). *Τουρισμός & Ανάπτυξη: Μεγάλες διοργανώσεις και η σημασία τους για τον τουρισμό*. Αθήνα: ΣΕΤΕ
- Λύτρας, Π. (2002). *Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου στις διακοπές*. Αθήνα: Interbooks

- Παπανίκος, Γ. (2003). Αναπτυξιακές Επιδράσεις των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 Μεταολυμπιακή Αξιοποίηση των Υποδομών και του Εξοπλισμού. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθήνας, Αθήνα. Ανακτήθηκε 19 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/282123679_Anatyxiakes_Epidra_seis_ton_Olympiakon_Agonon_tou_2004_Metaolympiake_Axiopoiiese_ton_Ypodomon_kai_tou_Exoplismou
- Παπανίκος, Γ. (1999). *Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις τους στον ελληνικό τουρισμό*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων. Ανακτήθηκε 8 Δεκεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/271514777_Oi_Olympiakoi_Agon_es_tou_2004_kai_oi_Eriptoseis_ston_Elleniko_Tourismo
- Παπαϊωάννου, Α., Κριεμάδης, Α., (2017). Τουριστική Επίδραση και Στρατηγικές Μόχλευσης των Ολυμπιακών Αγώνων. *Ελληνικό Περιοδικό Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 14 (1), 1-16. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2020 από https://www.researchgate.net/publication/322318188_Tourism_Impact_and_Leverage_Strategies_of_Olympic_Games
- Σκιαδάς, Ε. (2004). *Νεότερη Ελληνική Ολυμπιακή Ιστορία*. Αθήνα: Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή. Ανακτήθηκε 9 Δεκεμβρίου 2019 από <https://www.slideshare.net/hellenicoc/eoe-book-fr12bestcomplete>
- Στεφανίδου, Γ. (2006). *Μεταολυμπιακή Αξιοποίηση: Η περίπτωση του Ελληνικού*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου από <http://ir.lib.uth.gr/bitstream/handle/11615/13774/P0013774.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Σφακιανάκης, Μ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Προπομπός.
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2020). *Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία 2019*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 6 Φεβρουαρίου 2020 από https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/09/20_09_Tourism_and_Greek_Economy_2018-2019.pdf

- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2015). *Προφίλ αγορών για αθλητικό τουρισμό 2013*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου 2019 από <http://www.insete.gr/el-gr/Dashboard/%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%B9%CE%BB-%CE%91%CE%B3%CE%BF%CF%81%CF%8E%CE%BD>
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2004). *Πρόταση σχεδίου Μάρκετινγκ για τον Ελληνικό Τουρισμό “Τώρα ή Ποτέ”*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 1 Νοεμβρίου 2019 από <https://sete.gr/fileuploads/entries/Online%20library/GR/040208.edition.final.MRK.PLANN..pdf>
- Τσάρτας, Π. (1996). *Τουρισμός, Ταξίδια Τόποι: Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό*. Αθήνα: Εξάντας.
- Υπουργείο Τουρισμού (2018). *Άρθρο 05 –Αθλητικός Τουρισμός*. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από <http://www.opengov.gr/tourism/?p=1447>
- Υφαντίδου, Γ., Παιτσίνης- Κώστα, Γ. (2015). *Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Φοινίτση, Α., (2013). *Αθλητικό Ολυμπιακό Μάρκετινγκ, Μελέτη Περίπτωσης Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004*. Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς.
- Χουρδάκης, Α. (2013). *Ο αθλητικός τουρισμός στην Ελλάδα*. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, Κρήτη.
- Alles, MTF. (2014). Sports events tourist impact: A case study. *Cuadernos de Turismo*, 33, 365 – 367. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://www.google.com/search?q=Alles+sports+events+tourism+impact&og=alles+&aqs=chrome.0.69i59j69i57j0l6.5670j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>
- Bellosso, J. C (2010). The City Branding of Barcelona: A Success Story, The Committee of the Regions.
- Beriatos, E. (2006). The Transformation of a Mediterranean Metropolis: problems and perspectives after Olympics 2004. Athens: IsoCarp Congress. Ανακτήθηκε 25 Φεβρουαρίου 2020 από http://www.isocarp.net/Data/case_studies/797.pdf
- Brunnet, F. (1995). *An economic analysis of the Barcelona '92 Olympic Games: resources, financing and impacts*. Centre d' estudis Olímpics (UAB).

Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.606.1758&rep=rep1&type=pdf>

- Callebat, L. (1998). The modern Olympic games and their model in antiquity. *International Journal of the Classical Tradition*, 4, (4), pp 555–566. Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου 2019 από <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fb02689191>
- Cashman, R. (2002). Impact of the Games on Olympic host cities. *University Lecture on the Olympics. Centre d' estudis Olímpics (UAB)*. Ανακτήθηκε 5 Νοεμβρίου 2019 από https://ddd.uab.cat/pub/worpaper/2010/181085/cashman_eng.pdf
- Chen, H. (2008). *The Impact of 2008 Beijing Olympic Games on Chinese Tourism – The Model for Measurement*. University of Ljubljana, Ljubljana. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/chen150-B.pdf>
- Clapes, A. (1995). Volunteers of Barcelona '92: the great celebration of participation. Centre d' estudis Olímpics (UAB). Ανακτήθηκε 9 Νοεμβρίου 2019 από https://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/5300/WP038_eng.pdf?sequence=12
- Crowther, N. (1996). Athlete and State: Qualifying for the Olympic Games in Ancient Greece. *Journal of Sport History*, 23, (1), 34 – 43. Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου 2019 από <https://www.yumpu.com/en/document/read/51499351/athlete-and-state-qualifying-for-the-olympic-games-in-ancient-greece>
- Davidson, T. (1880). The Recent Excavations and Discoveries at Athens and Olympia. *Journal of the American Geographical Society of New York* , 12 , 217-233. Ανακτήθηκε 8 Δεκεμβρίου 2019 από https://www.jstor.org/stable/196526?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Dillon, M. (1997). *Pilgrims and Pilgrimage in Ancient Greece*. London and New York: Routledge.
- Duran, P. (2005). The Impact of the Olympic Games on Tourism. *Barcelona: the legacy of the Games 1992 -2002*. Centre d' estudis Olímpics (UAB).

https://www.academia.edu/34902125/The_impact_of_the_Olympic_Games_on_tourism

- Fava, N. (2012). *Tourism and the city image: the Barcelona Olympic case*. Barcelona: Escola Tecnica Superior d' Arquitectura de Barcelona.
- Ferreira, L., Lourencao, M., Giraldi, J., Oliveira, J. (2018). Economic and image impacts of summer Olympic games in tourist destinations: a literature review. *Tourism & Management Studies*, 14 (3), 52-63. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2020 από https://www.researchgate.net/publication/326871650_Economic_and_image_impacts_of_summer_Olympic_games_in_tourist_destinations_a_literature_review
- Findling, J., Pelle, K. (2004). *Encyclopedia of the modern Olympic movement*. London: Greenwood Press. Ανακτήθηκε 9 Δεκεμβρίου 2019 από https://books.google.gr/books?id=QmXi-Juij0C&pg=PA48&lpg=PA48&dq=Encyclopedia+of+the+modern+Olympic+movement.&source=bl&ots=i_9_1cnx7q&sig=ACfU3U1eFJMn93u7kjEELYi5IFTJ1RYfRw&hl=el&sa=X&ved=2ahUKEwip74Sovl3nAhVBqaQKHQqWChg4ChDoATAAegQIChAB#v=onepage&q=Encyclopedia%20of%20the%20modern%20Olympic%20movement.&f=false
- Fourie, J., Gallego, M.S. (2010). The impact of mega – events on tourist arrivals. *Tourism Management*, 32, 1364 -1370. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/46443643_The_impact_of_mega-events_on_tourist_arrivals
- Furrer, P. (2002). *Sustainable Olympic Games: A dream or a reality?* Bolletino della Societa Geografica Italiana, 12 (7), 4. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.603.5959&rep=rep1&type=pdf>
- Garcia- Ramon, M.D., Albet, A. (2000). Pre- Olympic and Post- Olympic Barcelona, a “model” for urban regeneration today? *Environment and*

- Planning*, 32 (8), 1331-1334. Ανακτήθηκε 9 Νοεμβρίου 2019 από [https://www.researchgate.net/publication/23538961_Pre-Olympic and post-Olympic Barcelona a 'model' for urban regeneration today](https://www.researchgate.net/publication/23538961_Pre-Olympic_and_post-Olympic_Barcelona_a_'model'_for_urban_regeneration_today)
- Georgiadis, T., Spiliopoulos, P., Rampotas, C., Rampotas, G. (2006). Motivation and volunteer participation in the « Athens 2004» Olympic Games. *Sport Management International Journal*, 2 (1-2), 65-89. Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου από https://www.researchgate.net/publication/26516798_Motivation_and_volunteer_participation_in_the_Athens_2004_Olympic_Games
  - Gibson, H. (1998). Sport Tourism: A Critical Analysis of Research. *Sport Management Review*, 1, (1), 45 – 76. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/223758220_Sport_Tourism_A_Critical_Analysis_of_Research
  - Girginov, V., Parry, J. (2005). *The Olympic Games explained. A Student Guide to the Evolution of the Modern Olympic Games*. London: Routledge. Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου 2019 από <https://epdf.pub/the-olympic-games-explained-a-student-guide-to-the-evolution-of-the-modern-olymp.html>
  - Gong, Q. (2012). *The Positive and Negative Economic Contributions of Mega-sporting Events to Local Communities*. University of Nevada, Las Vegas. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2363&context=thesesdissertations>
  - Gratton, C., Preuss, H. (2008). Maximizing Olympic Impacts by Building Up Legacies. *The International Journal of the History of Sport*, 25 (14), 1922-1938. <https://doi.org/10.1080/09523360802439023>
  - Gratton, C., Dobson, N., Shilbi, S. (2000). The economic importance of major sports events: a case study of six events. *Managing Leisure*, 5, (1), 17 -28.
  - Guttmann, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Champaign: University of Illinois.
  - Haynes, J. (2001). Socio-economic impact of the Sydney 2000 Olympic Games. Centre d' Estudis Olímpics (UAB). Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2019 από https://ddd.uab.cat/pub/worpaper/2000/hdl_2072_5007/WP094_eng.pdf

- Henry, A., Gillon, P. (2006). Η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Οργάνωση και την Ανάπτυξη της Πόλης των Αθηνών. *Οικονομία & Αθλητισμός*, 6 (1), 12 - 23. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.atiner.gr/oa/OA2006-1.pdf>
- Hinch, T. & Highman J. (2011). *Sport Tourism Development*. 2nd Edition. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου από [https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=cZRfcx2_6sC&oi=fnd&pg=PR5&dq=Hinch+and+Higham,+2011\)+Sport+Tourism+Development+2nd+edition&ots=aCWyicsxve&sig=Qvffl2u7se3FGSMDNy_uenQW4Q&redir_esc=y#v=onepage&q=Hinch%20and%20Higham%2C%202011\)%20Sport%20Tourism%20Development%202nd%20edition&f=false](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=cZRfcx2_6sC&oi=fnd&pg=PR5&dq=Hinch+and+Higham,+2011)+Sport+Tourism+Development+2nd+edition&ots=aCWyicsxve&sig=Qvffl2u7se3FGSMDNy_uenQW4Q&redir_esc=y#v=onepage&q=Hinch%20and%20Higham%2C%202011)%20Sport%20Tourism%20Development%202nd%20edition&f=false)
- Huescar, A. (2001). Sport and leisure. *Olympic Review*, April-May, Lausanne
- Jennings, A. (1996). *The new lords of the rings: Olympic Corruption and How to Buy Gold Medals*. London: Simon & Schuster
- Humphreys, R. & Prokopowicz, S.(2007).*Assessing the impact of sports mega-events in transition economies: EURO 2012 in Poland and Ukraine*. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 2(5/6), 1 -13. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/228951572_Assessing_the_Impact_of_Sports_Mega-events_in_Transition_Economies_EURO_2012_in_Poland_and_Ukraine
- Kissoudi, P., (2008). The Athens Olympics Optimistic Legacies – Post-Olympic Assets and the Struggle for their Realization. *The International Journal of the History of Sport*, 27 (16-18), 2780-2797
- Li, Y. (2014). *Impact of the Olympic Games on the Host City's Lodging Market*. University of Delaware, Delaware. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου 2019 από http://udspace.udel.edu/bitstream/handle/19716/16307/2014_Li_Yingshun_MS.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Magdalinski, T. (2007). The Reinvention of Australia for the Sydney 2000 Olympic Games. *The International Journal of the History of Sport*, 17 (2-3), 305- 322. <https://doi.org/10.1080/09523360008714138>

- Malfas, M., Theodoraki, E. & Hoolihan, B. (2004). Impacts of the Olympic Games as mega-events. *Municipal Engineer*, 157, (3), 209 – 220. Ανακτήθηκε 5 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/245409296_Impacts_of_the_Olympic_Games_as_Mega-Events
- Martin, J.M., Martinez, J.M., Fernandez, J.A. (2018). An Analysis of the Factors behind the Citizen's Attitude of Rejection towards Tourism in a Context of Overtourism and Economic Dependence on This Activity. *Sustainability*, 10 (8), 2851 Ανακτήθηκε 10 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/326967486_An_Analysis_of_the_Factors_behind_the_Citizen's_Attitude_of_Rejection_towards_Tourism_in_a_Context_of_Overtourism_and_Economic_Dependence_on_This_Activity
- Mascot. (2019, Νοέμβριος 9). Ανακτήθηκε από <https://www.olympic.org/barcelona-1992>
- McCartan, M.(2016). *Maximising Hotel Revenue Strategy During Big Sports Events*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://www.duettocloud.com/library/maximizing-hotel-revenue-strategy-sporting-events>
- Moragas, M., Moreno, A., Paniagua, R. (1999). *Volunteers, Global Society and the Olympic Movement: The Evolution of Volunteers at the Olympic Games*. Lausanne.
- National Association of Sports Commissions (2018).*Sports Events and Tourism. A State of the Industry Report 2017*. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.sportscommissions.org/Portals/sportscommissions/Documents/Reports/17_state_of_industry_final2.pdf
- New South Wales Auditor-General's Report 2002 Volume 2. (2002). Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2021 από https://media.opengov.nsw.gov.au/pairtree_root/c7/6b/be/7a/b7/00/42/c5/aa/0e/d2/fa/be/d1/77/81/obj/2002_Volume_Two.PDF
- Nogawa, H., Yamagushi, Y., & Hagi, Y. (1996). An Empirical Research Study on Japanese Sport tourism in Sport-for-all Events: Case study of a Single-

- Night Event and a Multiple- Night Event. *Journal of Travel Research*, 35, 46-54
- Pavlov, A. (2016). *The development of hotel industry due to mega sport event. The case of Euro 2012 in Poland*. Murmansk School of Management, Munich. Ανακτήθηκε 19 Σεπτεμβρίου 2019 από https://mpr.ub.uni-muenchen.de/74680/1/MPRA_paper_74680.pdf
  - Perkins, C. (1880). *Olympia as It Was and as It Is*. *The American Art Review*, 1, (3), 117-122. Ανακτήθηκε 7 Δεκεμβρίου από https://www.jstor.org/stable/20559594?seq=3#metadata_info_tab_contents
  - Pernice, D. & Debyser, A. (2020). Transport and tourism policy: Tourism. *European Parliament*. Ανακτήθηκε 6 Φεβρουαρίου 2021 από <https://www.europarl.europa.eu/>
  - Petrenko, T. (2014). *Economic Impacts of Olympic Games: The analysis of four case studies*. Module Vienna University, Vienna. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.modul.ac.at/uploads/files/Theses/Bachelor/BBA.Thesis.Thais.Petrenko.pdf>
  - Pigeassou, C. (2007). Contribution to the definition of sport Tourism. *Journal of Sport & Tourism*, 9, (3), 287-289. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1477508042000320205?journalCode=rjto20>
  - Scandizzo, P.L., Pierleoni, M.R. (2017). Assessing the Olympic Games: The economic impact and beyond. *Journal of Economic Surveys*, 32, (1), 1 – 34. Ανακτήθηκε 13 Δεκεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/317616465_Assessing_the_Olympic_Games_the_economic_impact_and_beyond
  - Sivaev, D. (2013). The Olympic Games and Structural Transformation in Hosting Metropolitan Areas. *Development Planning Unit*, 152, 29-31. Ανακτήθηκε 6 Νοεμβρίου 2019 από https://www.ucl.ac.uk/bartlett/development/sites/bartlett/files/migrated-files/WP152_0.pdf

- SOCOG Annual Report for the Periods 1 July 1999 to 31 December 2000 and 1 January 2001 to 31 October 2001 (2002). Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2021 από <https://www.parliament.nsw.gov.au/tp/files/9904/SOCOG%20July%201999%20-%20Oct%202001.pdf>
- Solberg, H. & Preuss, H. (2007). Major Sport Events and Long Term-Term Tourism Impact. *Journal of Sport Management*, 21, (2), 216 -235. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/266003775_Major_Sport_Events_and_Long-Term_Tourism_Impacts
- Standeven, J. & De Knop, P. (1999). *Sport Tourism*. Champaign. IL: Human Kinetics
- Statista (2019). *Tourism in Barcelona*. New York. Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου 2019 από <https://www.statista.com/topics/4156/tourism-in-barcelona/>
- Swaddling, J. (1999). *The Ancient Olympic Games*. Austin: University of Texas Press.
- Sykes, J., Saperstein, B., King, C. (2017). *The Economic Effects of Hosting the Olympic Games: A Study of Barcelona (1992), Rio de Janeiro (2016), and Beijing (2008)*. McGill, Canada. Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου 2019 από https://www.academia.edu/34158316/Economic_Effects_of_Hosting_the_Olympic_Games_A_Comparative_Examination
- Tomlison, A., Young, C. (2006). *National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup*. New York: SUNY Press
- Toohey, K., Veal, AJ. (2007). *The Olympic Games: A Social Science Perspective*. United Kingdom: CABI.
- Tsiotsou, R., Gouri, N. (2010). The effect of the Olympic Games on the Tourism Industry of the Host Country. *Marketing and Management Sciences*, 59, 334-338. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2019 από https://www.researchgate.net/publication/269143864_THE_EFFECT_OF_THE_OLYMPIC_GAMES_ON_THE_TOURISM_INDUSTRY_OF_THE_HOST_COUNTR

Υ

- Weed, M. (2008). *Olympic tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- World Tourism Organization (UNWTO). *Sports Tourism*. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2019 από <https://www.unwto.org/sport-tourism>
- World Tourism Organization (UNWTO). *Glossary of Tourism Terms*. Ανακτήθηκε 1 Οκτωβρίου 2019 από <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
- World Travel & Tourism Council (2019). *Travel & Tourism Economic Impact 2019 World*. Ανακτήθηκε 1 Οκτωβρίου 2019 από <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2019/world2019.pdf>
- World Travel & Tourism Council (2020). *Travel & Tourism Economic Impact 2020 World*. Ανακτήθηκε 6 Φεβρουαρίου 2021 από <https://wttc.org/>
- Yusof, A., Shah P., Omar-Fauzee M., Abdullah, M. (2008). Sport Tourist Motives: Implications for Market Segmentation and Tourist Destination Selection. *The International Journal of Knowledge Culture and Change Management*, 7, (12), 39 – 45.
- Zima, K. (2011). *Event Tourism Economical and tourstic impacts on regional economy – A study of Polish regions preparations for UEFA EURO 2012*. Södertörn University, Södertörn. Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου 2019 από <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:444721/FULLTEXT01.pdf>